

**АНАЛИЗА НА
НЕЗАВИСНОСТА НА СУДСКИ СОВЕТ НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
- СТРЕМЕЖ И ПРЕДИЗВИЦИ -**

Овој проект се реализираше со поддршка на грантовата шема од Мрежа 23, проект финансиран од Европската Унија. За содржината на овој документ (овој прилог) се одговорни авторите и на никој начин не ги рефлектираат ставовите на партнерските организации кои го спроведуваат проектот Мрежа 23 и Европската Унија.

СОДРЖИНА

I.	ВОВЕД.....	3
II.	МЕТОДОЛОГИЈА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОЕКТОТ.....	4
III.	АНАЛИЗА НА НЕЗАВИСНОСТА НА СУДСКИОТ СОВЕТ НА РМ – СТРЕМЕЖ И ПРЕДИЗВИЦИ.....	7
IV.	АНАЛИЗА НА ДОБИЕНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОД СПРОВЕДЕНАТА ТЕЛЕФОНСКА АНКЕТА НА ГРАЃАНИТЕ.....	25
V.	АНАЛИЗА НА АНКЕТНИ ПРАШАЛНИЦИ.....	49
VI.	СОГЛЕДУВАЊА ОД МОНИТОРИНГОТ НА СЕДНИЦИТЕ НА СУДСКИОТ СОВЕТ НА РМ.....	52
VII.	ОСВРТ НА ОДЛУКИТЕ НА СУДСКИОТ СОВЕТ НА РМ ДОНЕСЕНИ ВО ПЕРИОД 2010-2014 ГОДИНА.....	57
VIII.	ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ.....	60
АНЕКС 1: Преглед на решенијата на Судскиот совет на РМ донесени во постапка за нестручно и несовесно вршење на судиската функција и дисциплинска одговорност во период од 2010 – 2014 година.....		65

I. ВОВЕД

Остварување на правото на правично судење преку независно, непристрасно и стручно судство е основа на владеењето на правото во секоја модерна демократска држава. Од секоја држава која тежнее кон тоа, оправдано се очекува да стори сè за обезбедување на она што го препорачуваат меѓународните инструменти. Државата треба да го организира својот политички и правен систем на таков начин што независноста и непристрасноста во судството ќе ја поттикнува и ќе овозможи таа доверба да се реализира.

Независноста на судството државата ја обезбедува преку избор на судиите, а изборот мора да задоволи одредени меѓународните критериуми кои ќе ги преточи во свои национални. Обврска и одговорност на секоја држава е да продуцира закони, во поширока смисла на зборот, кои се база за избор на квалитетни судии.

Затоа, Судскиот совет е самостоен и независен орган на судството, кој ја обезбедува и гарантира самостојноста и независноста на судската власт, преку остварување на своите функции согласно Уставот и законите.

Институтот за човекови права, чија мисија е промовирање, унапредување и заштитата на човековите права и слободи, го реализираше проектот на тема „Независен Судски совет на Република Македонија – стремеж и предизвици“ со цел да се придонесување кон квалитетно остварување на човековото право на независен и непристрасен суд во остварување на правото од кривична, цивилна и административна правна сфера заради остварување на независноста, објективноста и транспарентноста на работата на Судскиот совет на Република Македонија (ССРМ). Отстранувањето на влијанијата при остварувањето на неговите уставни функции е од огромно значење. Овој проект ќе придонесе кон доследно спроведување на утврдените законски надлежности и евентуално детектирање на потребата од одредени измени во постојните законски решенија или носење на нови регулативи во оваа област, што ќе поттикне и овозможи зголемување на независноста и објективноста во постапките за избор, разрешување и изрекување на дисциплинските мерки на судиите во РМ. На тој начин ќе се зајакне и одговорноста и отчетноста како на оваа институција кон граѓаните, така и на судиите. Ова е особено важно во ова време, кога довербата во правосудството е на многу ниско ниво.

Отсликувањето на состојбите во функционирањето на ССРМ, како орган кој активно и континуирано треба да ја промовира и ја штити судската независност, што ги засега сите граѓани, и анализата на одредени закони за независност, стручност, професионалност, одговорност и отчетност, како основни карактеристики на владеењето на правото кои се реализираат во практиката, ќе ја зајакне перцепцијата кај пошироката јавност и ќе го поттикне влијанието на НВО за промена на состојбите во оваа област, преку барање од ова тело за доследно почитување на законските одредби преку разни активности, вклучувајќи и нивно директно учество во предлагање на измени во регулативата.

II. МЕТОДОЛОГИЈА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОЕКТОТ

Институтот за човекови права проектот „Независен Судски совет на Република Македонија – стремеж и предизвици“ го реализираше во рамките на грантовата шема на Институтот за европска политика, а во рамките на Проектот „Мрежа 23“ ИПА 2013/333-780, финансиран од Европската Унија.

Целта на проектот е придонесување кон зголемување на независноста, објективноста и транспарентноста на Судскиот совет на Република Македонија (ССРМ) преку отстранување на влијанија при остварувањето на неговите уставни функции.

Проектот се реализираше во текот на шест месеци, од 1 ноември 2014 до 30 април 2015 година. Предвидени беа повеќе видови на активности кои се реализираа преку анализирање на законски норми, спроведување на истражување во насока на утврдување на перцепцијата на граѓаните, интервјуа со разрешени судии, судии против кои се воделе дисциплински постапки и пензионирани судии, доставување на прашалници до сите членови на Судскиот совет на РМ (ССРМ), следење на седниците на Судскиот совет на РМ во период од 6 месеци од проектната имплементација.

- Првата активност предвидена во проектот се однесува на анализирање на нормите во законите кои ја обработуваат оваа материја, како и анализирање на практичната примена на законските норми од страна на Судскиот совет на РМ согласно нивната надлежност, следење на седниците на ССРМ и мониторинг на транспарентноста на ССРМ.

Во текот на планирањето на проектните активностите беше предвидена анализа на уставните амандмани кои беа најавувани, но кои не беа донесени и наместо нив беа донесени три закона и тоа: *Закон за изменување и дополнување на Законот за Судски совет на РМ (два пати) и Закон за Совет за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување на одговорност на судија*¹ со што е формирано ново тело - Совет за утврдување на факти и утврдување на постапка за утврдување на одговорност на судија.

Што се однесува до мониторингот на ССРМ, во текот на спроведување на оваа активност се јави застој во континуитетот на следењето на седниците. Имено мандатот на претседателката на ССРМ измина на 20 декември 2014 година и цели три месеци ССРМ не функционираше во смисол на избор на нов претседател и

¹ Закон за изменување и дополнување на Законот за Судскиот совет на РМ (Сл. весник на РМ бр.20/2015 од 12.02.2015), Закон за изменување и дополнување на Законот за Судскиот совет на РМ (Сл. Весник на РМ бр.61/2015 од 17.04.2015) и Закон за Совет за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување на одговорност на судија (Сл. весник на РМ бр.20/2015 од 12.02.2015)

одржување на редовни седници на кои се разгледуваат преставките од граѓаните и правните лица.

Исто така подолг временски период (февруари - април) не функционираше интернет страната на Судскиот совет на РМ како и на судовите на територија на Р.М. Причина за оваа состојба е тендерска постапка за набавка на web hosting.

- Втората предвидена активност беше спроведување на интервјуа со неизбрани кандидати за судии, со разрешени судии, судии против кои се воделе дисциплински постапки и пензионирани судии во временски период од 2012 до 2014 година, како и доставување на прашалници до сите членови на Судскиот совет на РМ (поединечно на секој член, претседателот на ССРМ, претседателот на Врховен суд на РМ и Министерот за правда на РМ).

Анкетните прашалници со членовите на ССРМ беа испратени по пошта, поименично до секој член. Во пликот освен анкетниот прашалник имаше и пропратно писмо, како и уште еден плик со поштенска марка и адреса на ИЧП, со цел да не предизвикаме дополнителни трошоци на анкетираниите лица. Но, не добивме ниту еден повратен одговор и покрај тоа што и дополнително побаравме да ни одговорат на прашалниците.

Имињата на пензионираните судии ги добивме преку слободен пристап на информации од јавен карактер, но само име и презиме, без да ни се достават и други барани информации (телефон и адреса). Затоа наидовме до потешкотии со пронаоѓање на контакти на пензионираните судии. Интервјуата со пензионираните судии беше спроведено од двајца анкетари, беа анкетирани односно интервјуирани 10 пензионирани судии, кои побараа да бидат анонимни.

Што се однесува до разрешените судии и судии против кои се воделе дисциплински постапки, податоци за нив добивме преку слободен пристап до информации од јавен карактер и тоа податоци за број на разрешени судии по години, а решенијата ги презедовме од интернет страницата на ССРМ. Во решенијата беа напишани судиите со иницијали на името, презимето и судот. Изготвен е Преглед на решенијата на ССРМ донесени во постапка за нестручно и несовесно вршење на судската функција и дисциплинска одговорност во период од 2010-2014.

- Третата активност беше спроведување на телефонска анкета во насока на „мерење“ на перцепцијата на граѓаните за функционирањето на ССРМ и колку истиот е ослободен од политичкото влијание на извршната и законодавната власт при изборот на кадри и извршувањето на доверените надлежности и колкава е довербата во овој орган.

Анкетата беше спроведена по телефонски пат, од страна на Агенцијата Рејтинг. Анкетата беше анонимна и содржеше 15 прашања кои се однесуваат на перцепцијата на граѓаните во врска со независноста на работата на Судскиот совет на Република

Македонија. Со анкетата беа опфатени 1200 испитаници од 80 општини, со репрезентативен опфат на сите етнички заедници, урбани, рурални средини и региони. Анкетата е извршена во период од 22-25 декември 2014 година. Можна статистичка грешка +/-4,3%.

- Четвртата активност се однесува на изготвка на правно-истражувачка анализа на законската регулатива, детална анализа на ново донесениот Закон за Советот за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување на одговорност за судија и каква е релацијата на овој закон во однос на функционирањето на ССРМ. Изработена е Анализа чиј фокус е изготвување на заклучоци и препораки за идентификуваните легислативни и практични недостатоци во законските одредби и во практичното функционирање на ССРМ. Ова, со цел подигнување на свеста меѓу релевантните актери за мерките и активностите кои треба да се преземат за отстранување на недостатоците, а во насока на целосно остварување на начелото на независност, стручност и компетентност на членовите на ССРМ и практично остварување на критериумите за избор, дисциплинска одговорност и разершување на судиите.

Во текот на спроведување на проектните активности, беа детектирани две целни групи (директна и индиректна). Целните групи беа утврдени во зависност од начинот на спроведените активности и вклученоста на групите во тие активности, како и од влијанието на резултатите кои беа постигнати со спроведувањето на проектот.

Директна целна група беа членовите на ССРМ и судиите (пензионирани и разрешени судии).

Индиректна целна група се граѓаните на РМ. Анкетата е извршена на мал дел од оваа целна група, но сепак доволно репрезентативен за да се утврди мислењето за функционирањето на Судскиот совет на РМ, а преку анализа на нивните одговори се дојде до општото јавно мислење.

III. АНАЛИЗА НА НЕЗАВИСНОСТА НА СУДСКИ СОВЕТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА - СТРЕМЕЖ И ПРЕДИЗВИЦИ

Судскиот совет е презентираан во Уставот на Република Македонија како независно и самостојно тело. Со Законот за Судскиот совет на Р.М. беа уредени постапките за избор и разрешување на судии како и за дисциплинска одговорност на судија и постапката за утврдување на нестручно и несовесно вршење на судската функција. Ваквата концепција на правното регулирање на овие прашања беше резултат на демократските процеси по осамостојувањето на Р. М. при што се имаше предвид веќе постојната определба за поделба на власта на законодавна, извршна и судска власт каде основен постулат беше обезбедување на независно судство. Во обезбедување на правните основи во оваа насока беа земени во предвид и меѓународни документи како и одредена пракса во други држави.

Во времето на градење на законските решенија, а и подоцна во нивното оценување од релевантни меѓународни тела, генерална оценка беше дека постојат гаранции за обезбедување на независност на судството. Дополнително во праксата се појавија одредени проблеми како во работењето на Судскиот совет вклучувајќи го и изборот на негови членови, така и во извршување на судската функција од страна на судиите избрани од овој орган или во делот на разрешување на судии. Се направи обид некои проблеми да се разрешат со донесување на одредени законски промени во оваа област, но за жал многу од законските решенија не произведоа позитивни резултати во пракса. Одредени негативности во доменот на независноста на судството беа детектирани како од националните така и од меѓународните тела во подолг временски период.²

Како резултат на констатираните негативности, Владата предложи и одредени Уставни амандмани кои за жал иако се презентираа во необично кратка постапка без дебати и потребни дискусии во јавноста како јавни расправи за предложените содржини ги поминаа формално сите процедури и сега се во Собраниска постапка.

² Види извештаи:

EC progress report 2014 стр. 40: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2014/20141008-the-former-yugoslav-republic-of-macedonia-progress-report_en.pdf

(GRECO) the Council of Europe's Anti-Corruption Group стр. 38 и 39:

[https://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/GrecoEval4\(2013\)4_TheFYROMacedonia_EN.pdf](https://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/GrecoEval4(2013)4_TheFYROMacedonia_EN.pdf)

OSCE Legal Analyses of Independence of Judiciary стр.142: <http://www.osce.org/skopje/67584?download=true>

Анализа на ИЧП за независно судство во РМ стр.119:

http://www.ihr.org.mk/images/pub/Analiza_na_nezavisno_sudstvo_vo_RM.pdf

Во меѓувреме беа донесени одредени нови законски решенија – Закон за Совет за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување на одговорност на судија и Закон за изменување и дополнување на Законот за Судски совет кои ќе бидат предмет на оваа анализа и кои за жал не ги имаа во предвид одредените предлози за поефикасно разрешување на состојбите во судството во која област Судскиот совет на РМ има важна и во одредени ситуации одлучувачка улога.

Осврт кон причините за донесување на Законот за Совет за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување на одговорност на судија

Законот за Совет за утврдување на факти не само што е донесен во скратена постапка туку и избрзано. Приказот на оценките на состојбите и причините за донесување на овој закон се многу општи, неаргументирани и без конкретни показатели. Од тука следува дека голем простор е оставен за пренесување на законските текстови на Законот за судовите и Законот за Судски совет без конкретно да се позиционира вистинскиот проблем со евентуална поткрепа во научната, теоретската област, како и детектирање на проблемите во пракса како од национален така и од меѓународен аспект.

Особено недостасува компаративна анализа на состојбите и можните начини на регулирање на состојбите од погоре наведените аспекти како во регионот така и пошироко.

Предлагачот се повикува на забелешките од Извештајот за напредокот на Р.М. на Европската комисија и препораките на ГРЕКО³ без конкретно да ги елаборира истите и да даде можност за нивно разгледување со презентирање на можност за разрешување на состојбите од страна на институциите во државата, од науката, а особено од Судскиот совет кој досега беше надлежен да постапува во ситуации презентирани во законот.

Препораката на ГРЕКО точка 168⁴ се однесува за дисциплински прекршоци предвидени конкретно за судиите. Истите треба да бидат јасно одредени и санкциите треба да се протегаат така да обезбедат со сигурност подобра пропорционалност наспроти повредата. Разрешувањето на судијата да е возможно, само во многу сериозни случаи на нестручно и несовесно однесување, при што треба да се внимава особено на сите околности на случајот. Делот од препораката се однесува на потребата да се повлече санкцијата за разрешување на судија во случај кога е утврдена само повреда на судење во разумен рок.

³ GRECO-Group of States against Corruption,

⁴Извештај на ГРЕКО стр. 38

[https://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/GrecoEval4\(2013\)4_TheFYROMacedonia_EN.pdf](https://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/GrecoEval4(2013)4_TheFYROMacedonia_EN.pdf)

Другата препорака по точка 169⁵ се однесува за потребата дисциплинската постапка за судиите да се ревидира на начин што повредите да бидат предмет на самостојна дисциплинска постапка, а имајќи ги предвид принципите на судската независност, телото што ќе ја иницира постапката и врши истрагата во врска со дисциплинска постапка, да биде одвоено од телото кое што одлучува за санкциите.

По однос на препораката од точка 168 законодавецот истата не ја имплементира во Законот за Советот за утврдување на факти и во Законот за измени на Судскиот совет.

По однос на препораката од точка 169 истата несоодветно е примента особено во делот на независноста на телата Советот за утврдување на факти и Судскиот совет кое што во анализата е дополнително обработено.

Имајќи во предвид наведените принципи на судската независност сметаме дека во препораката се прави споредба со постапка слична на постапката во кривично правната област во која како странка која презема дејство во насока на започнување на кривичната постапка се јавува обвинител, а судот постапува по обвинението и пресудува. Согласно националното право во делот на дисциплинската постапка со оглед да станува збор за права и обврски врзани за работен однос, а не за кривично правна одговорност може во една иста постапка да се разрешува прашањето за покренување на дисциплинска постапка и разрешување на судија во процедура како што е и за другите работни односи, а тоа согласно начелата и принципите на постапките за утврдување на граѓанските права и обврски (член 6 од ЕКЧП). Во овие постапки согласно националното право, судот ја прима тужбата во која се наведени факти, по истата судот постапува и носи како процедурални така и мериторни одлуки при што ги има во предвид и дисциплинските санкции кои што резултираат од работниот однос, при што не се доведени во прашање принципите на судската независност.

Ова не значи дека судијата или претседателот на судот не подлежат на кривично правна одговорност во кривичната постапка кое нешто може да произлезе и од фактите кои се евентуално утврдени во спроведената дисциплинска постапка или од постапката за разрешување на погоре наведените лица.

Сакаме да укажеме и на околноста дека во јавноста нема презентирана реакција на судиите кои ќе бидат главни актери на кои ќе се применува овој закон. Не е овозможена ниту јавна дебата, за да се слушне и зборот на јавноста, вклучувајќи го и граѓанскиот сектор⁶ и покрај тоа што станува збор за важен сегмент кој треба да обезбеди независно и непристрасно судство во целост, посебно во постапките кои се третираат во овој закон.

За да се имаат предвид критиките и препораките на меѓународниот фактор, треба да се испочитуваат стандардите во државата согласно Уставот и законите кои ја уредуваат оваа материја.

⁵ Стр. 39

⁶ <http://www.mhc.org.mk/reports/274>

Наведената причина за потребата од донесување на Законот по скратена постапка, дека не се работи за обемен и сложен закон, е многу произволна и неаргументирана. Зачудува ваквото размислување кога е општо познато дека состојбите во судството целосно гледано се оценуваат негативно и постои големо незадоволство заради тоа. Несериозноста кон ова прашање секако дека е недоволното дебатирање на предлог законот и од страна на пратениците во Собранието на Р.М.

Суштествено е прашањето каде предлагачот најде основа за донесување на овој закон за формирање на ново тело. Со овој закон се одзема одредена надлежност од Судскиот совет на Р.М. кој што е уставна категорија и таа надлежност се пренесува на друго тело кое со Уставот не е предвидено. Не е доволно да се повикува на начела на Законот за Судски совет на Р.М. и Законот за судовите без истите да ги коментира и аргументира.

Секако дека треба да се има во предвид и фактот дека пред донесување на овој закон беа презентирани и уставни амандмани каде оваа институција не беше предвидена, а од друга страна со амандманите беше предложен сосема друг концепт во доменот на одговорност на судиите вклучувајќи ја и дисциплинската постапка.⁷

Независноста и самостојноста на судскиот систем се актуелизира уште со прифаќањето на концептот на поделба на власта на: законодавна, извршна и судска власт, како три носечки столба на државотворноста на нашето општество кое се стреми кон еднаквост на трите власти, еднаквост на граѓаните во една правна држава во која е потребно да се обезбеди што е можно повисок степен на владеење на правото, заради обезбедување на услови за развиток на демократијата и институциите кои треба да обезбедат солидна и сигурна општествена заедница за сите граѓани со почитување на сите темелни вредности на уставниот поредок во нашата држава.

Од овој аспект во развојот на нашето општество беа донесени или изменети цел корпус на закони кои ја уредуваат оваа материја предвидена во самиот Устав на Р.М. под наслов „Судство“. Во овој дел на Уставот беше определено и местото на поранешниот Републичкиот судски совет, неговиот состав, имунитет и надлежност, која материја беше поконкретно уредена со донесување на Законот за републичкиот судски совет. Овој закон претрпе измени во смисла на целосно одвојување на изборот и разрешувањето на судиите од надлежност на Собранието на Р.М. со давање на целосна надлежност на Судскиот совет. Поради ова Законот за судски совет во изминатиот период од 2006 година до 2011 година претрпе три измени.

Во 2014 година се предвидоа нови уставни промени, но со оглед на настанатите состојби во државата истите не беа целосно реализирани, па и покрај фактот дека не се усвоени уставните амандмани на предвиден законит и легален начин, сепак Собранието на Република Македонија по скратена постапка во февруари 2015 година покрај Законот за

⁷ Институтот за човекови права реагираше на содржината на предлог Уставните измени, кои се детално елаборирани - <http://ihr.org.mk/mk/pocetna/224-2014-10-14-21-18-28.html>

изменување и дополнување на Законот за Судскиот совет на Р. М. донесе и Закон за Советот за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување на одговорност на судија.

Основањето на Советот за утврдување на факти како самостоен и независен орган во правосудниот систем нема уставна поткрепа. Образложението на предлагачот на законот е дека со измените и дополнувањата на Законот за судски совет се доработува постапката за одговорност на судија во корелација со Законот за Советот за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување на одговорност на судија.

Донесувањето на Законот за Советот за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување одговорност на судија не произлегува ниту како обврска ниту како потреба и причина предвидена во Уставот на Р.М. како највисок правен акт, кој ја тангира сферата на судството ниту пак од другите закони кои ја уредуваат оваа материја (Закон за судовите, Закон за судски Совет). Ваквиот однос кон донесување на овој закон ќе трпи уште поголема критика кога не се донесени Уставните амандмани кои по правило би требало да се донесат пред да се донесе самиот закон, се разбира доколку е предвидено негово донесување.

Во продолжение главна тема на анализата претставуваат прашањата на надлежноста за Советот за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување на одговорност на судија (понатаму само Совет за факти) кој што веќе е донесен и со кој се основа односно формира овој орган.

Целта за основање на ваквата институција во судството само поради потребата од утврдување на факти и донесување на одлука за потребата од доставување на барање за покренување на постапка за утврдување на одговорност на судија или претседател на суд пред Судскиот совет на Р.М. (чл. 2 од Законот за Совет за утврдување на факти-Службен весник на РМ бр. 20/2015 од 12.02.2015) не е во прилог на оправданоста за основање на самостоен и независен орган и на јакнење на независноста на Судскиот совет ниту воопшто на независноста на целокупниот судски систем.

Како што е погоре нагласено неговото основање нема основа во сегашниот Устав на Р.М. ниту во предложените амандмани на Уставот кои се сеуште во собраниска процедура. Од друга страна имајќи ја предвид надлежноста на Судскиот совет на РМ согласно измените (Службен весник на РМ бр. 20/2015 од 12.02.2015) за утврдување на одговорноста во дисциплинска постапка и постапката за нестручно и несовесно работење на судијата, до донесување на одлука значително ќе се забави. Уште повеќе што и Судскиот совет на расправата има можност да изведува и други прибавени докази во текот на постапката.

Која е потребата за формирање на Советот за утврдување на факти кој што во својата надлежност треба да обезбедува податоци односно докази кои се од интерес за утврдување на состојбите во врска со одговорноста на судиите, кога и Судскиот совет во својата надлежност има обврска да ја следи и оценува работата на судиите, да се грижи за угледот на судиите и довербата на граѓаните кон судството, да ги разгледува и оценува извештаите

за работа на судовите како и да утврдува ориентационен број на предмети што треба да ги реши судијата месечно како и да врши други работи утврдени со закон. Се чини дека одредени надлежности кај овие два Совета се преклопуваат, па се поставува повторно прашањето за потребата за формирање на Советот за факти.

Ако се тргне од предвидениот состав на Советот за факти (чл. 6 од Законот) веднаш се воочува нагласениот привилегиран однос на законодавецот кон одредена категорија на луѓе (пензионери) од професионалната фела (судии, јавни обвинители, универзитетски професори и адвокати) преку нивно вклучување да го водат и раководат овој Совет наспроти останатите пензионирани лица според Законот за работни односи и Законот за пензиско и инвалидско осигурување. Со тоа непосредно се задира во правото на еднаквата примена на законите за сите граѓани на Република Македонија во областа на задолжителното пензионирање во јавниот сектор.

Не може да се занемари ниту фактот на финансирање на овој орган кој дополнително го оптоварува Судскиот буџет односно буџетот на Р.М. Покрај средствата за работа на Советот определени се и плати за Претседателот и членовите на Советот соодветни на платите за тие функции во Судскиот совет.

Осврт на надлежностите на Советот за утврдување на факти

Во поглед на надлежноста на Советот за утврдување на факти, согласно чл.32 од донесениот закон надлежноста на овој Совет се сведува на:

- расправа по иницијативи (претставки и поплаки) поднесени од граѓани, правни лица, претседатели на судови за работата на судиите или за одолжување на судските постапки, но и по допрен глас или други сознанија за работата на судиите или претседателите на судовите;
- да прибавува податоци и докази во врска со наводите во иницијативата;
- да прибавува податоци и докази кои се наоѓаат кај државен орган, орган на единица на локална самоуправа, кај физичко или правно лице на кое му е доверено вршење на јавни овластувања;
- да врши непосреден увид во судски и други списи и досиеја во врска со наводите во иницијативата;
- да ги разгледува извештаите на Судскиот совет на Р.М. за работата на судиите и судовите;
- да поднесува барање за поведување на постапка за одговорност на судија или претседател до Судскиот совет на Р.М. и да го застапува таквото барање;
- да изготвува извештај за својата работа и да го објави на својата веб страна;

- да врши и други надлежности утврдени со закон.

I. Дадената надлежност на Советот за утврдување на факти да расправа за одолжување на судските постапки е недоволно јасна во однос на дадената надлежност на Врховниот суд на Р.М.⁸ кој што одлучува по предметите за евентуално не запазување на разумниот рок во водењето на судските постапки. Сметаме дека нема потреба од определување на ваква непрецизно определена надлежност уште повеќе што секако дека судската одлука во оваа област е доволна и релевантна.

II. Надлежноста на Советот за утврдување на факти, да расправа „по допрен глас“ што се третира како иницијатива, за преземање на понатамошни дејствија е нејасна и прешироко определена давајќи му надлежност како на Јавен обвинител. Доволно е Јавниот обвинител да презема дејствија по допрен глас имајќи во предвид кој се може да се јави како иницијатор пред Советот за факти, со цел тој да може да презема дејствија од интерес за утврдување на состојбите.

III. Дадената надлежност на Советот за факти да постапува и по други добиени сознанија за работата на судиите и претседатели на судови преставува нејасна и нецелосна надлежност имајќи предвид како што погоре е наведено кој се може да се јави како иницијатор за постапување на Советот за факти.

Ваквото нејасно и нецелосно дефинирање на надлежностите во оваа смисла остава можност и за евентуално одредени злоупотреби. Патем речено, терминот „наод“ кој го употребува законодавецот не е соодветен со оглед да во иницијативата се содржани наводи, а не „наоди“. Наодите треба да се утврдуваат и изведуваат како резултат на постапување по иницијативата. Советот за утврдување на факти постапува по наводите во иницијативата, а барањето за покренување на постапка треба да е резултат на наодите кои што тој ги утврдил.

IV. Во надлежност на Советот за утврдување на факти е определено да ги разгледува и извештаите на Судскиот совет на Р.М. за работа на судиите и судовите во Република Македонија, но не е јасно по кој основ и која е причината за определување на оваа надлежност, ниту целта на таквото разгледување. Дали на овој начин не се воведува контрола на работењето на Судскиот совет и не се доведува во прашање неговата независност утврдена со Законот да има својство на самостоен судски орган.

Дадената надлежност Советот за факти да изготвува само годишен извештај за работата од неговата надлежност и истиот да го објавува на неговата веб страница без истиот да биде предмет на разгледување и оценување од никој, не обезбедува имплементирање на принципот на одговорност иако делумно е обезбеден стандардот на транспарентност.

⁸ Член 4 став 4 и 5 од Закон за измени и дополнувања на Законот за судовите (Сл. Весник на РМ бр.35/2008)

V. Вршењето на други надлежности утврдени со закон на Советот за факти е сосема нејасна и непотребна одредба имајќи предвид целта и потребата од формирање на овој Совет. Додавање на други надлежности без нивно конкретизирање во работата на овој Совет може да создаде проблеми од аспект на евентуална произволност во неговото работење кое нешто ја доведува во прашање не само потребата од формирање на овој Совет туку и независноста на судството.

Одвојувањето на постапката за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување на одговорност на судија пред Советот за утврдување на факти како нов орган, од постапката пред Судскиот совет за разрешување на судиите и претседателите на судовите не е во прилог на самостојноста и независноста на двата органи како ни во согласност со препораките на ГРЕКО кога на расправата пред Судскиот совет можат да се изведат и прибавени докази во текот на постапката пред истиот (чл. 23 од Измените на Законот за Судски совет). Ова значи дека постапките пред двата Совети кои треба да бидат одвоени, самостојни и независни не се такви и основано се поставува прашање за потребата од ваков нов орган кој ќе утврдува само факти за одговорност, какви факти согласно овој закон може да прибере и самиот Судски совет.

Законот за Советот за утврдување факти воопшто не го регулира прашањето што треба да содржи самата иницијатива која може да произлезе не само од поплаки и претставки туку и по допрен глас или други добиени сознанија за работата на судиите или претседатели на судови, за кои пак не е определен изворот од каде тие би допреле до Советот или начинот на кој Советот би ги добил тие сознанија, со цел да се избегне евентуална злоупотреба, намера да се интервенира во независноста при работењето на судијата. Ова е потребно со цел да се обезбеди непостапување на Советот за факти по основ на таканаречениот извор „рекла-кажала“ кое постапување не е во насока на обезбедување на гаранциите за независност.

Осврт кон покренувањето на постапката за утврдување на факти за одговорност на судија или претседател на суд

Постапката за утврдување на факти за одговорност на судија или претседател на суд започнува со разгледувањето на иницијативата преку определен известител од редовите на членовите на Советот, кој изготвува извештај за навременоста, дозволеноста, целосноста и основаноста на иницијативата и го доставува до Советот. Тој пак може по одржана расправа да ја отфрли иницијативата доколку не ги исполнува потребните услови согласно чл. 40 ст. 2 од Законот за Совет за утврдување на факти односно ако:

- е поднесена за дејствие на судијата кое не преставува повреда согласно закон;
- настапила застареност и

- иницијативата е поднесена од неовластено лице.

Според овој став Советот расправа само по погоре наведените основи содржани во три алинеи, помеѓу кои не е јасно зошто не е опфатена целосноста на иницијативата.

Во следниот став 3 е определено дека при одлучувањето Советот е врзан за фактичката состојба изнесена во иницијативата.

Содржината на ст. 4 е уште по нејасна и збунувачка кога е наведено дека Советот врз основа на извештајот на известителот расправа и доколку најде дека иницијативата е ненавремена, нецелосна, неоснована или недозволена, ќе ја отфрли и за тоа ќе го извести подносителот. Дали ова значи расправа по извештајот на известителот во два наврати и ако е така зошто е тоа потребно кога Советот може веднаш да расправа по сите основи за отфрлање на иницијативата или се работи за нешто друго што не е јасно формулирано.

Ако иницијативата се испитува од формални и процедурални причини поради кои може да биде отфрлена, а тоа е случај само кога станува збор за ненавременост, нецелосност и недозволеност. Прашањето на основаност е постапување и разгледување на суштината на проблемот и одлуката на Советот за факти во овој дел може да биде одбивање или уважување на иницијативата. Исто така, нејасно е како ќе биде отфрлена како неоснована кога за прифатена иницијатива Советот формира комисија од три члена за утврдување на фактите во врска со наводите (чл.40 ст. 5) токму со цел да ја испита основаноста на иницијативата.

По доставување на иницијативата и доказите лично до судијата или претседателот се чека одговор на иницијативата и доказите за одговорот во рок од осум дена од добивањето на истата (чл 41 ст.1 и 2).

Понатаму Комисијата во насока за утврдување на основаноста на иницијативата прибавува податоци и докази од интерес за утврдување на фактите во врска со одговорноста на судијата, (се поставува прашањето зошто ова не важи и за Претседателот на Судот). Доколку тие се наоѓаат кај државен орган, орган на единица на локална самоуправа или кај физичко или правно лице на кое му е доверено вршење на јавни овластувања, тие се должни да постапат по барањето на Комисијата без надомест (чл.42 ст.1 и 2).

Ваквото право не е предвидено за судијата или претседателот на судот поради што со право се наметнува прашањето за еднаквост на оружјето на Комисијата од една страна и судијата или претседателот против кого е поднесена иницијативата од друга страна.

Нееднаквоста се огледа како во однос на самата неможност судија или претседател на суд да бара податоци и докази од тие органи така и во самата обврска на Комисијата да постапува спрема овие лица и таа можност према нив да ја извршува без надомест како што е законски одредено.

Комисијата закажува расправа во рок од седум дена од денот на добивање на одговор од судијата или претседателот (чл.43 ст.1) и на расправата се покануваат судијата или претседателот на судот и им се доставуваат прибавените докази од Комисијата (чл. 44 ст.1).

На расправата ќе се изведат доказите предложени од подносителот на иницијативата, судијата или претседателот на судот, како и доказите што ги прибавила Комисијата (чл.45 ст.1).

Од содржината на погоре наведените одредби произлегува дека судијата или претседателот ги добиваат доказите навремено. Доказите кои ги прибала Комисијата од чл. 42 ги доставува на судијата или претседателот на судот, но со оглед да не е предвидена иста можност за прибавување на податоци и докази на судијата или претседателот како што е овозможено на Комисијата, се доведува во прашање можноста за конфронтирање со овие докази и давање на релевантен одговор во врска со истите. Поради ова се поставува прашањето за ефикасно користење на правото дадено во чл 45 ст.2 дека судијата или претседателот има право да се произнесе по сите докази изведени на расправата пред Комисијата.

По завршувањето на расправата Комисијата во рок од десет дена поднесува извештај за утврдените факти до Советот кој врз основа на тој извештај повторно расправа и треба да одлучи за поднесување на барање до Судскиот совет на Р.М. за поведување на постапка за утврдување на одговорност на судија или претседател на суд. Советот може и да ја одбие иницијативата ако утврди дека е неоснована заради непостоење докази дека судијата сторил повреда согласно закон (чл.49 ст. 1 и 2). Ова значи дека Советот мериторно одлучува во поглед на основаноста на иницијативата, поради што неговата обврска да расправа по извештајот на известителот за основаноста на иницијативата од чл.40 ст. 4 од Законот не е потребна уште повеќе што во таа фаза на постапката иницијативата се разгледува од формални причини. Основаноста е од суштинско значење и не би можела да биде отфрлена без да се утврдат факти за нејзината основаност. По донесување на одлука од страна на Советот за факти за одбивање на иницијативата како неоснована заради непостоење на докази, Законот не предвидува право на жалба на подносителот на иницијативата, поради што се поставува прашањето дали не е повредено правото на жалба гарантирано со Уставот за поднесување на жалба против поединечни акти донесени во постапка во прв степен пред суд, управен орган или организација или други институции што вршат јавни овластувања. При ова се поставува и прашањето за видот и степенот на постапката што ја спроведува овој орган кој иако е самостоен и независен сепак неговите одлуки не подлежат на жалба или некаков друг вид на правен лек.

Ова прашање по однос на правото на жалба или сличен лек не е овозможено на судијата или Претседателот на Судот кога иницијативата е уважена иако по истата ќе се расправа подоцна.

Воедно треба да се укаже и на фактот дека одлуката на Советот за факти за поднесување на барање до Судскиот совет на Р.М. за поведување на постапката за утврдување на одговорност на судија или претседател на суд од чл. 49 ст. 1 од Законот не се доставува до судијата или претседателот туку се доставува одлуката од чл. 50 од овој закон поточно заклучокот на Советот за факти со кој се определува еден член на Советот да го застапува истиот во постапката за утврдување на одговорност на судија или претседател на суд пред Судскиот совет на Р.М. Овој заклучок и предметот со сите списи во рок од три дена од денот на одржување на седницата се доставува до Судскиот совет на понатамошно постапување, со што завршува постапката пред овој орган.

Ова значи дека работата на Советот за утврдување на факти се сведува на претходна постапка за утврдување на факти околу одговорноста на судијата или претседателот на суд која постапка завршува пред тој орган со поднесување на барање за поведување на постапка за одговорност пред друг независен орган, без да се овозможи запознавање на судијата или претседателот со одлуката за поведување на постапка за утврдување на одговорност и без да се овозможи правен лек по однос на дотогашната работа на Советот за утврдување на факти, како што веќе укажавме.

Законот за Советот за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување на одговорност на судија содржи најмногу одредби за постапката за избор на членови на Советот.⁹ Овие одредби разгледувани од аспект на обезбедување на самостојност и независност на Советот за факти, кој според чл. 2 ст. 2 од погоре наведениот закон, треба да биде самостоен и независен орган, не може да се прифати дека во целост ја постигнале таквата цел.

Тргувајќи од првиот избор на членовите на Советот, кој избор согласно чл.52 ст. 1 од преодните и завршни одредби на Законот за Советот за утврдување на факти, кој што треба да го спроведе Комисија формирана од Судскиот совет на Р.М во состав од пет члена, всушност се определува уште една надлежност на Судскиот совет, која надлежност не е предвидена во Измените на Законот за Судски совет. Определувањето на оваа надлежност на Судскиот совет иако се однесува само на првиот избор на членови на Советот за факти не е јасно одредено како Судскиот совет ќе ја изврши, имајќи превид важноста на органот Советот за факти кој што му ја дава законодавецот и неговата независност од Судскиот совет. Во исто време се поставува прашање како Судскиот совет во постапката за избор на членови на Совет за факти ќе формира предвидени Комисии, (член 13) Комисија за подготвување на кандидатска листа составена од 3 члена и (член 14) Комисија за спроведување на избори исто така составена од 3 члена, кога комисијата од Судскиот совет согласно законот е составена од 5 члена. Ова од причина што освен обврската на Судскиот совет да ја започне постапката за избор на членови на Советот во рок од 60 дена од денот на влегување во сила на Законот за Советот за утврдување на факти (чл. 52 ст.2) не е

⁹ Анализа на ИЧП за домашните правни лекови во постапките при изборот, разрешувањето и изрекувањето на дисциплински мерки на македонските судии, <http://www.ihr.org.mk/images/pub/finalihr.pdf>;

определено според која постапка ќе се изврши изборот на членовите. Дали според постапката за избор на членови на Судскиот совет што ја врши Судскиот совет или според постапката за избор на член на Советот за факти бидејќи условите предвидени за избор на членови на Судскиот совет не се идентични со условите за избор на членови на Советот за факти, кој ќе врши избор на членови од четири категории на пензионирани лица (судии, јавни обвинители, универзитетски професори и адвокати). Ова прашање се поставува од причини што законодавецот во чл.11 со наслов „услови за член на Советот од редот на судиите“ се определил за член на Советот од редот на судиите. Ако предвидената понатаму постапка за избор на член на Советот за факти се однесува за сите членови не е јасно зошто законодавецот прави ваква разлика, кога истиот одредува целокупниот Совет за факти да биде од редот на пензионирани судии, пензионирани јавни обвинители пензионирани универзитетски професори и пензионирани адвокати. Патем речено во категоријата на членови на Советот за факти нема лица кои што ја обавуваат судската функција туку како кандидати покрај другите се јавуваат само пензионирани судии. Сметаме дека овој наслов не е соодветен на содржината на членот 11 кој се однесува за избор на сите членови на Советот за факти.

Покрај ова во чл.13 став 3 алинеја 5 кандидатите за членови на Советот на факти од редот на припадниците на заедниците се третирали како да се посебна категорија на предвидените пензионирани лица.

Понатамошниот избор на Советот за факти односно на член на Советот ќе се спроведува според постапката за избор предвидена во одредбите на Законот за Советот за факти и условите предвидени за овие лица (чл. 6 и чл. 11).

Советот за факти кој што за прв пат треба да биде избран од страна на Судскиот совет понатаму треба самостојно да функционира и да го спроведува понатамошниот избор на членови на Советот по пат на непосредни и тајни избори од страна на сите судии во Република Македонија (чл. 16 од Законот). Меѓутоа се поставува прашање од аспект на неговата самостојност и независност токму во врска со даденото право и обврска за спроведување на понатамошните избори за членови на тој Совет.

Имено покрај предвидените услови во чл. 6 од Законот во поглед на потребниот непрекинат стаж од над 15 години во соодветната професија и покажаните резултати во работењето, Законот предвидува дека на огласот за избор може да се јави секој кој во моментот на објавување на огласот исполнува услов за положен тест за интегритет и психолошки тест (чл.11 ст.1).

Психолошкиот тест кој по пат на проверка на социјалните способности на кандидатот и Тестот за интегритет со кој се проверуваат неговите етички и морални вредности за вршење на функцијата член на Советот ги спроведува Судскиот совет на Р. М. (чл.11 ст.2 и 3).

За спроведување на психолошкиот тест и на тестот за интегритет Судскиот совет на Р.М. ангажира стручни лица од независна и целосно акредитирана професионална институција (чл.11 ст.5).

Спроведувањето на овие два теста преку Судскиот Совет и во постапката за избор на членови на Советот за факти не е во прилог на самостојноста и независноста на овој Совет и претставува мешање на Судскиот совет во предвидената надлежност за спроведување на постапката за избор на членови од страна на Советот за факти.

Покрај ова не се знае во кое време се спроведуваат потребните тестови, бидејќи кандидатот за да може да се јави на огласот кој трае 15 дена од денот на објавувањето, треба да има положен тест за интегритет и психолошки тест (чл.11 ст.1) додека пак согласно чл. 12 од Законот, кон пријавата за кандидатура, кандидатот доставува само потврда за стаж, биографски податоци и податоци за учество во стручна и професионална едукација, а тестовите не се споменуваат, иако кандидатурата би требало да се врши во време на траење на огласот, што значи кога се поднесуваат предвидените документи треба кандидатот да ги има положено предвидените тестови.

Ова значи кандидатите кои ќе се јават на огласот за избор за член на Советот за факти претходно треба да се обезбедат и со положен тест за интегритет и психолошки тест преку Судскиот совет, наместо таквите тестови да може да ги спроведе и органот пред кој се врши самиот избор за член на Советот, со почитување на сите правила околу ангажирање на стручни лица од независна и целосно акредитирана професионална институција.

<i>Осврт кон постапката пред Судскиот совет на Р.М.</i>
--

Постапката пред Судскиот совет пак започнува по барањето на Советот за утврдување на факти со определување на известител од редот на членовите на Судскиот совет кој изготвува извештај за тоа дали барањето е навремено, целосно и дозволено и го доставува на одлучување до Советот без оглед на тоа дали се однесува на поведување на дисциплинска постапка или постапка за нестручно и несовесно вршење на судската функција (чл.3 ст.1 и чл.17 ст. 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за Судски совет в.в. со чл 56 ст. 1 и чл.80 ст 1 од Законот за Судски совет на Р.М.).

Со оглед да барањето е поднесено од надлежен орган овластен по закон за поднесување на вакви барања не е многу јасна причината за оваа законска обврска за определување на известител кој ќе ја проверува само навременоста, целосноста и дозволеноста на поднесеното барање, по кое претходно работел Советот за утврдување на факти и чија законска обврска е да поднесе навремено целосно и дозволено барање.

На истата седница на која се разгледува извештајот на известителот се одлучува и за поведување на дисциплинска постапка или за запирање на истата, односно за поведување на постапка за нестручно и несовесно вршење на судиската функција или за запирање на истата. Одлуката на Советот се доставува до подносителот на барањето, судијата и претседателот на судот каде што судијата ја врши функцијата. Во оваа фаза на постапката повторно не е предвидена можност за некаков правен лек од страна на судијата по однос на одлуката за поведување на постапката, кога тој всушност ја осознава самата одлука за поведување на постапката против него и содржината на истата. Особено ако се земе предвид наведената од законодавецот потреба од формирање на две тела за покренување и водење на дисциплинска постапка.

Советот закажува расправа во рок од 15 дена од денот на донесување на одлуката за поведување на постапка и на истата се покануваат подносителот на барањето и судијата на кои им се доставуваат доставените докази од страна на Советот за утврдување на факти (чл. 8 од Законот за изменување и дополнување на Законот за судски совет в.в. со чл. 64 ст.1 од Законот за судски совет).

Нејасно е зошто се доставуваат доказите доставени од Советот за утврдување на факти на подносителот на барањето кога тој е всушност и подносителот на доказите.

На расправата се изведуваат доказите предложени од подносителот на барањето, судијата, како и прибавените докази во текот на постапката пред Советот (чл. 9 и чл 23 од Законот за изменување и дополнување на Законот за Судски совет в.в. со чл.65 ст.1 и чл.89 ст. 1 од Законот за Судски совет).

Имајќи ги во предвид препораките на ГРЕКО за одвојување на постапката за поведување и истражување од постапката за одлучување за дисциплинска одговорност постапката за нестручно и несовесно вршење на судиската функција, се поставува прашање зошто Судскиот совет повторно прибавува докази, кога со Законот за утврдување на факти тоа е во надлежност на Советот за утврдување на факти (чл.32).

Во чл. 68 ст.1 од Законот за судски совет е предвидена постапка за сторена дисциплинска повреда на која укажуваат изведените докази, со можност барателот да го прошири барањето со истакнување и на друго барање. Но за волја на вистината во Законот за Советот за утврдување на факти не е предвидена таква можност напротив, Советот за факти е врзан за фактичката состојба изнесена во иницијативата за поведување на постапка.

Се поставува прашање што ќе прави тој Совет за факти во таков случај кога нема надлежност да го прошири барањето со истакнување и на друго барање, а со Законот за ССРМ му се бара такво постапување што е со принципот на владеење на право *vis à vis* законските одредби.

Во ст. 4 на одредбата од чл. 68 е предвидено известителот на Судскиот совет во рок од осум дена по дадениот одговор на барањето, да поднесе извештај со предлог за основаноста на

проширеното барање до Советот кој треба да одлучи за продолжување на дисциплинската постапка по проширеното барање но недостасува аргумент дека Советот за утврдување на факти одлучува за поведување на постапка по проширеното барање. Додека во ст. 5 од чл. 68 е предвидено дека барателот може да го дополни барањето со други дејствија на сторување на повредата за која е поведена постапката, што не се смета за проширено барање за кое исто така не е определено како ќе постапи Советот за утврдување на факти, кој е единствено надлежен за поднесување на барање за поведување на постапката пред Судскиот совет.

Во поглед на поведување на постапката за утврдување на нестручно и несовесно вршење на судиската функција (чл. 78 ст. 4 од Законот за Судски совет) е предвидено дека оваа постапка во секој случај не може да се поведе, доколку изминат повеќе од пет години од денот на сторената повреда, освен ако е донесена одлука на Европскиот суд за човекови права поради повреда на чл.6 од Европската Конвенција за човекови права или е донесена одлука на Врховниот суд на Република Македонија по однос на правото за судење во разумен рок, како резултат на постапување на судијата за кој е поведена постапката за утврдување на нестручно и несовесно вршење на судиската функција.¹⁰

Ваквата одредба сметаме дека е несоодветна од неколку причини. Истата не е јасна и прецизна во која ситуација судијата може да одговара кога е утврдена повреда на чл.6 од страна на Европскиот суд за човекови права.

Член 6 опфаќа повеќе елементи на фер постапување каде што не секогаш тоа е резултат на нестручно постапување на судијата. Во постапката на ЕСЧП странка е државата а не судијата, и утврдената повреда се однесува на државата и таа има обврска да ја санира истата.¹¹ Ова значи дека судиите кои што постапувале во сите национални постапки по тој спор треба индивидуално да бидат детектирани како сторители на таа повреда која е директно врзана за нестручното постапување на судиите.

Ваквата одговорност на судиите не може да биде предмет на разгледување во недогледно време. Институтот „застареност“ е потребно еднакво да се применува во целокупниот правен систем. Истиот во дадената ситуација воопшто не е третиран.

Горе кажаното се однесува и за постапките каде што постапувал и Врховниот суд на Р.М. во постапки за судење во разумен рок.

Ваквата одредба сметаме дека не е доволно јасна во поглед на рокот за поведување на постапката за нестручно и несовесно вршење на судиската функција по донесената одлука на Европскиот суд за човекови права или на Врховниот суд на Република Македонија. Таа постапка може да биде поведена по истекот на рокот за застареност од пет години од денот

¹⁰ Види исвештај ГРЕКО

¹¹ Државата е одговорна какви судии избира и не може дасе чека на пресуда на ЕСЧП во врска со нестручното постапување на судијата, а во меѓувреме истите судии да ја вршат функцијата

на сторената повреда, поради донесување на одлуката на Европскиот суд за човекови права или на Врховниот суд на Р.М., но не е определен рокот кој што треба да се запази по донесување на тие одлуки, поради што произлегува како да тој рок е бесконечен што е спротивно на сите законски решенија поврзани со институтот застареност. Сметаме дека законодавецот ја пропуштил можноста за определување на овој рок при донесување на Законот за именување и дополнување на Законот за судски совет, како што ја пропуштил и можноста да постапи согласно препораките на ГРЕКО од точка 168.

Осврт кон причините за донесување на Измени и дополнувања на Законот за Судскиот совет на Република Македонија

Зачудува фактот што постојано се прават концепции за промени во областа на изборот, разрешувањето и дисциплинската одговорност на судиите.

Овие промени се прават со промени како во Уставот, така и во законите. Ваквото постапување во никој случај не укажува на стабилен и воедначен пристап во решавањето на ова прашање, а со тоа и обезбедување на принципот на независноста и непристрасноста во судството. Со востановување на Советот за утврдување на факти согласно ново донесениот закон за Совет за утврдување на факти оваа состојба повеќе се усложнува. Со проширување и усложнување на постапките за утврдување на одговорност на судиите и изрекување на соодветни санкции согласно надлежноста на двата совети, и во споредба со законски решенија на други системи доаѓа до забавување на тие постапки.

Една од таквите промени е донесувањето на Закон за измени и дополнување на Законот за Судски совет на РМ донесен на (Сл. весник на РМ бр.61/2015 од 17.04.2015), по неполни два месеци од претходните измени на истиот закон.

И во овој закон како и во претходно анализираните закони во делот на оценката и состојбата во областа што треба да се уреди со овој закон, општо се наведени одредени состојби без некое конкретизирање, без вистински да се елелирира потребата и причините за негово донесување.

Законското решение за зголемување на мандатот на претседателот на Судскиот совет од две години на три години со право на повторен избор (член 1) не е јасно на кој начин ќе обезбеди независност на судството како предуслов за владеење на правото и основен гарант за фер судење. Напротив пократкиот мандат на претседател особено во дадената ситуација во РМ сметаме дека е подобро законско решение во смисла на оневозможување на подолготрајно раководење на органот од една иста личност. Уште повеќе што се обезбедува и право на повторен избор.

Основано се поставува прашањето зошто на членовите на Советот од редот на судиите е потребно повторно да се врши испитување на социјалните способности за вршење на судиската функција за што би се спровеле тестови за интегритет и психолошки тестови, кога веќе овие тестови се спроведени за истите лица при избор за судии. Секако дека треба да се додаде и околноста што не е објаснето зошто формата и содржината на тестовите ги уредува ССРМ, а формалното спроведување на овие тестови се извршува од стручни лица од независна и целосно акредитирана професионална институција, а врз основа на меѓународно признати психолошки тестови кои се применуваат во најмалку една од земјите членки на ЕУ и ОЕЦД. Што ќе уредува ССРМ во ваква ситуација?

Позитивна промена сметаме дека е направена во делот на одредување на појасни и конкретни критериуми за избор на член на ССРМ по предлог на Собранието на РМ и по предлог на Претседателот на РМ во насока на определување на 15 годишно работното искуство во правната професија по положен правосуден испит и истакнато вршење во правната професија со научна или професионална работа или со свое јавно делување. Во исто време критериумот е зајакнат со елемент кандидатот да ужива углед, поседува интегритет за вршење на функција член на Судски совет и да поседува социјални способности за вршење на таа функција за што се спроведуваат тестови за интегритет и психолошки тестови.

Ваквите промени ги оценуваме како позитивни и од аспект што се во согласност со заклучоците што се презентирани во Анализата на независноста на судство изготвена од ИЧП¹². Меѓутоа основано се поставува прашањето зошто овие измени се донесени по извршениот избор на претседател на ССРМ кој избор подолго време се одолговлекуваше и зошто овие измени не се внесени во Измените на Законот за ССРМ донесени во февруари 2015 година (Сл. Весник на РМ бр.20/2015). Со ваквото однесување се става под сомнеж целта за обезбедување на независноста на судството преку зајакнување на критериумите за член на ССРМ.

Иако се извршени измени во членот 11 од стариот Закон (основниот), каде стои наслов „Услови за член на Советот од редот на судиите, сепак не е извршено усогласување на измените во текстот на законот со насловот, бидејќи сега содржината на оваа одредба се однесува на сите кандидати за членови на Советот, а не само на оние од редот на судиите.

Со член 5 од измените на законот, Судскиот изборен именик кој го водело Министерството за правда согласно чл.17 од Законот за Судски совет се префрла во надлежност на Судски совет. Имајќи ја во предвид содржината на овој именик законодавецот не дава никакво образложение зошто ја прави оваа измена. А од друга страна сметаме дека прашањето на независноста на судството со старата законска одредба не е доведена во прашање. Ова првенствено од причини што Министерство за правда нема никаква улога во спроведувањето на избори, целосно, ниту на судии, ниту на членови на Судски совет. Од

¹² http://www.ihr.org.mk/images/pub/Analiza_na_nezavisno_sudstvo_vo_RM.pdf

друга страна со сегашните законски измени независноста е доведена во прашање. Против решението на Судскиот совет во делот на дадената можност судијата да побара исправка на податоците во Судскиот изборен именик, во колку таа исправка не ја стори Судскиот совет, судијата може да покрене управен спор пред надлежен суд. Во ваква ситуација кога Судскиот совет понатаму е надлежен за избор се поставува прашањето дали се запазени принципите на независноста на судството особено од гледна точка на принципот: objective appearance. Органот кој што го спроведува изборот одлучува и за други прашања поврзани со самиот избор.

Член 6 од измените предвидува пополнување на упразнето судиско место и бара потребна специјализација за неговото пополнување. За каква специјализација станува збор може само да се претпоставува од причини што не ни постои можност за истата. Може да стане збор само за одредено искуство во поедина област стекната во текот на работата. АСЈО исто така не овозможува специјализација на судскиот кадар по области. Од друга страна ваквата одредба е нејасна и донекаде контрадикторна, а и неприменлива имајќи ги во предвид прво, веќе одредената надлежност на поедини судови (Управен суд, Виш управен суд, Основен суд Скопје 1 Скопје и Основен суд Скопје 2 Скопје) второ, можноста за префрлање од еден оддел во друг, по желба на самиот судија и во зависност од потребите на судот (согласно чл. 39 ст. 9 од Законот за судовите) и трето можноста на еден судија да постапува во две или повеќе области што е случај во помалите судови.

Забелешките на одредбата од членот 6 се однесуваат и на одредбата од членот 7 од овој закон, при што може да се додаде дека се прави одредена дискриминација во однос на рангирањето на пријавените кандидати за судии. Со оглед да согласно уставот не постојат специјализирани судови туку само редовни, основано се поставува прашање дали ваквото законско одредување не е спротивно на Уставот. Од друга страна се доведува во прашање можноста за напредување на судиите од понизок во повисок суд. Со сите овие измени повторно не е овозможен правен лек на незадоволните кандидати кои во постапка за избор не биле избрани за судии или членови на Судскиот совет. Пошироко елаборирање на ова прашање дадено е во Анализа на домашните правни лекови во постапките при изборот, разрешувањето и изрекувањето на дисциплинските мерки на македонски мерки¹³.

Правејќи ја анализата на направените законски измени и носењата на нови законски решенија во делот за изборот, разрешување и покренување на дисциплински постапки за судии констатираме дека најблагоречено несериозен е односот на законодавецот кога не предвидува одговорност во работењето на надлежните органи Советот на утврдување на факти и Судскиот совет на РМ. Разгледувањето на извештаите за нивната работа и евентуалната одговорност согласно законот и Уставот не ја исполнува обврската да се предвиди погоре наведената одговорност.

¹³ www.ihr.org.mk

IV. АНАЛИЗА НА ДОБИЕНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОД СПРОВЕДЕНАТА АНКЕТА НА ГРАЃАНИТЕ

Една од предвидените методологии за прибирање информации беше и анкетата на граѓаните. Анкетата во вид на прашалник беше изработена од проектниот тим, а беше спроведена по телефонски пат од Агенцијата Рејтинг.

Анкетата содржи 15 прашања кои се однесуваат на перцепцијата на граѓаните во врска со независноста на работата на Судскиот совет на Република Македонија.

Со анкетата беа опфатени 1200 испитаници од 80 општини, со репрезентативен опфат на сите етнички заедници, урбани, рурални средини и региони. Анкетата е извршена во период од 22-25 декември 2014 година. Можна статистичка грешка +/-4,3%.

Структура на примерокот според релевантни социо – демографски карактеристики

		Процент
		%
Пол	Машки	53.6
	Женски	46.4
		100
Возраст	18-29 години	21.3
	30-49 години	37.0
	50-64 години	27.1
	65 и повеќе години	14.6
		100
Степен на образование	Основно и помалку	12.5
	Средно	52.1
	Вишо и високо	35.4
		100
Место на живеење	Град	62.4
	Село	37.6
		100

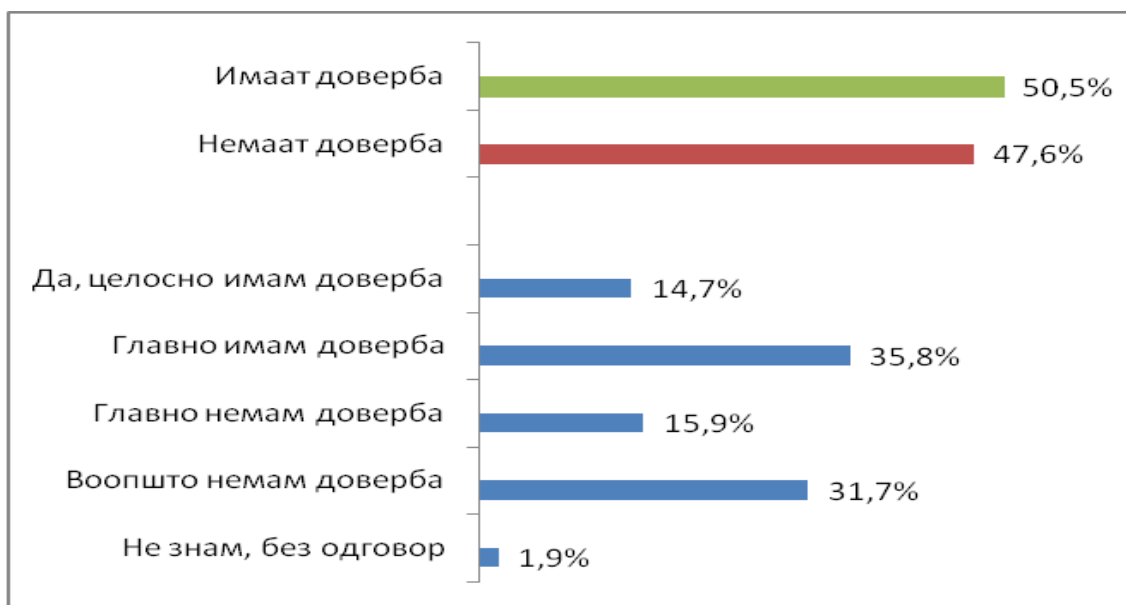
Работен статус	Вработен во приватен сектор	24.1
	Вработен во државен сектор	17.6
	Невработен	25.9
	Студент \ ученик	4.1
	Домаќинка	6.2
	Сопственик на приватен бизнис	0.7
	Пензионер	18.7
	Друго	2.7
		100
Етничка припадност	Македонец	69.7
	Албанец	24.0
	Друго	6.3
		100
Регион	Североисточен	8.2
	Источен	8.8
	Југоисточен	8.4
	Скопски	28.8
	Полошки	15.8
	Пелагониски	11.5
	Вардарски	7.3
	Југосападен	11.2
		100

Прашање 1: Дали имате доверба во професионалното работење на Судскиот совет на Република Македонија?

Од добиените одговори на граѓаните може да се забележи дека мислењето кај граѓаните е поделено односно 50,5% од испитаниците имаат доверба во ССРМ, додека пак 47,6% немаат доверба во професионалното работење на ССРМ. Доколку подетално се анализираат

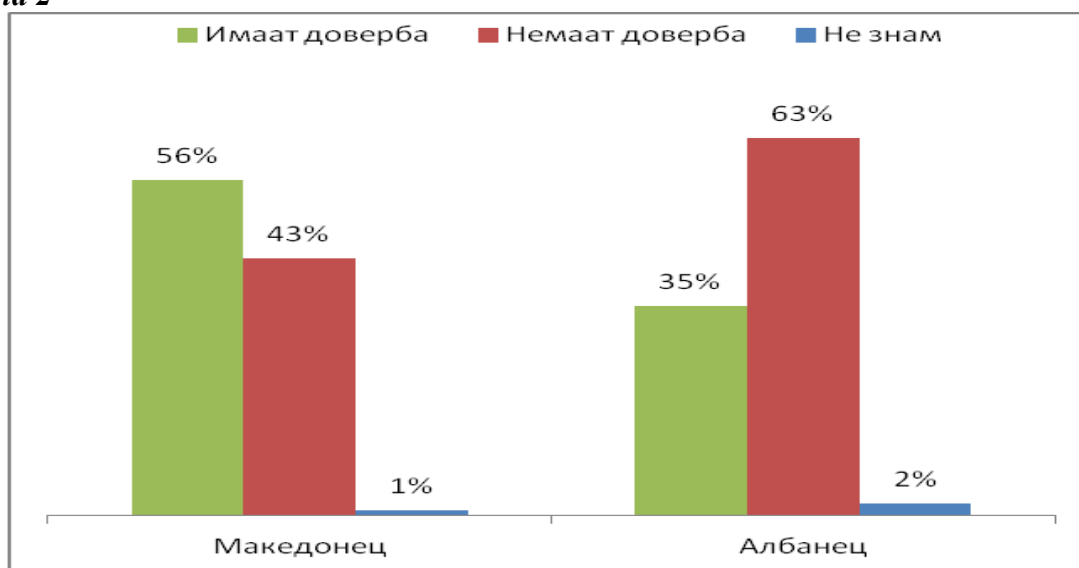
табелите може да се забележи дека 31,7% од граѓаните воопшто немаат доверба во ССРМ, што е релативно висок процент на недоверба, а само 14,7 % целосно имаат доверба. Најголем е процентот на испитаниците кои што главно имаат доверба во ССРМ (31,7%).

Табела 1

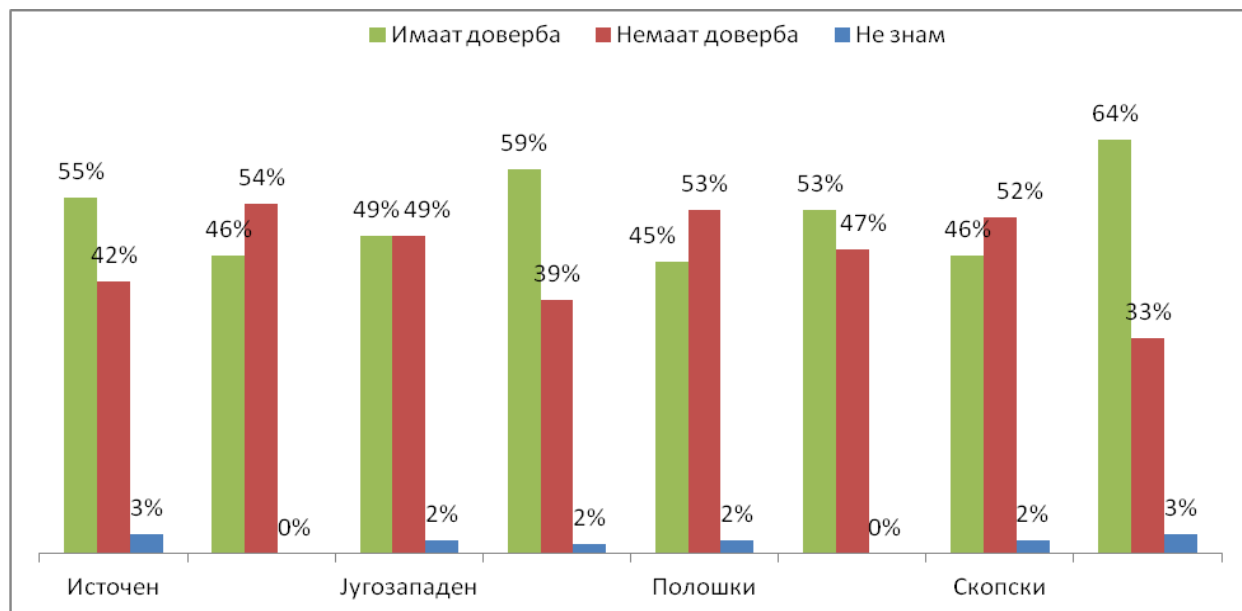
Според етничката припадност од Табела 2 може да се забележи дека недовербата во работата на ССРМ е поголема кај албанците (63% од испитаниците-албанци) за разлика од македонците каде што процентот на недоверба е помал (43%) но сепак релативно висок. Од ова може да се заклучи дека генерално процентот на недоверба кај граѓаните на Република Македонија во независноста на работењето на ССРМ е доста висок.

Табела 2

Од Табела 3 се гледа дека најголема доверба во професионалното работење имаат граѓаните од Вардарскиот регион (64%), Пелагонискиот (58%), Источниот (55%) и Североисточниот (53%). Најголема недоверба во професионалното работење на ССРМ има во Југоисточниот (54%) и Полошкиот регион (53%). Во Југозападниот регион мислењата се поделени.

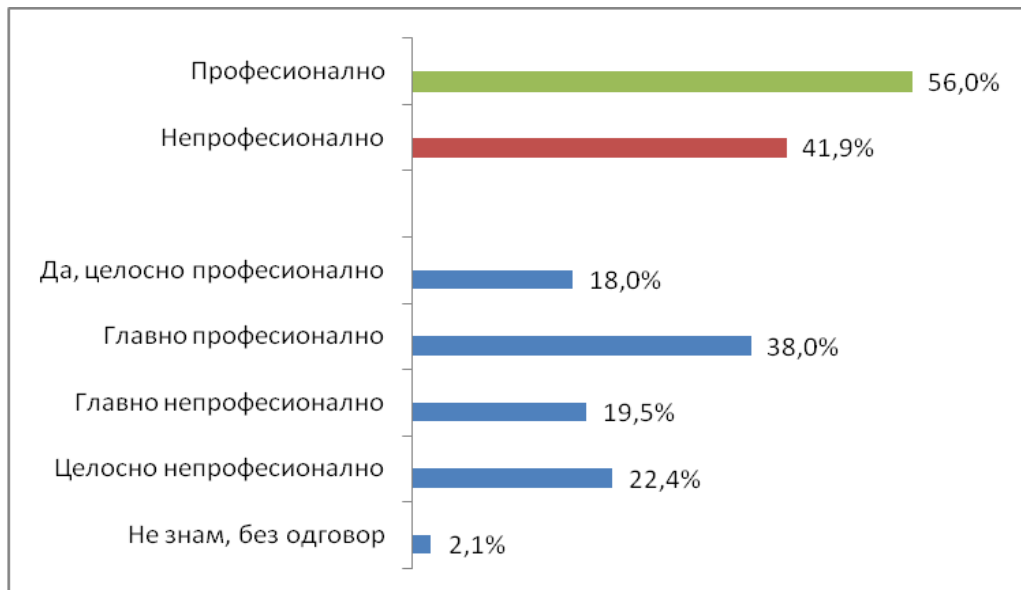
Табела 3

Прашање 2: Општо земено, дали работата на ССРМ ја оценувате како професионална?

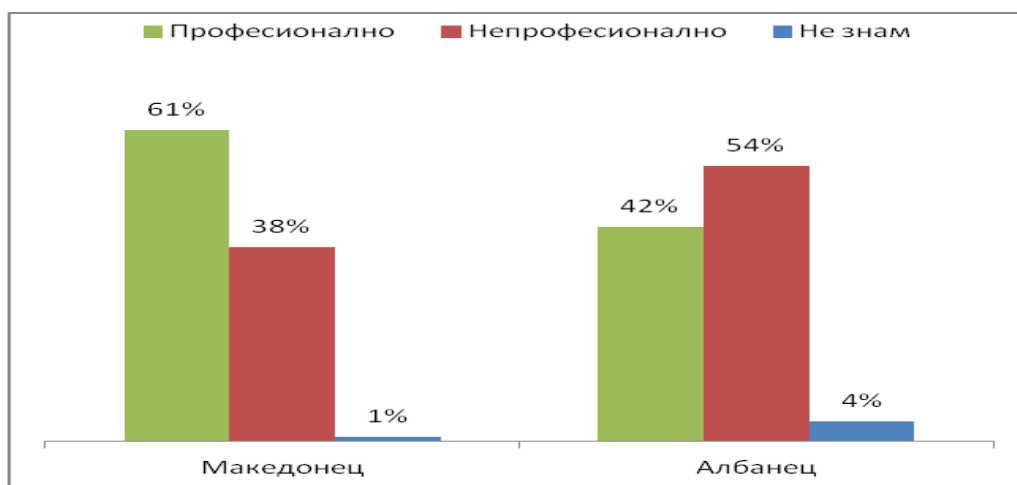
Од добиените резултати на ова прашање, се гледа дека е висок процентот на граѓани кои што ја оцениле работата на ССРМ како непрофесионална и тоа 41,9%. Како професионална ја оцениле 56% од граѓаните од кои што 18% ја оцениле како целосно професионално додека пак 38% ја оцениле работата на ССРМ како главно професионално.

Табела 4

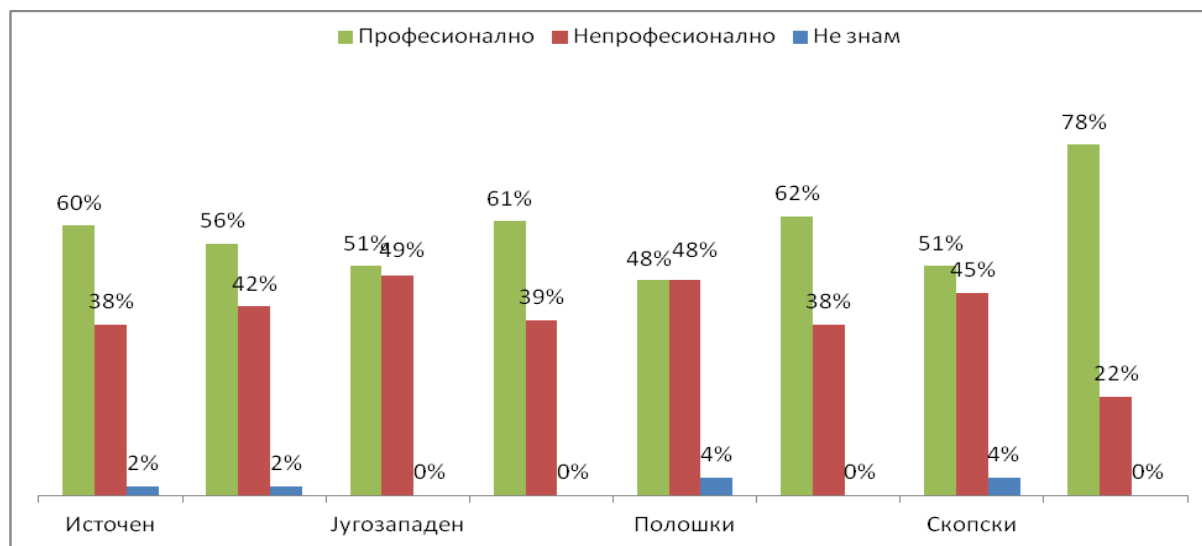
Според етничка припадност повисок просек од Македонците (61%) сметаат дека ССРМ ја извршува својата работа професионално, а додека 38% од нив сметаат дека работата на ССРМ е непрофесионална. Кај Албанците поголем е процентот на незадоволство од работењето на ССРМ и поголем е процентот на граѓани кои што сметаат дека работењето на ССРМ е непрофесионално (54%), наспроти 42% Албанци кои што сметаат дека работата е професионална.

Табела 5

Од Табела 6 може да се забележи дека процентот на граѓани кои што сметаат дека ССРМ ја врши работата професионално е најголем во Вардарскиот регион (78%), Пелагонискиот (61%) и Североисточниот (62%). Најголемо незадоволство во однос на професионалноста на работата на ССРМ има во Југозападниот регион (49%). Во Полошкиот регион мислењата на граѓаните се поделени односно 48% сметаат дека ССРМ на извршува работата професионално, а исто толкав процент сметаат дека работата на ССРМ се врши непрофесионално.

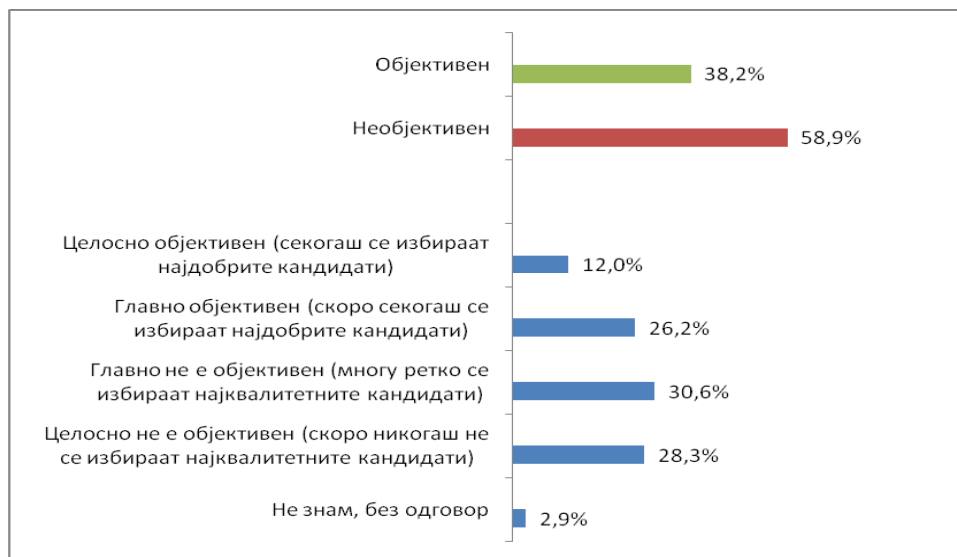
Табела 6

Прашање 3: Дали според вас лично изборот на судии од страна на Судскиот совет на Република Македонија е:

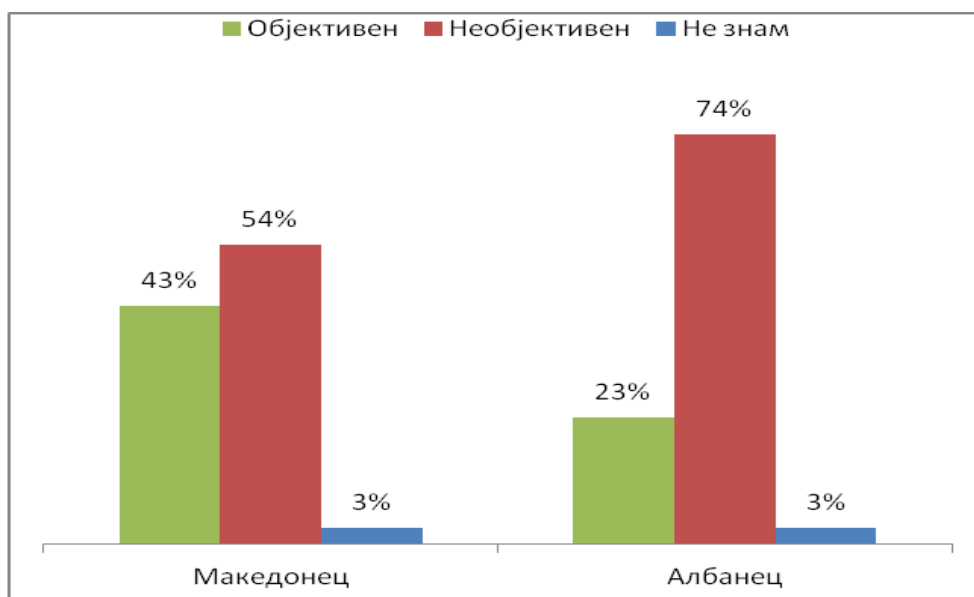
Од Табела 7 може да се види дека многу висок е процентот на граѓани кои што одговориле дека изборот на судии од страна на ССРМ е необјективен (58,9%). Само 38,2 % од анкетираните граѓани сметаат дека овој процес е објективен.

Табела 7

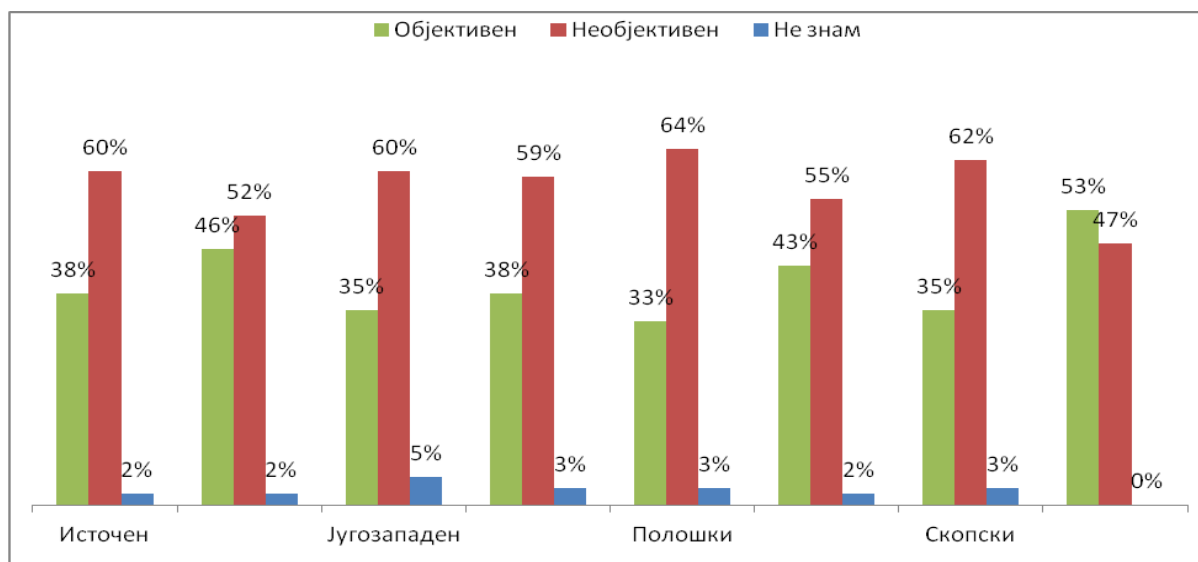
Според етничката припадност, од резултатите се гледа дека процентот на граѓани кои што одговориле дека изборот на судии е необјективен е поголем во споредба со процентот на граѓани кои што сметаат дека изборот е објективен и кај Албанците и кај Македонците, со тоа што кај Албанците изнесува дури 74%, а кај Македонците 54%. Само 23% од Албанците и 43% од Македонците сметаат дека изборот на судии е објективен.

Табела 8

Во сите региони освен во Вардарскиот преовладува мислењето на граѓаните дека изборот на судии од страна на ССРМ не е објективен (процентите се движат во рамките од 52% до 64% на граѓани кои го сметаат изборот на судии за необјективен). Во Вардарскиот регион овој процент е помал и изнесува 47%.

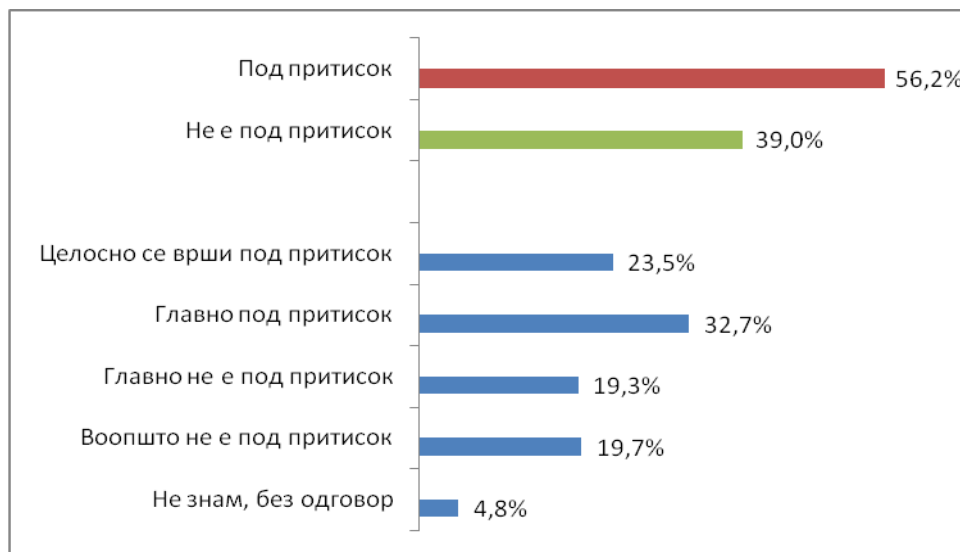
Табела 9

Прашање 4: Дали според вас изборот на кандидати за судии ССРМ го врши под притисок ?

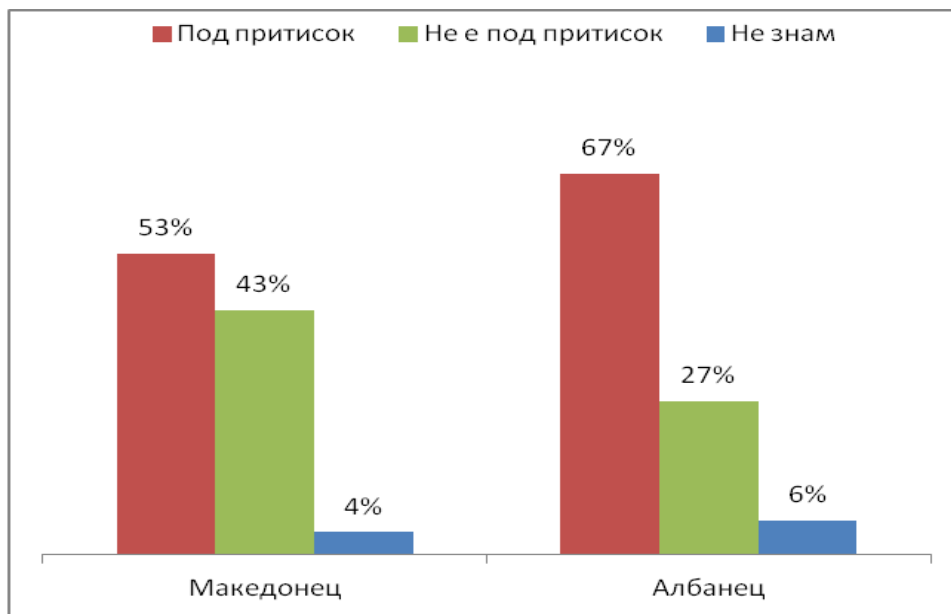
Според добиените резултати од анкетата, поголем процент од граѓаните на РМ (56%) сметаат дека ССРМ го врши изборот на кандидати за судии под притисок. 23,5% од нив сметаат дека изборот се врши целосно под притисок, додека пак 32,7% сметаат дека изборот се врши главно под притисок. Дека изборот не е под притисок одговориле само 39% од граѓаните.

Табела 10

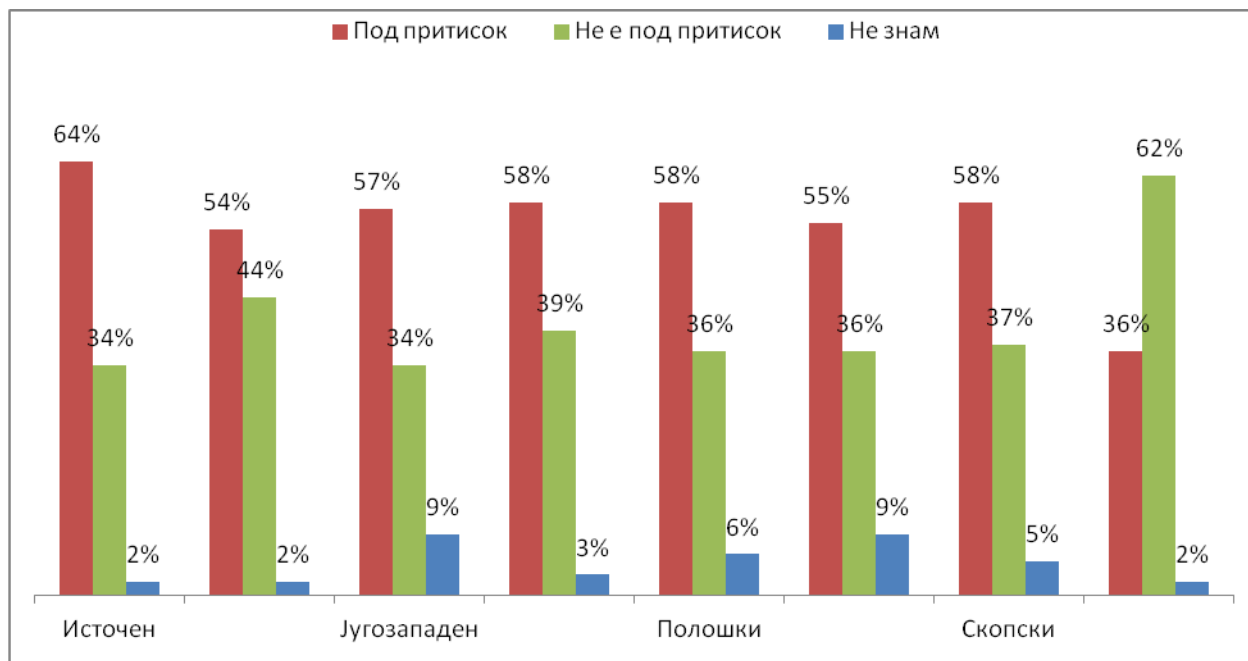
Според етничка припадност и кај Македонците и кај Албанците преовладува мислењето дека изборот на судии од страна на ССРМ се врши под притисок, со тоа што овој процент е поголем кај Албанците 67% за разлика од 53% кај Македонците. Само 27% од Албанците сметаат дека овој избор не се врши под притисок. Ваквиот процент изнесува 43% кај Македонците.

Табела 11

Гледано по региони, во сите региони освен во Вардарскиот преовладува мислењето дека изборот на судии од страна на ССРМ се врши под притисок со тоа што процентот е најголем во Источниот регион (64%). Ситуацијата е поинаква само во Вардарскиот регион каде што повисок е процентот на граѓаните кои што сметаат дека изборот на судии не се врши под притисок (62%).

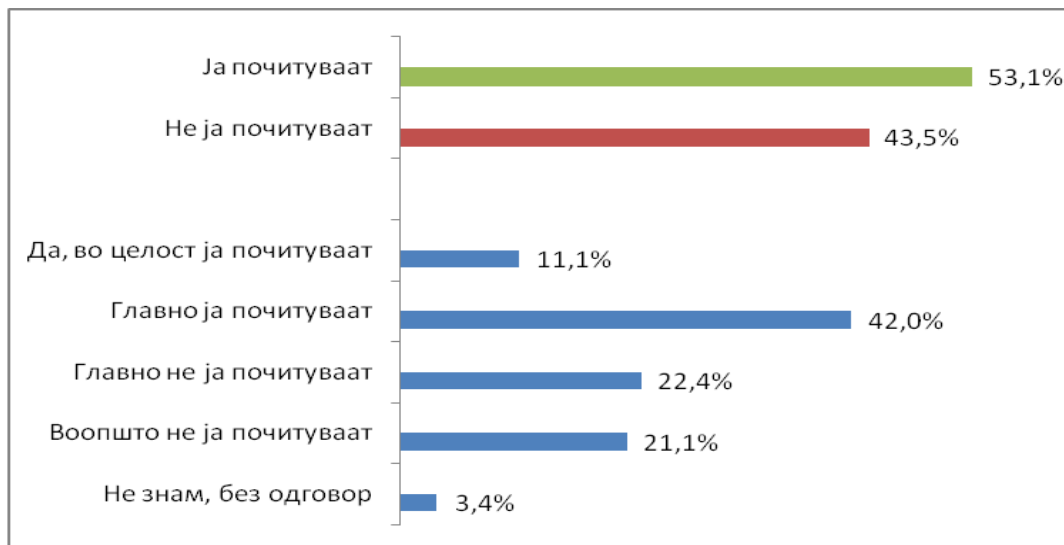
Табела 12

Прашање 5: Дали сметате дека другите тела, институции и органи ја почитуваат независноста на Судскиот совет на РМ?

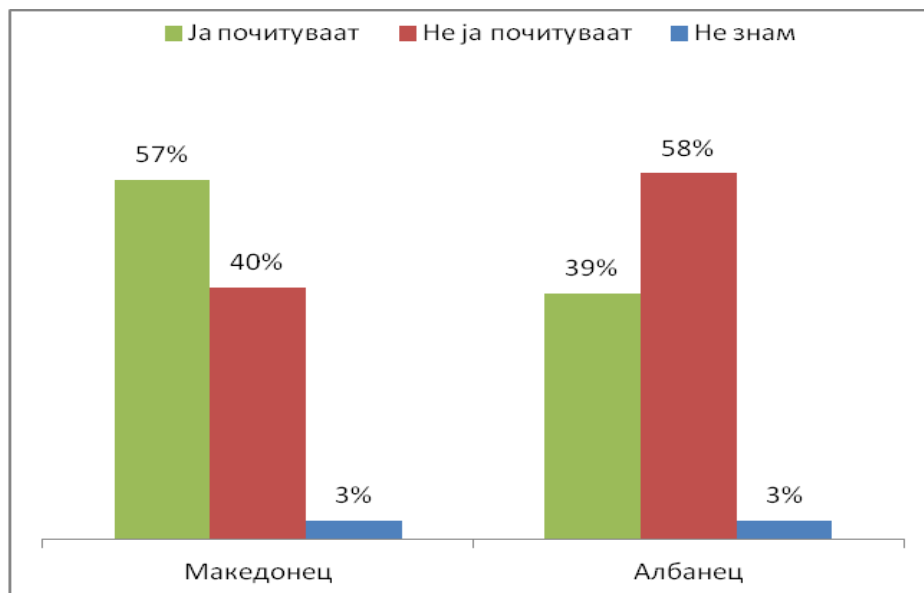
На ова прашање 53,1% од граѓаните одговориле дека другите тела, институции и органи ја почитуваат независноста на ССРМ. Сепак, многу висок е процентот (43,5%) на граѓани кои што одговориле дека другите тела, институции и органи не ја почитуваат независноста на ССРМ.

Табела 13

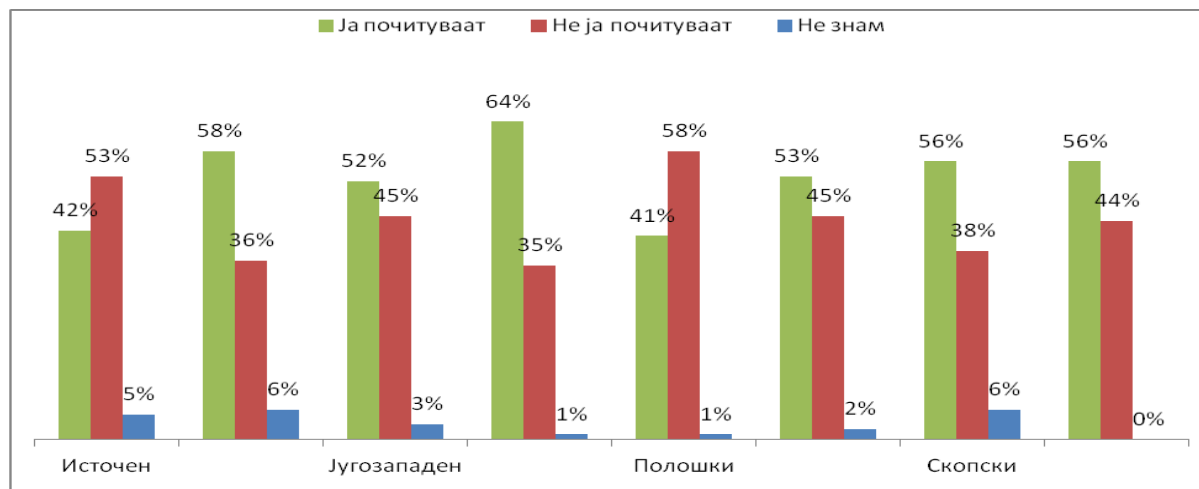
Етнички гледано, мислењето се разликува кај Македонците и Албанците. Кај Македонците повисок е процентот на граѓани кои што сметаат дека другите тела, институции и органи ја почитуваат независноста на ССРМ (57%), наспроти 40% Македонци кои што не го делат тоа мислење. Кај Албанците ситуацијата е малку поинаква, односно 58% сметаат дека другите тела, институции и органи не ја почитуваат независноста на ССРМ.

Табела 14

Во сите региони освен во Источниот и Полошкиот регион преовладува мислењето дека другите тела, институции и органи ја почитуваат независноста на ССРМ и покрај тоа што процентите на негативните одговори се доста високи. Во Источниот и Полошкиот регион поголем е процентот на граѓани кои што одговориле дека другите тела, институции и органи не ја почитуваат независноста на ССРМ.

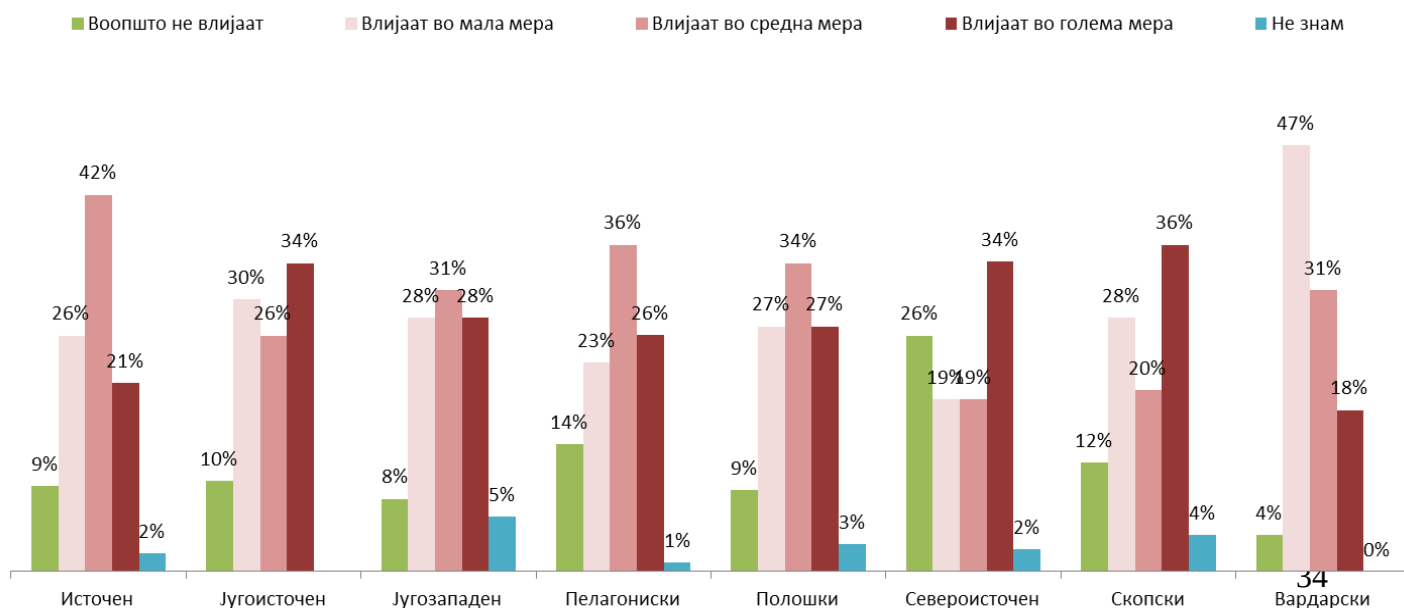
Табела 15

Прашање 6: Дали определени надворешни фактори влијаат врз самостојноста и независноста во работата на ССРМ?

Од добиените одговори на ова прашање пресликани во Табела 16 произлегува дека високи се процентите на граѓани кои што мислат дека определени надворешни фактори влијаат врз самостојноста и независноста во работата на ССРМ. Особено највисоки се процентите на граѓаните кои што одговориле дека тоа влијание е во голема и во средна мера.

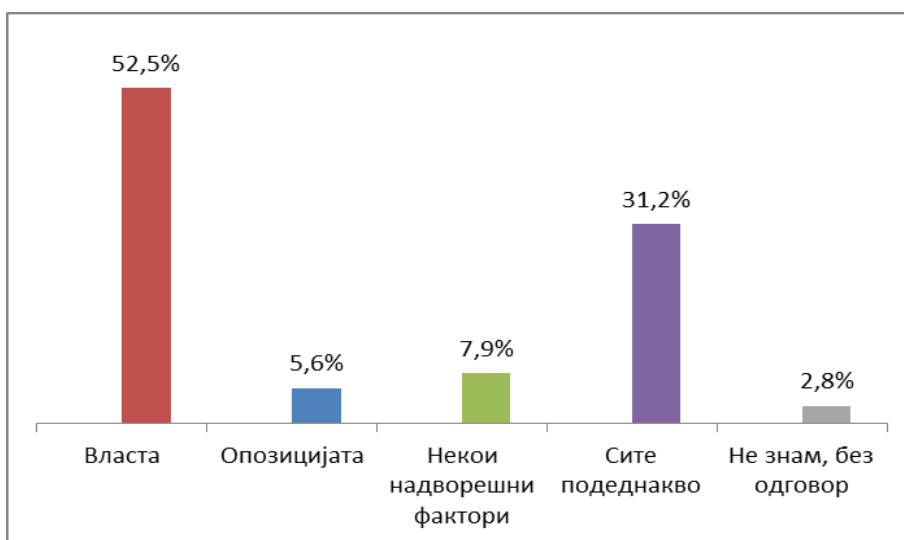
Табела 16

Прашање 7: Кој најмногу влијае врз самостојноста и независноста во работата на ССРМ?

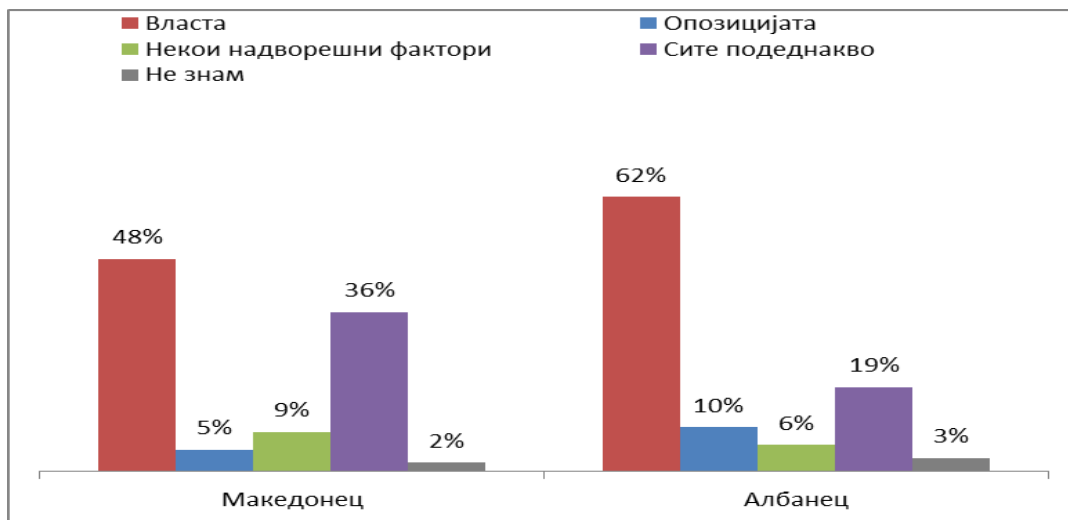
Ова прашање се однесува на оние кои што на претходното прашање одговориле дека определени надворешни фактори влијаат врз самостојноста и независноста во работата на ССРМ. Имено, на прашањето кој најмногу влијае врз самостојноста и независноста во работата на ССРМ најголем процент од граѓаните односно 52,5% одговориле дека власта е таа која што го врши најголемото влијание. 31,2% одговориле сите подеднакво, 5,6% одговориле дека опозицијата врши лјијание а 2,8 % немаат мислење околу ова прашање.

Табела 17

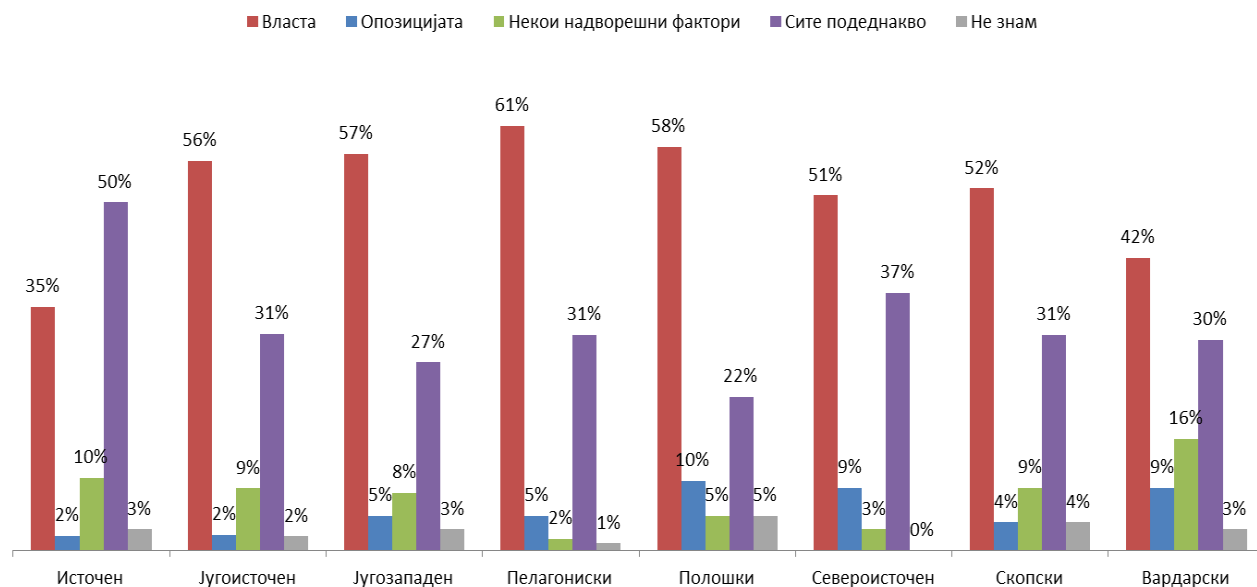
И кај Македонците и кај Албанците најголемиот процент од граѓаните сметаат дека власта е таа која што најмногу влијае врз самостојноста и независноста во работата на ССРМ. Тој процент изнесува 48% кај Македонците и 62% кај Албанците.

Табела 18

Гледано по региони (Табела 19), во сите региони освен во Источниот, најголем процент од граѓаните сметаат дека власта е таа која што врши најголемо влијание врз самостојноста и независноста во работата на ССРМ. Во источниот регион најголемиот број од анкетираниите граѓани сметаат дека сите подеднакво влијаат влијание врз самостојноста и независноста во работата на ССРМ.

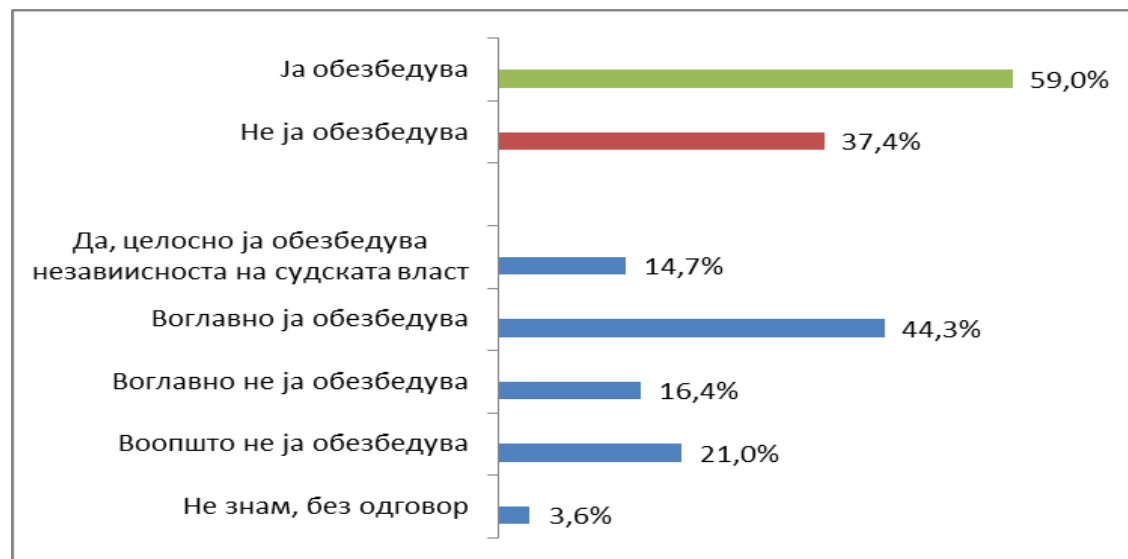
Табела 19

Прашање 8: Дали според Вас Судскиот совет на Република Македонија ја обезбедува независноста на судската власт?

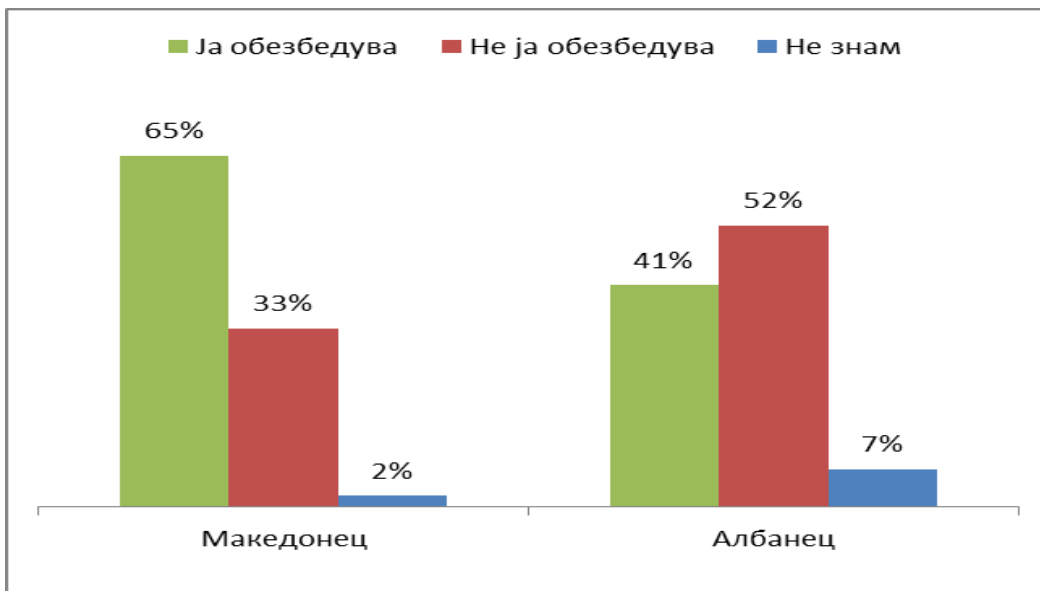
Од добиените одговори на ова прашање може да се види дека 59% од граѓаните одговориле дека ССРМ ја обезбедува независноста на судската власт. Меѓутоа висок е процентот на граѓани кои што сметаат дека ССРМ не ја обезбедува независноста на судската власт (37,4%).

Табела 20

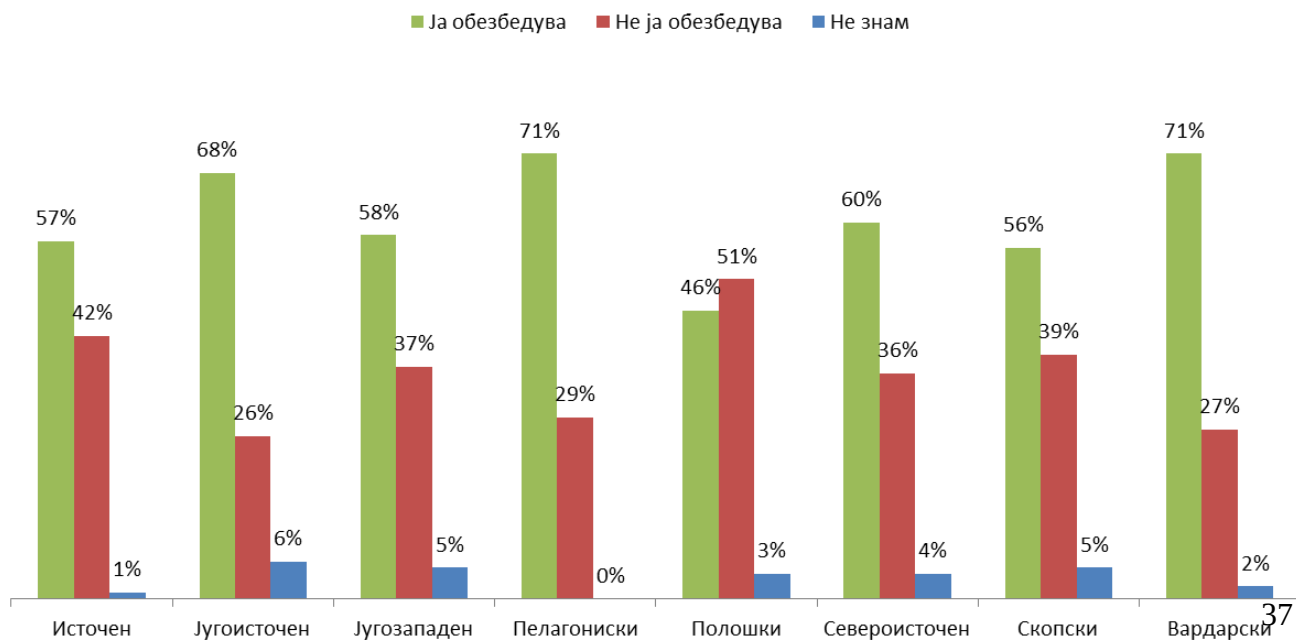
Според етничката припадност имаме различна ситуација кај Македонците и кај Албанците. 65% од Македонците сметаат дека ССРМ ја обезбедува независноста на судската власт, а 33% дека не ја обезбедува, додека пак кај Албанците повисок е процентот на граѓани кои што сметаат дека ССРМ не ја обезбедува независноста на судската власт (52%), наспроти 41% кои што сметаат дека ја обезбедува.

Табела 21

Во сите региони освен во полошкиот поголем е процентот на граѓани кои што сметаат дека ССРМ ја обезбедува независноста на судската власт. Во полошкиот регион 51% од граѓаните имаат поинакво размислување и сметаат дека не ја обезбедува.

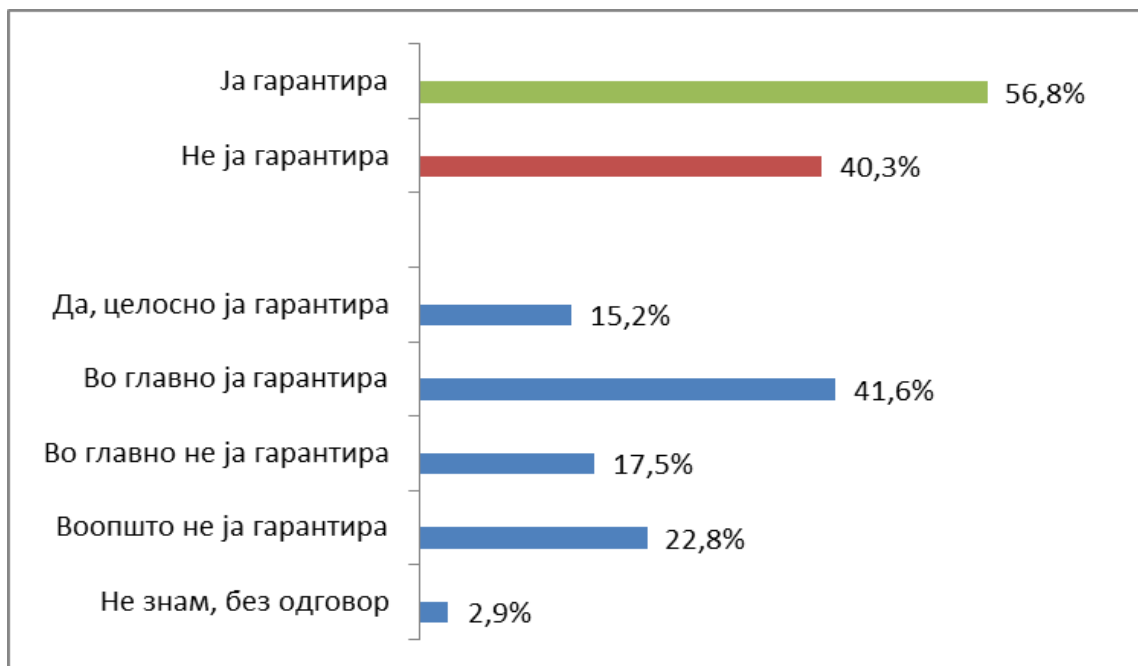
Табела 22

Прашање 9: Дали начинот, критериумите и постапката за избор на членови на Судскиот совет на РМ гарантира независност, непристрасност и професионалност на избраните членови?

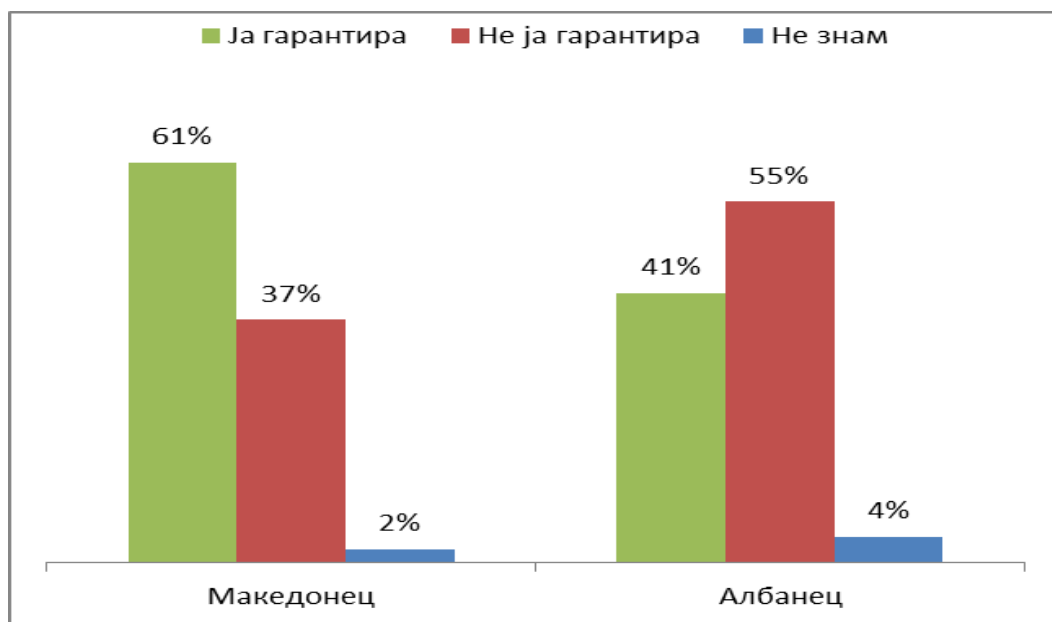
На ова прашање 56,8% од граѓаните одговориле дека начинот, критериумите и постапката за избор на членови на Судскиот совет на РМ гарантира независност, непристрасност и професионалност на избраните членови. Меѓутоа висок е процентот на граѓани кои што не го делат таквото мислење (40,3%) што е навистина загрижувачки.

Табела 23

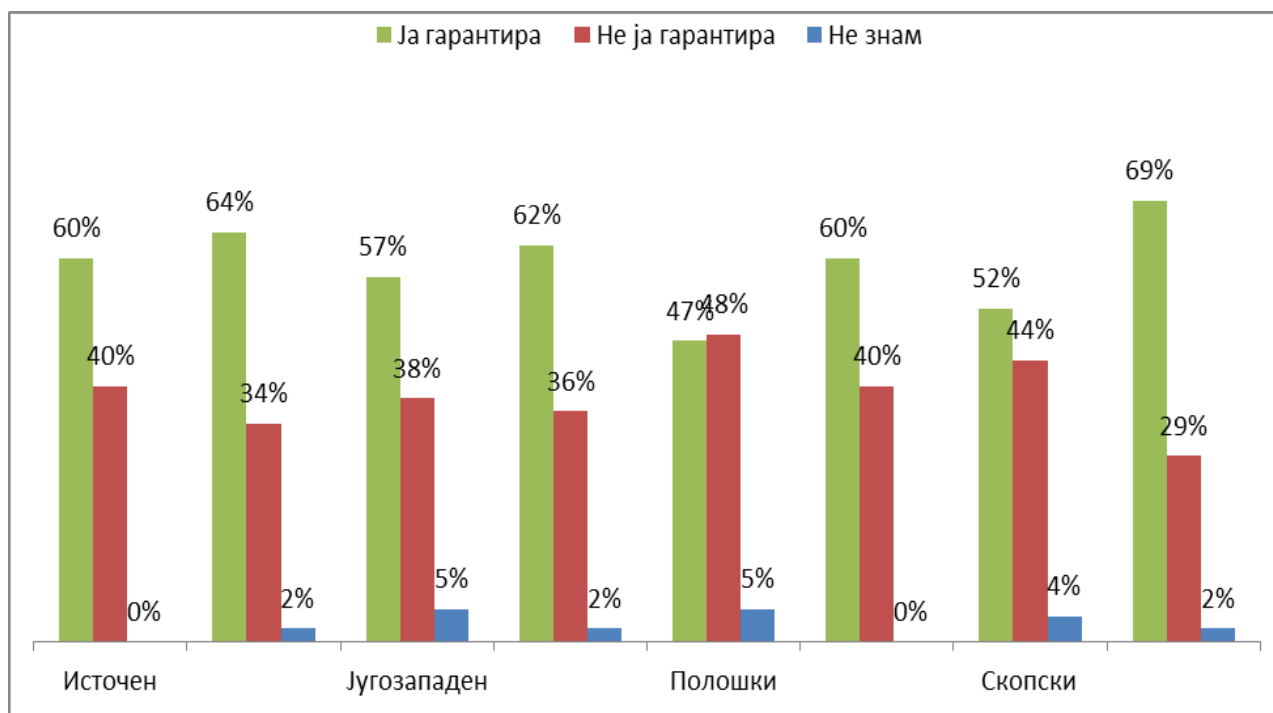
Според етничка припадност повторно се забележува разлика кај Македонците и Албанците. 61% од Македонците сметаат дека начинот, критериумите и постапката за избор на членови на Судскиот совет на РМ гарантира независност, непристрасност и професионалност на избраните членови, додека пак 37% сметаат дека не гарантира. Кај Албанците 55% од граѓаните сметаат дека начинот, критериумите и постапката за избор на членови на Судскиот совет на РМ не гарантира независност, непристрасност и професионалност на избраните членови, а додека пак 41% сметаат дека гарантира.

Табела 24

Гледано по региони, во сите региони освен во полошкиот повисок е процентот дека начинот, критериумите и постапката за избор на членови на Судскиот совет на РМ гарантира независност, непристрасност и професионалност на избраните членови. Во полошкиот регион имаме поделени мислења, па така 48% од граѓаните сметаат дека не ја гарантира, а 47% дека ја гарантира.

Табела 25

Прашање 10: Како, според Вас, Судскиот совет на РМ ја следи и оценува работата на судиите, одлучува за дисциплинска одговорност, и како утврдува нестручно и несовесно вршење на судиската функција?

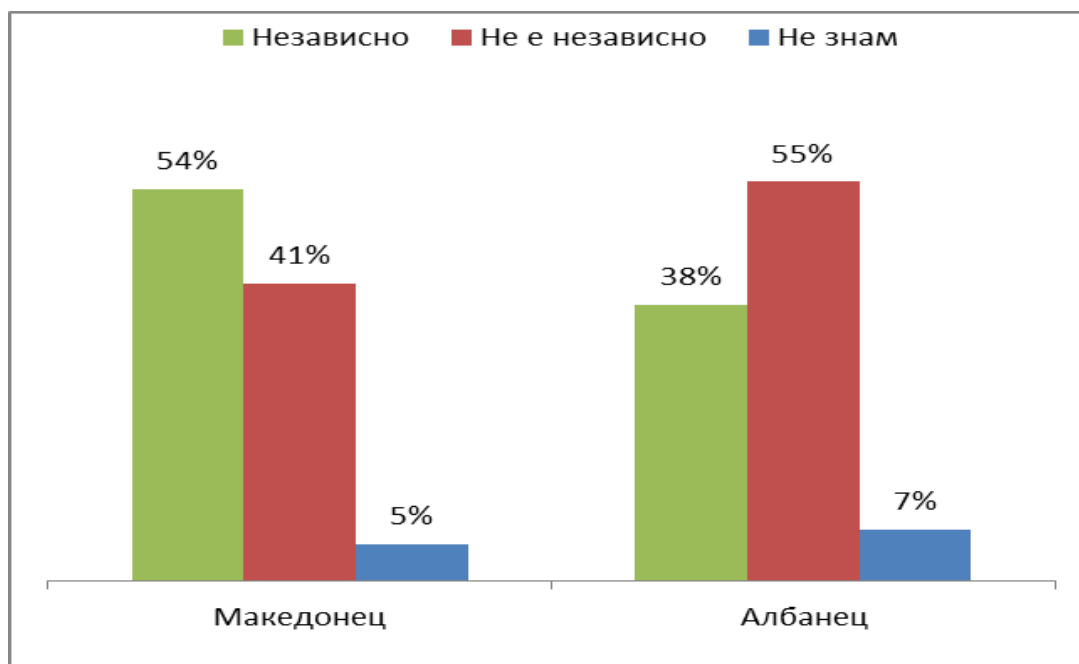
Од Табела 26 може да се види дека дури 44% од испитаниците сметаат дека ССРМ не е независен кога ја следи и оценува работата на судиите, одлучува за дисциплинска одговорност, и како утврдува нестручно и несовесно вршење на судиската функција. 50% од испитаниците сметаат дека ССРМ е независен при вршењето на таа функција. При што од подеталната табела може да се види дека 28,4% сметаат дека ССРМ не е ниту независен, ниту објективен, ниту професионален.

Табела 26

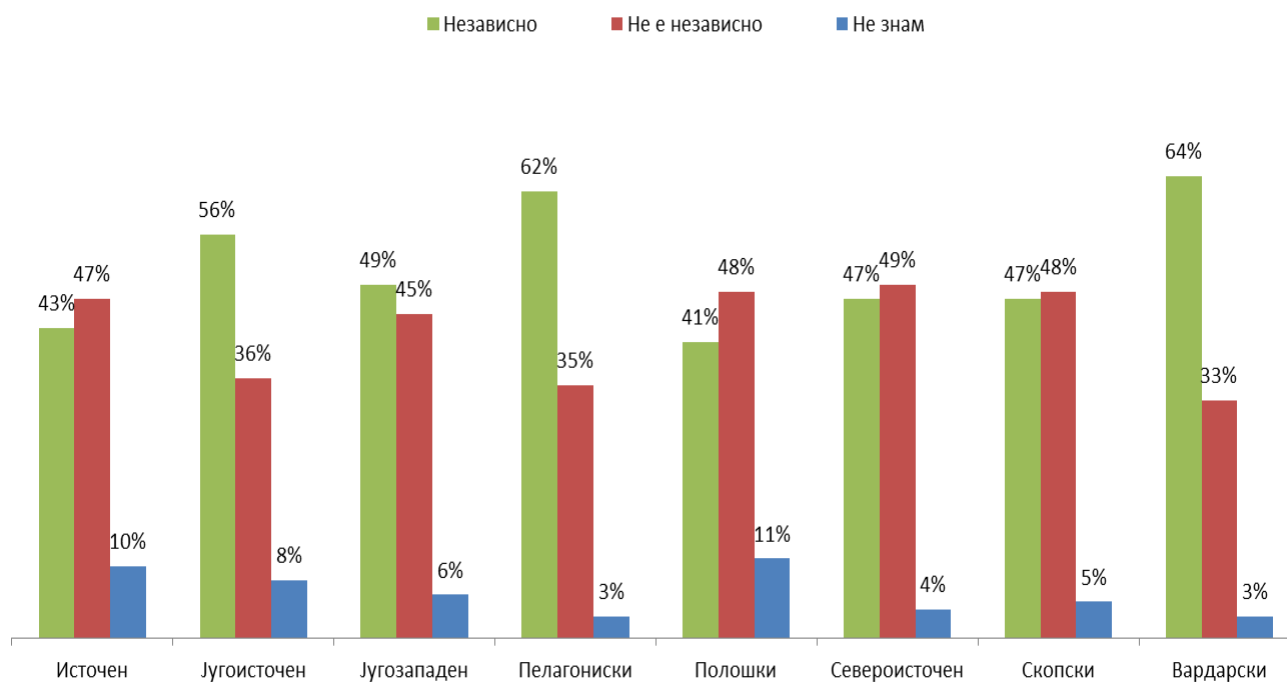
Постојат разлики во процентите кај Македонците и Албанците, односно 54% од Македонците сметаат дека ССРМ е независен кога ја следи и оценува работата на судиите, одлучува за дисциплинска одговорност, и како утврдува нестручно и несовесно вршење на судиската функција, додека пак 55% од Албанците сметаат дека ССРМ не е независен при извршувањето на таа функција.

Табела 27

Според региони, во Источниот, Полошкиот, Североисточниот и Скопскиот регион поголем е процентот на испитаници кои што сметаат дека ССРМ не е независен при извршувањето на оваа функција. Во Југоисточниот, Југозападниот, Пелагонискиот и Вардарскиот регион повисок е процентот на граѓани кои што мислат дека ССРМ е независен при вршењето на оваа функција.

Табела 28

Прашање 11: Дали работата на ССРМ во однос на изборот на судии, изрекувањето на дисциплински мерки и разрешувањето на судии е транспарентна?

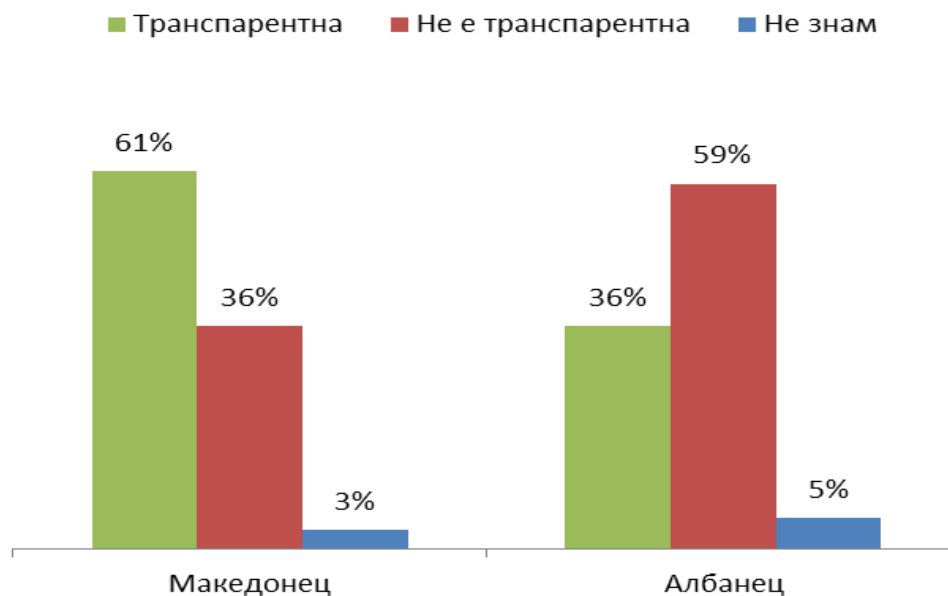
Од Табела 29 може да се забележи дека 54,8% од испитаниците сметаат дека работата на ССРМ во однос на изборот на судии, изрекувањето на дисциплински мерки и разрешувањето на судии е транспарентна. 42% од граѓаните опфатени со анкетата сметаат дека не е транспарентна работата на ССРМ во однос на изборот на судии, изрекувањето на дисциплински мерки и разрешувањето на судии.

Табела 29

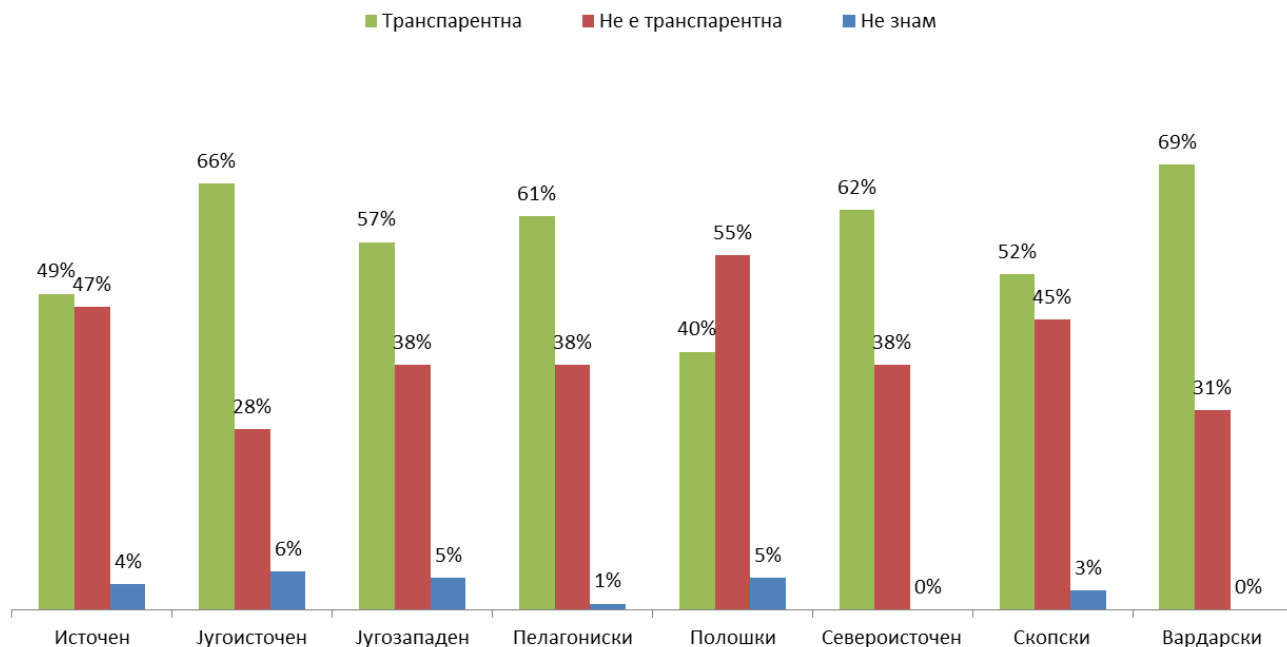
Ситуацијата е различна кај Македонците и Албанците. 61% од Македонците сметаат дека работата е транспарентна, додека пак 59% од Албанците сметаат дека ССРМ не е транспарентен. Кај Македонците 36% сметаат дека не е транспарентна работата, а кај Албанците ист токлав процент сметаат дека работата на ССРМ е транспарентна.

Табела 30

Според региони, во сите региони освен во Полошкиот, поголем е процентот на граѓани кои што сметаат дека ССРМ е транспарентен во однос на изборот на судии, изрекувањето на дисциплински мерки и разрешувањето на судии. Меѓутоа сепак може да се забележи дека е доста високи и процентите на граѓани кои што сметаат дека работата на ССРМ не е транспарентна, дури и во Полошкиот регион тој процент е поголем (55%) од процентот на граѓани кои што мислат дека е транспарентен (40%).

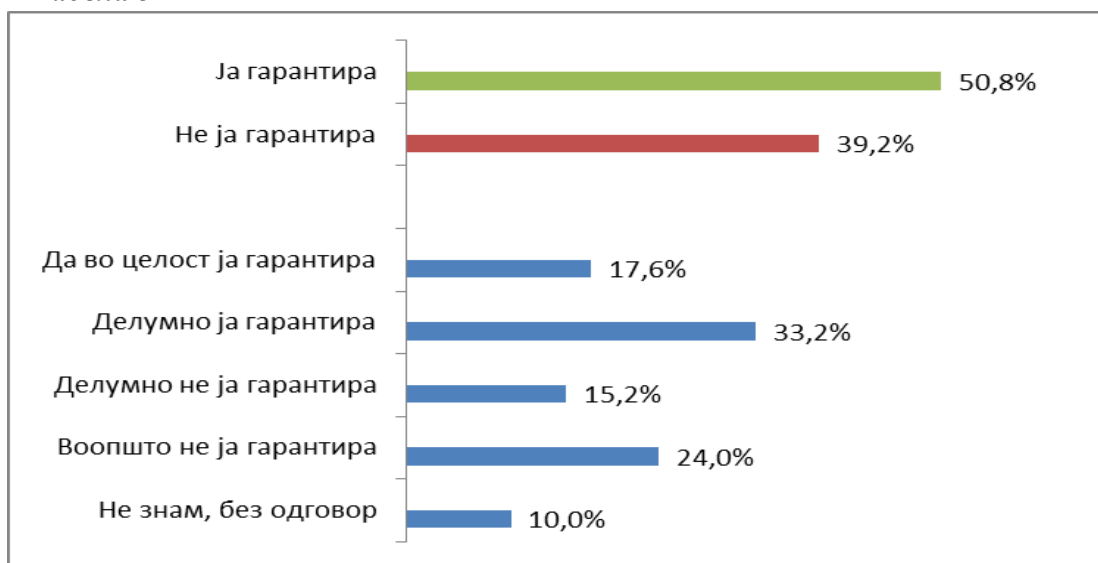
Табела 31

Прашање 12: Дали, според Вашето мислење, сегашните судиски плати и надоместоци ја гарантираат судската независност и непристрасноста, имајќи ги предвид меѓународните стандарди?

На ова прашање, 50,8% од граѓаните одговориле дека сегашните судиски плати и надоместоци ја гарантираат судската независност и непристрасноста, додека пак процентот на граѓани кои што сметаат дека сегашните судиски плати и надоместоци не ја гарантираат судската независност и непристрасноста изнесува 39%. Притоа од деталната табела може да се забележи дека најзисоки се процентите „делумно ја гарантира“ кој изнесува 33,2% и „воопшто не ја гарантира“ – 24%.

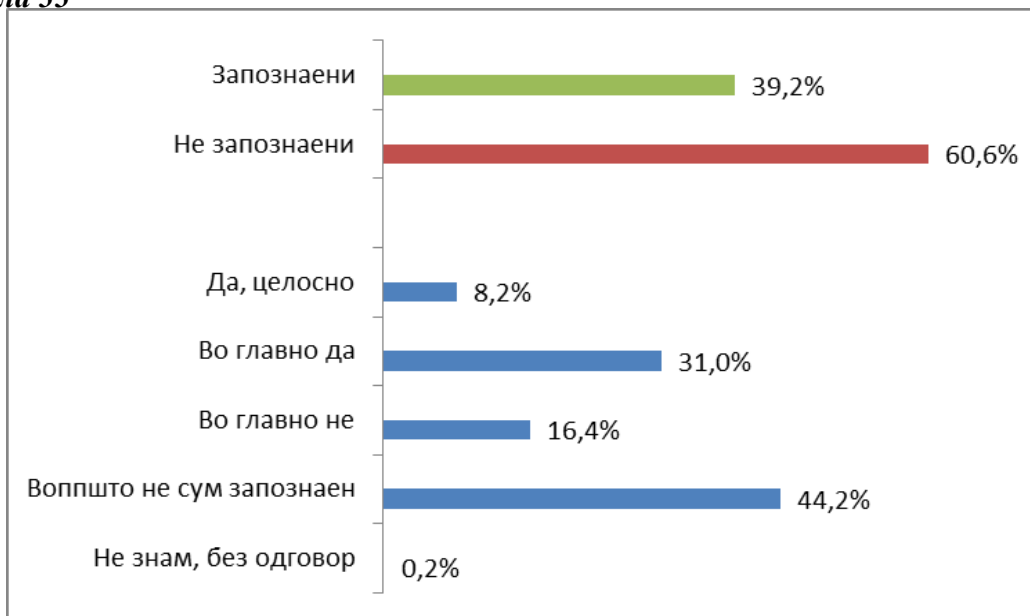
Табела 32

Прашање 13: Дали сте запознаени со меѓународните стандарди за независност и непристрасноста на судството?

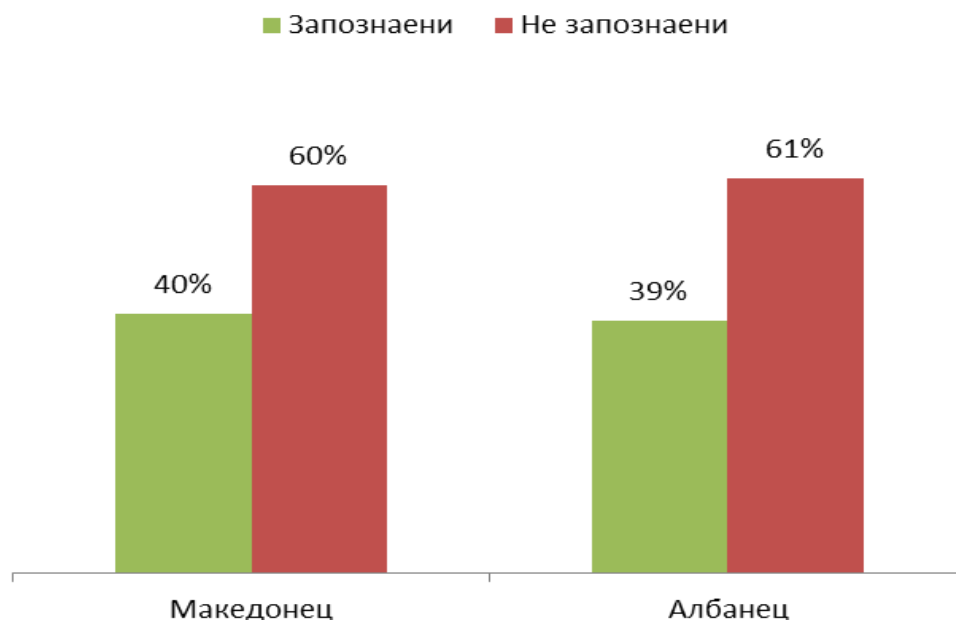
На ова прашање дури 60,6 % од граѓаните одговориле дека не се запознаени со меѓународните стандарди за независност и непристрасност на судството. Само 39,2% одговориле дека се запознаени. Од деталната табела може да се забележи дека најголем е процентот на граѓани кој што воопшто не се запознати со овие стандарди.

Табела 33

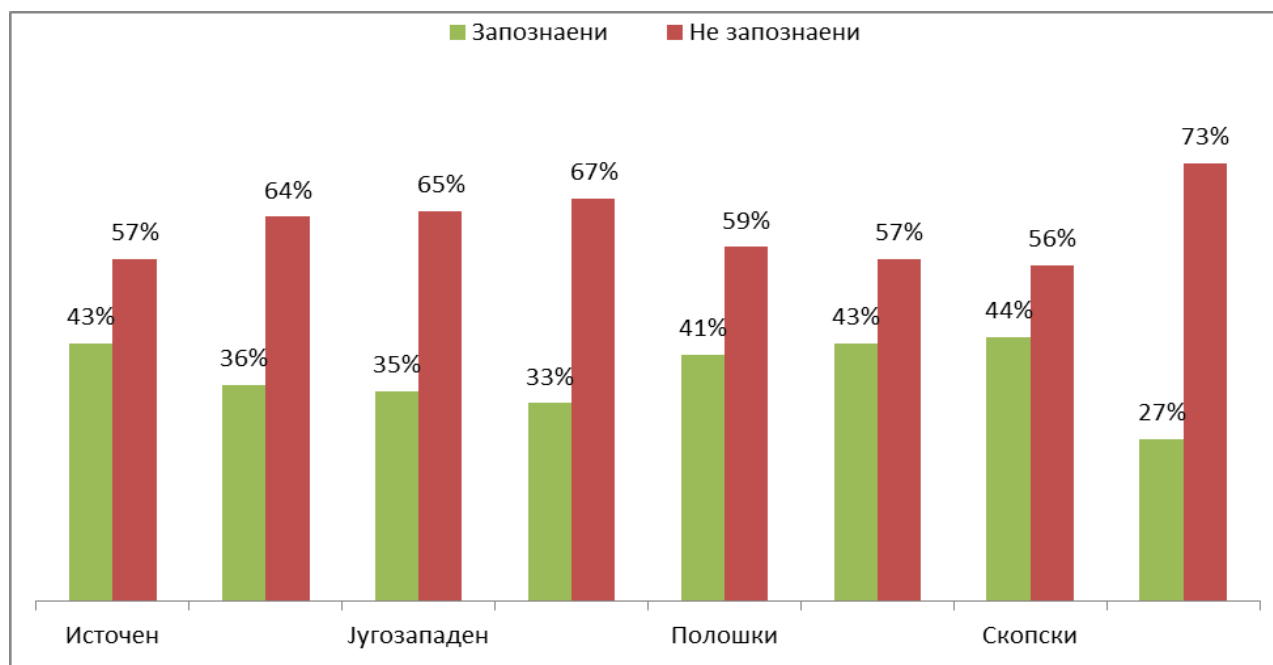
Според етничката припадност процентите речиси се совпаѓаат и кај Македонците и кај Албанците, односно и кај двете етнички заедници поголем е процентот на граѓани кои што не се запознати со овие стандарди (60% и 61%) наспрема оние кои што не се запознати (40% и 39%).

Табела 34

И по региони, во сите региони на РМ повисок е процентот на граѓани кои што не ги познаваат меѓународните стандарди за независност и непристрасноста на судството. Овој процент на непознавање е најголем во Вардарскиот регион.

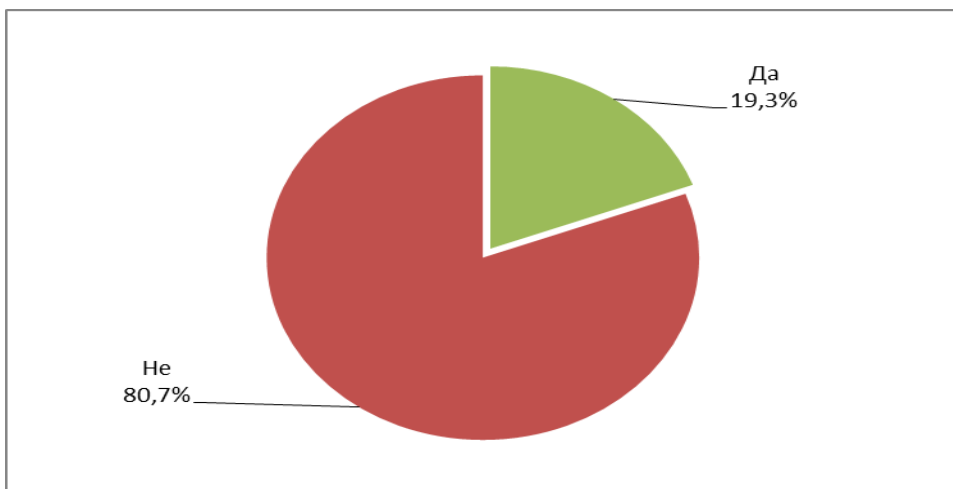
Табела 35

Прашање 14: Дали сте запознаени со предложените уставни измени за Судскиот совет на РМ?

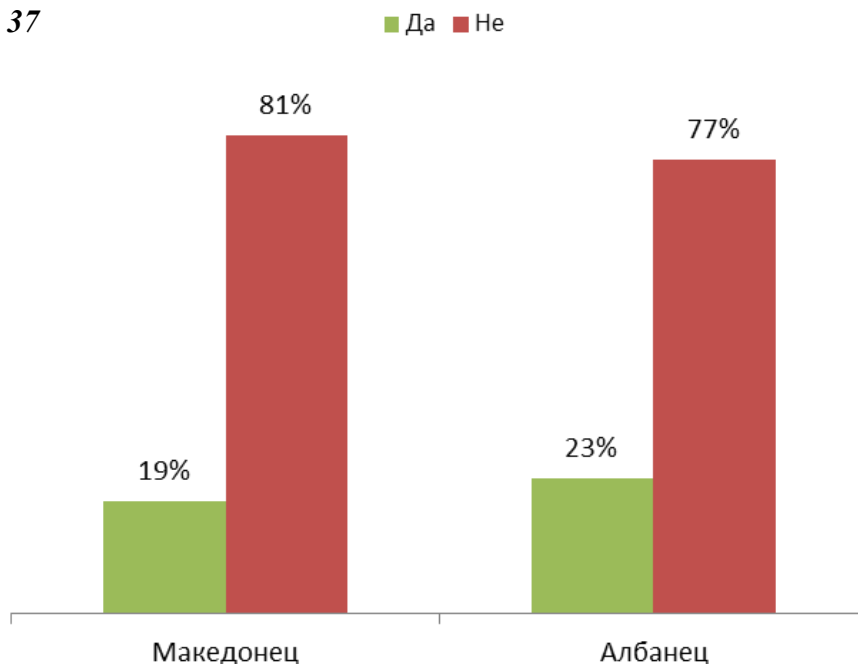
На ова прашање дури 80,7% од граѓаните одговориле дека не се запознати со предложените уставни измени за Судскиот совет на РМ. Само 19,3% од граѓаните се запознати.

Табела 36

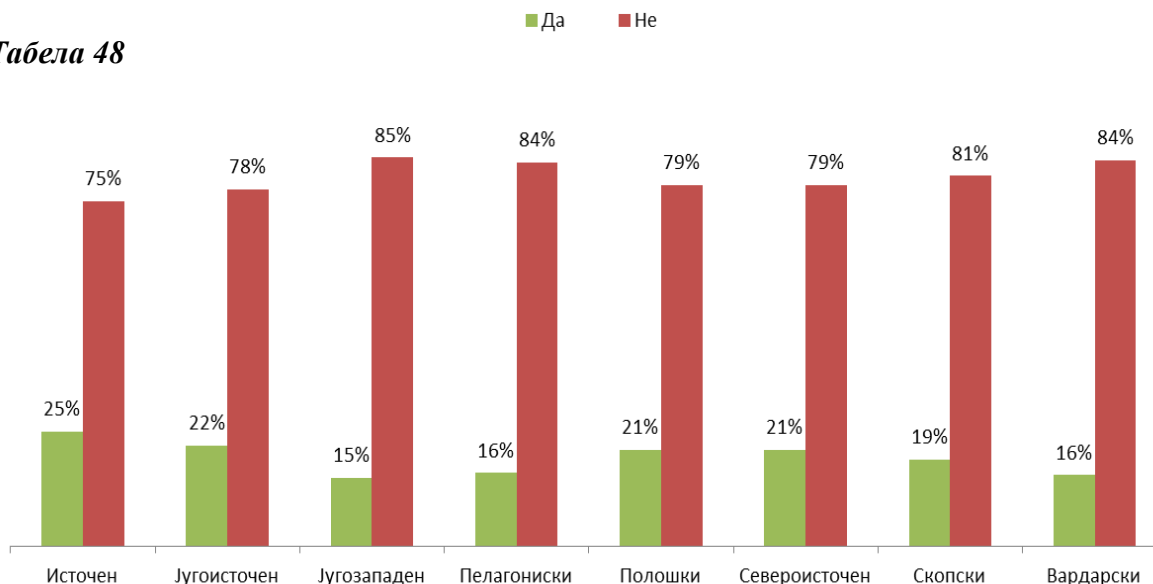
Според етничка припадност, ситуацијата не се разликува многу кај Македонците и Албанците. Од табелата може да се види дека процентот на незапознаеност до предложените уставни измени кои што се однесуваат на ССРМ е многу голем и изнесува 81% кај Македонците и 77% кај Албанците.

Табела 37

Ситуацијата по региони е исто така скоро идентична во сите региони. Процентите на непознавање на предложените уставни измени се високи и изнесуваат од 75% до 84%.

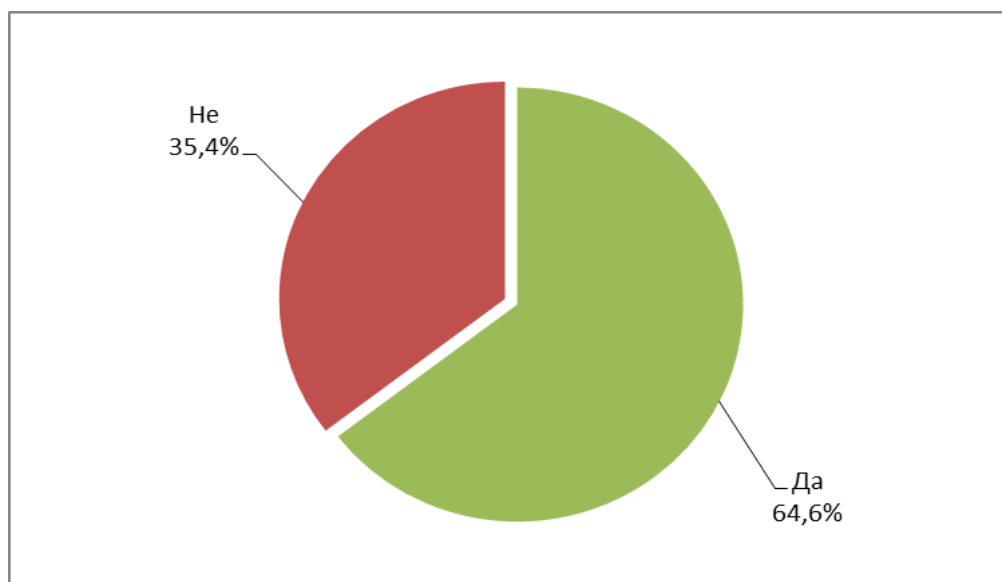
Табела 48

Прашање 15: Дали мислите дека со тоа ќе се обезбеди поголема независност и непристрасност на ССРМ?

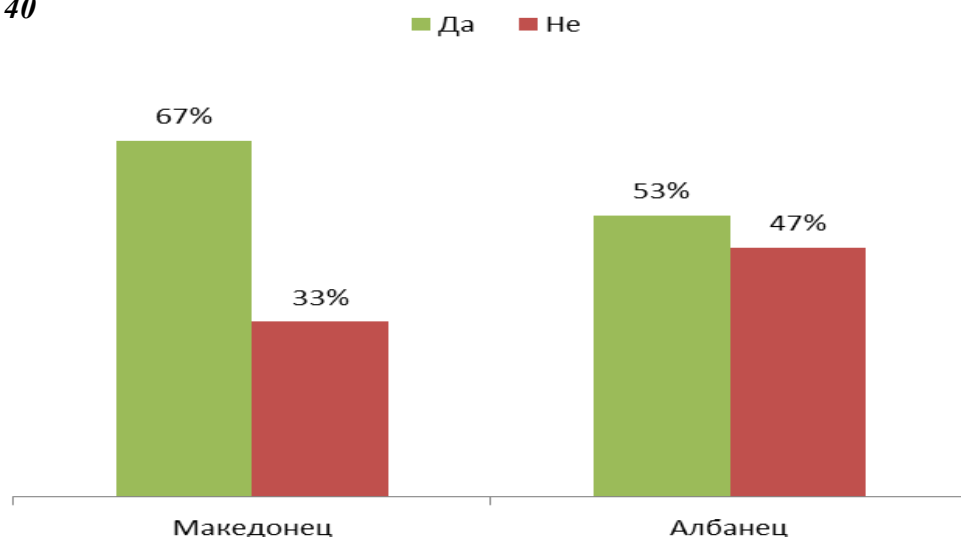
64,6% од испитаниците сметаат дека предложените уставни измени ќе допринесат за да се обезбеди поголема независност и непристрасност на ССРМ. Висок е процентот на граѓани (дури 35,4%) кои што не веруваат дека предложените измени ќе придонесат за обезбедување на поголема независност и непристрасност на ССРМ.

Табела 39

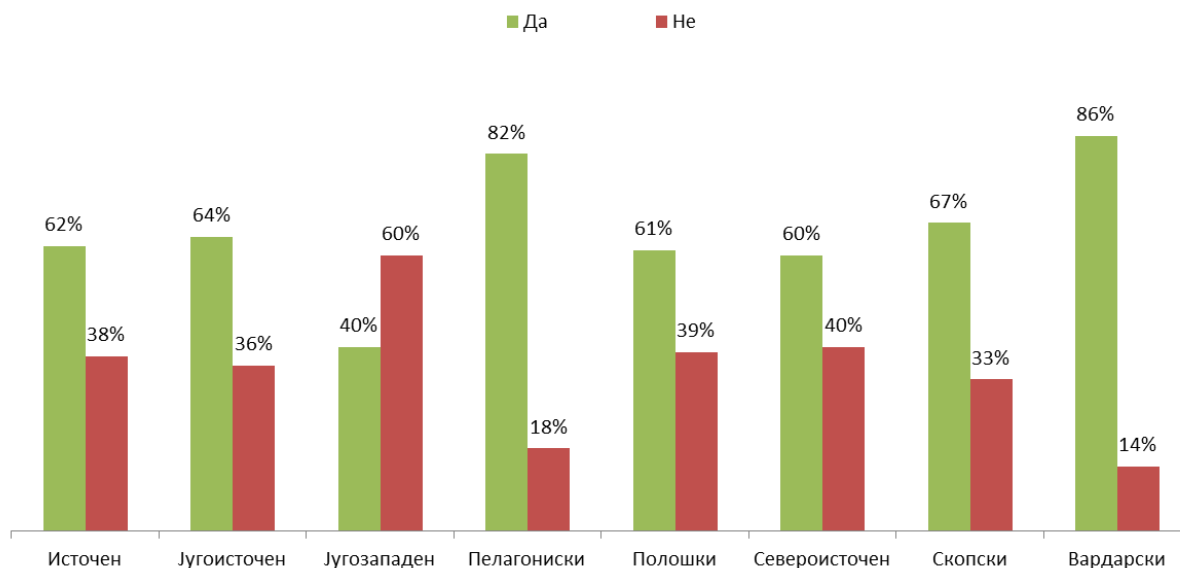
Според етничка припадност, позитивно мислење за предложените уставни измени имаат 67% Македонци, а овој процент кај Албанците изнесува 53%. Дека уставните измени нема да придонесат кон обезбедување на поголема независност и непристрасност на ССРМ сметаат 33% Македонци и 47% од Албанците.

Табела 40

Во сите региони освен во Југозападниот, граѓаните сметаат дека уставните измени ќе придонесат кон обезбедување на поголема независност и непристрасност на ССРМ, додека пак овој процент е помал во Југозападниот регион во кој што 60% сметаат дека овие измени нема да придонесат кон обезбедување на поголема независност и непристрасност на ССРМ.

Табела 41

V. АНАЛИЗА НА АНКЕТНИ ПРАШАЛНИЦИ

Прашалникот за независноста на Судскиот Совет на Република Македонија, беше изготвен од проектниот тим на ИЧП и содржи 11 прашања кои беа наменети за пензионирани судии, судии против кои е изречена дисциплинска мерка и разрешени судии во периодот од 2012 до 2014 година. Интервјуто беше спроведено на 10 судии и прашањата се однесуваа на општото познавање на судиите за законските основи за независноста и непристрасноста на Судскиот Совет на Р.М. Колку определени надворешни фактори влијаат врз самостојноста и независноста на ССРМ и колку овој Совет ја обезбедува и гарантира самостојноста и независноста на судската власт.

На првото прашање - „Дали сметате дека домашната правна рамка обезбедува и гарантира целосна независност и непристрасност на работата на Судскиот совет на Р. Македонија (ССРМ)?“ - најголем дел од интервјуаните судии одговорија негативно. Како причини за овој одговор ги наведоа: Уставната поставеност, условите за избор на членовите на ССРМ, начинот на предлагање и избор на судии како и непрецизните одредби за одвивање на постапката за оценка и одговорност на судија. Како најзастапен одговор на ова прашање беше наведен проблемот за начинот на изборот на членовите на ССРМ, дека критериумот за кариера, стручност и совесност е запоставен и не ја дава замислената правна рамка во однос на стварната независност и присрасност.

На второто прашање - „Дали, според Вашето мислење, Судскиот совет е самостоен и независен орган на судството?“ повторно беше негативно одговорено од страна на сите интервјуирани судии. Беше потенцирано од повеќето судии дека сметаат дека ССРМ е зависен од извршната власт и дека при тоа не е предвидена постапка за одговорност на членовите на ССРМ доколку ги злоупотребуваат дадените функции.

Како одговор на прашањето - „Дали сметате дека определени надворешни фактори влијаат врз самостојноста и независноста во работата на ССРМ?“ - од сите судии беше посочено влијанието од стана на извршната власт која што според нив е нај видлива посебно при изборот на судии, особено кога беше можен избор на судии кои немаат завршено Академија. Некои од одговорите беа дека надворешните влијание започнуваат токму со предлагањето и изборот на членовите на ССРМ и поради тоа нужни се законски измени во тој дел. Како пример беше посочено и дека „истакнат правник“ како член на ССРМ избира и судии на Врховен суд.

Генерален одговор на прашањето - „Дали сметате дека другите тела, институции и органи ја почитуваат независноста на Судскиот совет на РМ?“ - беше дека не постои независен Судски совет и поради тоа не ужива почитување од страна на другите органи и институции. Како причини за непочитување на ССРМ од страна на другите органи беше наведено дека ССРМ не ги истражува различните судски одлуки за исти предмети и дека работата на овој орган се сведува на површна судска статистика која што се добива од АКМИС системот.

Петтото прашање гласеше: - „Дали според Вас Судскиот совет ја обезбедува и гарантира самостојноста и независноста на судската власт?“. Одговорите на ова прашање гласеа дека „ССРМ ниту обезбедува ниту гарантира замостојност и независност на судската власт, туку напротив создаде целосно зависно судство“. Како уште еден доказ за зависноста на ова тело еден од интервјуираните судии ги наведе последните случувања со објавените телефонски снимки, за кои ССРМ требал да се произнесе за да аргументирано ги одбрани своите одлуки за избор. Исто така беше напоменато дека ССРМ требало да се произнесе за предметите со заштитен сведок, мерките притвор и слични одлуки за кои има приговори и од ЕУ, но ССРМ одлучува да молчи по истите.

На прашањето – „Дали работата на ССРМ ја оценувате како професионална и ефикасна?“, повторно беа дадени слични одговори. Дека ССРМ не е професионална и ефикасна според едни поради неквалитетниот кадар на членовите, кои се без доволно искуство и се лесни за манипулација и според други поради зависноста на ова тело од извршната власт, и неговата неможност да одлучува самостојно. Беше наведено дека ССРМ ниту еднаш не излегол со соопштение до јавноста со професионални согледувања со сеопфатна анализа на било која област од судството, дека се се сведува на статистички податоци за број на предмети-решени или нерешени.

Еден од испитаните судии во пензија истакна дека професионалноста на ССРМ е видлива во одреден дел, меѓутоа ефикасноста и ажурноста изостанува, изостанува и транспарентноста на работата на ССРМ.

Следно прашање гласеше „Според Вас, колку независно, објективно, професионално и правично одлучувале членовите на судскиот совет во постапките за избор, разрешување и изрекување на дисциплински мерки на судии?“. Како одговор беше наведено избирањето на судии без притоа одразложение зошто пријавени со поголемо искуство и образование не се избрани. Беше наведено дека се додека не се даде детално образложение на одлуките, не може да говориме за независен Судски совет.

На прашањето „Според Вас, колку работата на Судскиот совет во постапките за избор, разрешување и изрекување на дисциплински мерки на судиите била транспарентна?“ беа понудени слични одговори како на претходното прашање, односно дека „нема образложенија на одлуките на судскиот совет и поради тоа не може да говориме за транспарентност“, само еден од испитаниците одговорил дека смета дека ССРМ е делумно транспарентен орган.

На прашањето „Што мислите, дали предложените уставни измени во однос на составот на Судскиот совет (со зголемување на бројот на судии, а без министерот за правда и претседателот на Врховен суд) ќе допринесат за објективноста на работата на ССРМ во постапките за избор, разрешување и изрекување на дисциплински мерки на судии?“. На ова прашање беа понудени малку поразлични одговори односно дел одговорија потврдно-дека предвидените измени ќе допринесат за објективноста на ССРМ додека дел одговорија негативно. Одредени судии истакнаа дека предложените Уставни измени ќе дадат позитивни ефекти, меѓутоа во по доцнежено време бидејќи влијанието на Власта односно

партиите на Власт уште еден период ќе имаат влијание. Додека други сметаа дека овие измени нема воопшто да придонесат за зголемување на објективноста на ССРМ.

Други одговорија дека се потребни измени но дека составот на Судскиот совет треба да биде само од судии и судиите да продолжат да ја работат судската работа а редуцирано и истовремено да ја обавуваат функцијата член на Судски совет.

Десеттото прашање гласеше: - „Дали сметате дека Судскиот совет треба да се депрофесионализира, односно судиите и другите негови членови да продолжат паралелно но редуцирано да ги извршуваат своите дотогашни функции?“ - Сите интервјуирани судии сметаат дека Судскиот совет треба да се депрофесионализира, односно дека треба неговите членови паралелно да продолжат да ги вршат дотогашните функции.

Последното прашање од анкетниот прашалник гласеше: - „Дали сметате дека е потребно конкретизирање во Законот на критериумот „истакнат правник“ при избор на член на Судскиот совет, особено во делот на минимум години на искуство во соодветна правна област?“. Воглавно одговорите беа дека критериумот треба да се конкретизира бидејќи е премногу релативен, додека некои истакнаа дека критериумот „истакнат правник“ треба да се дефинира попрецизно во областа од која се бара истакнатиот правник.

VI. СОГЛЕДУВАЊА ОД МОНИТОРИНГОТ НА СЕДНИЦИТЕ НА СУДСКИОТ СОВЕТ

Седниците на Судскиот совет на Република Македонија беа следени во период од 1 ноември 2014 до 30 април 2015 година во тек на овој период беа одржани вкупно 6 седници.

На седниците на Судскиот совет претежно се расправаше по претставките и поплаките од граѓаните и правните лица за работата на судите и судовите, поднесени до Судскиот совет на Република Македонија

Од начинот на работењето на членовите на ССРМ за време на седницата, може да се увиди дека тие се придржуваат кон деловникот за работа на ССРМ, јасно и концизно ги образлагаат предметите. За оние предмети кои се покомплицирани или Комисијата неможела да се согласи со единствен став, во тие случаи членот-известител дополнително дава информааци, одговара на прашањата поставени од другите членови, се дискутира по однос на предметот, се додека не се донесе усогласен став. Во случаи кога не е доволно јасно, предметот се повлекува и се даваат напатствија што треба дополнително да се достави за решавање на предметот на следната седница.

Најголем дел од претставките на граѓаните, членовите на Судскиот совет ги одбиваат бидејќи се работи за жалбени наводи, односно најчесто странките истата содржина од жалбата или ревизијата ја доставуваат и до Судскиот совет. Но, согласно надлежностите Судскиот совет жалбените наводи не ги разгледува, за тоа постапува повисокиот суд, и во таа насока и му се одговара на подносителот на претставката.

Во случаи кога во претставката се жалат на одолговлекување на постапката во тој случај Судскиот совет се обраќа до претседателот на судот и до конкретниот судија и врз основа на добиениот одговор од нив расправа дали има основ за одолговлекување на постапка или не, и во таа насока му се одговара на подносителот на претставката. Судскиот совет нема надлежност за преиспитување на одлуки во случај кога се работи за правосилни предмети или предмети постари од 5 години, бидејќи според член 8 од Законот за ССРМ, застареноста за покренување на дисциплинска постапка застарува по 5 години од сторената повреда.

На оваа седница членовите дискутираа дека во најголем број случаи претставките се однесуваат на незадоволство од судска одлука, но Судскиот совет нема можности да измени некоја одлука, бидејќи согласно законот тие не можат да менуваат и коментираат судски одлуки и затоа постојат повеќе судски истанци.

Претставките кои се однесуваат за несовесно вршење на судската функција, најчесто немаат доволно докази за тоа, односно странките не доставуваат основ врз кој би се покренала било каква постапка од страна на Судскиот совет.

По карактеристични дискусии за одредени претставки од граѓани се следниве: На седница одржана на 11 и 12.12.2014 година еден од членовите на Судскиот совет, извести за еден случај за кој постои сомневање за несовесно вршење на судската функција. Имено доставени се до ВСРМ две ревизии, за истиот основ. За двете ревизии различно е постапено

и добиени се две различни одлуки. Се задолжи претседателката на ВСРМ да ги провери причините за ваквото постапување и на наредната седница да се произнесе по преставката.

Друг случај за несовесно вршење на судска функција е судија од Основен суд Охрид, кој не се изземал иако во предмет кој го работел, адвокатското друштво кое го застапувало една странка работел и неговиот син. Согласно законот тој требал да се из земе. Судијата известител предложи да се повлече овој предмет и да се чека одлуката од Апелационен суд Битола каде се води постапка по жалба.

Друг случај на несоодветно постапување од страна на судија е констатирано во Основен суд Скопје 2 кога судијата закажал објавување на пресуда (во текот на судската ферија) но на закажаното рошиште не дошол заради тоа што заминал на годишен одмор. Странките не ги известил за истото, иако го запазил рокот и пресудата формално е изготвена во предвидениот рок **Во случаи кога се работи за конкретни пропусти од страна на судијата, Судскиот совет писмено укажува на судијата за направениот пропуст како вид на опомена. За технички грешки во пресудите и им се укажува на судиите да внимаваат при изготвување на истите.**

Од оваа седница може да се истакне дека имаше проблем околу преставката за судијата кој го судел случајот „Монструм“. Имено поднесена е преставка за одолговлекување на пишување на одлука. Со оглед дека се работи за обемен и тежок предмет, рокот за пишување на одлуката е три месеци. Судијата истата ја изготвил 20 дена по изминување на законскиот рок. Најголемиот дел на членови на ССРМ се согласија дека се работи за тежок случај, самата одлука е напишана на повеќе од 100 страници, а известителот напомена дека истиот судија претходно судел и друг обемен случај од организиран криминал, и затоа беа на став дека преставката е неоснована. Со овој став не се согласи само еден член на ССРМ, кој инсистираше преставката да биде усвоена како оправдана и судијата да биде казнет, односно да му се изрече опомена. Тој инсистираше два пати да се гласа иако и при првото гласање имаше мнозинство гласови за неоснованоста на преставката.

На седницата одржана на 16 и 17 март 2015 година, меѓудругите преставки и поплаки на граѓаните, карактеристично е констатацијата дека има доста преставки кои се однесуваа на одолговлекување на постапка пред Управниот суд, во случаи кога една од странките е Министерство за здравство, по проверка од страна на ССРМ, утврдено е дека во сите случаи Управниот суд навремено постапува, но од страна на Министерството за здравство не се доставуваат бараните списи. Затоа се даде предлог да ССРМ се обрати до Министерството за здравство и побара навремено да се доставуваат списите кои се бараат од страна на судовите, со цел непречено да се завшуваат судските постапки.

Една од преставките за одолговлекување на постапката е предмет во Основен суд Тетово кој трае од 1994 година. Подносителот на преставката истовремено поднел барање до ВСРМ за судење во разумен рок, но известителот по овој предмет предложи да ССРМ прифати дека се работи за одолговлекување на постапката односно дека преставката е основана, а интерно потоа ССРМ да види каде била закочена постапката. На тоа се спротивстави претседателката на ВСРМ која кажа дека нема потреба ССРМ да се произнесува дали се работи за одолговлекување на постапкам кога за тоа постои Совет при ВСРМ чија функција

е да испитива такви случаи. На тоа се надоврза член од ССРМ која истакна дека ЕСЧП бара ССРМ да се произнесе за ваквите случаи и побара да во конкретниот случај се констатира одолговлекување на постапка. Се одлучи да се одложи решавањето за идната седница, а претседателката на ВСРМ ќе провери што е одлучено во ВСРМ по однос на овој предмет.

Во текот на овој период на мониторирање на работата на Судскиот совет на Република Македонија се спроведе постапка за избор на Претседател на Судски совет на Република Македонија. Најнапред беше формирана Комисија за избор. Членовите на Комисијата беа именувани од страна на дотогашната Претседателка на Судскиот совет на Р.М. Александра Зафировска. На седницата присуствуваа сите 15 члена на Советот, Претседателката на Врховниот суд на Р.М. Лидија Неделкова и Министерот за правда Аднан Јашари.

На седницата, само еден член се произнесе да предложи Претседател од редот на членовите на ССРМ. Беше предложен Бранко Ушковски, за кој што предлагачот изнесе пофални зборови за неговата работа и мандат во ССРМ но не беше соопштено ништо за неговото професионално искуство и образование. Постапката за избор на кандидатот за претседател се изврши на непосредни и тајни избори од страна на сите членови на ССРМ и Претседателката на Врховен суд на РМ. По соопштување на резултатите, од кои 13 гласа за и едно неважечко ливче беше избран Бранко Ушковски за претседател на ССРМ.

Претседателот го номинираше за заменик претседател -Адем Селими, за него 13 членови гласаа за.

Мониторирана беше и седницата на која се разгледуваа поединечно годишните извештаи за работа за 2014 година на сите судови на територијата на РМ.

Врховниот суд на Р.М. беше прогласен за ажурен суд бидејќи успеал да го намали остатокот на предмети од 2013 година.

Вишиот Управен суд во 2013 година немал стари премети и поради тоа беше прогласен за ажурен суд. Просечното време на донесување на пресуда на овој суд изнесувало 8 дена.

Просечното времетраење на одлучување на Управниот суд за 2014 година изнесувало 193 дена. Овој суд имал зголемен прилив на предмети од дури 30 %. Се констатираа и одредени потешкотии при процесирање на предметите во овој суд. Присутна на седницата на ССРМ беше и претседателката на Управниот суд, која што ги потенцираше проблемите со кои овој суд се соочува. Како најголем недостаток напомена дека е недовлниот број на судии и администрација во судот. Таа го постави и прашањето по кои критериуми им се дозволуваат вработувања на други судови а не на Управниот суд кој што забележува драстично зголемување на предмети а намалување на администрација.

Апелационен суд Битола според годишниот извештај исто така успеал да ги совлада приливот на нерешени предмети и да го намали просечното времетраење на донесување на

пресуда од 27,7 во 2013 со 20 дена во 2014 година и беше прогласен за ажурен суд од страна на ССРМ.

Основниот суд Битола-Демир Хисар беше прогласен за ажурен суд во 2014 година.

Основен суд Струга според извештајот за работење на судот во изминатата година, беше прогласен за ефикасен суд.

Основен суд Ресен беше прогласен за ефикасен суд со зголемен број на решени премети во 2014 година.

Просечното времетраење на постапките во Основен суд Прилеп е намалено на 88,8 дена во 2014 година за разлика во 2013 година кога просечното времетраење изнесувало 115,5 дена и овој суд е прогласен за ефикасен.

Основен суд Охрид со останати 330 предмети како нерешени за 2014 година и со просечно времетраење на постапка од 115,5 дена е прогласен за ефикасен суд.

Особено беше нагласено кај Апелационото подрачје Битола дека најголем број на заостанати предмети се однесуваат на оставина, која што иако им е доделена на нотарите сепак се смета за активен предмет на судот. Беше потенцирано дека проблемот со големото времетраење на оставински постапки на територија Апелација Битола се однесува на големиот број иселеници и потешкотиите да се стапи во контакт со сите наследници.

Апелационен суд Гостивар е прогласен како ажурен суд со само 1 нерешен предмет во 2014 година.

Основен суд Гостивар, ОС Тетово, ОС Кичево и ОС Дебар се прогласени за ажурни судови.

Апелационен суд Скопје со активни 42 судии, со просечно времетраење на постапка од 122,77 дена не успеал да го реши приливот на предмети и се оцени како **неажурен** суд од страна на ССРМ.

Основен суд Скопје 1 успеал да го намали времетраењето на постапката од 2013 во 2013 година на 188 во 2014 година и беше прогласен за ажурен суд.

Основен суд Скопје 2, ОС Куманово и ОС Велес исто така беа прогласени за ажурни судови според годишниот извештај на судот.

ОС Гевгелија не успеал да ги совлада заостанатите предмети и воедно времетраењето на одлучување по предмет се зголемило од 24 дена во 2013 година на 26 дена во 2014 година и поради тоа овој суд беше прогласен како **неажурен**.

ОС Кавадарци, ОС Неготино, ОС Крива Паланка и ОС Кратово беа прогласени како **неажурни** судови поради не намалениот број на заостанати предмети и зголемувањата на траењето на постапките.

Како главна причина за неажурноста на поголемиот дел од судовите на територија на Апелациното подрачје Скопје беа наведени намалениот број на судии и зголемениот број на предмети.

Апелационен суд Штип беше прогласен за ажурен суд на седницата на ССРМ, со останати 31 предмет како нерешени и намалено времетраење на постапка од 6,81 дена во 2013 со 5,49 ден во 2014.

ОС Струмица е прогласен како ажурен суд и кај кој е забележан намален прилив на предмети во 2014 година.

ОС Штип, ОС Радовиш и ОС Радовиш беа прогласени исто така за ажурни и ефикасни судови.

Основен суд Делчево е прогласен за **неажурен суд**, за овој суд се предвидени 6 судии според систематизација а пополнето е само едно, додека двајца судии се делегирани од други судови. На седницата беше напоменато дека бројот на предмети во овој суд се зголемува и дека само тројца активни судии не можат да се справат со приливот на предметите.

ОС Виница е ажурен суд согласно податоците од годишниот извештај.

На седницата на ССРМ одржана на 23.4.2015 беше утврден престанок на вршење на судска функција на И.Т. од В., судија во ОС.В, поради злоупотреба на службена должност и поради изречена безусловна казна затвор подолга од 6 месеци со која според закон му престанува судиската функција.

Судскиот совет на Република Македонија на 29 април 2015 година спроведе избор на претседатели на основните судови во РМ. На оваа седницата за прв пат се избраа претседатели на судови по нов принцип, согласно член 18 од Законот за изменување и дополнување на Законот за судовите (Сл. Весник на РМ бр.150/2010 година). Тоа значи дека за претседател на суд може да се кандидира судија кој во последните две години е оценет со највисока позитивна оценка од страна на ССРМ и во однос на другите пријавени лица има добиено најголем број бодови. Така да работата на ССРМ е олеснета, системот ги исфрла судиите со најголем број бодови, а членовите само гласат.

VII. ОСВРТ НА ОДЛУКИТЕ НА СУДСКИОТ СОВЕТ ДОНЕСЕНИ ВО ПЕРИОД ОД 2010 - 2014 ГОДИНА

Институтот за човекови права за потребите на оваа анализа изврши увид во одлуките на Судскиот совет на РМ донесени по спроведени постапки за нестручно и несовесно вршење на судиската функција и по спроведени дисциплински постапки за утврдување на одговорност на судија во период 2010-2014, а кои одлуки се објавени и достапни на јавноста на нивната веб страна.

Од прегледаните одлуки може да се констатира дека Судскиот совет на РМ во наведениот период, донел 10 решенија за разрешување на судии согласно чл.75 ст. 1 алинеја 2 од Законот за судовите и 6 решенија за запирање на поведената постапка. Од страна на ИЧП беа побарани и одлуките на Советот формиран при Врховниот суд на Р.М. кој што одлучувал по вложените жалби на тие одлуки, но не беше позитивно одговорено на барањето, со образложение дека не можат да дадат такви информации. По вложена жалба од страна на ИЧП до Комисијата за заштита на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер беше укажано дека Врховниот суд на Р.М. е должен да ја даде бараната информација, но до изготвување на оваа анализа не беа добиени бараните одлуки. Поради тоа изготвен е фактографски осврт само на содржината на тие одлуки¹⁴.

Од извршениот увид во одлуки, ИЧП најде дека истите имаат како суштествено правни недостатоци така и недостатоци гледано од процедурално правен аспект.

Од содржината на разгледаните одлуки може да се заклучи дека истите не се доволно аргументирани бидејќи не содржат доволно причини за решителните факти и околности битни за донесената одлука, таа да биде јасна за да овозможи како на странките така и на целокупната јавност потполно разбирање кое ќе биде основа за поднесување на жалба на засегнатите лица во спорот, а за сите останати основа за доверба во работата на оваа институција.

1. Особено проблематично може да се третира случајот каде во оценка на институтот „непристрасност“ како причина за непристрасноста се изедначува извршеното вештачење од лице вработено во орган во кој се врши вештачењето, со лице кој како раководител на органот го верификува направеното вештачење. Недоволно релевантно оценување се среќава и во оценувањето на ефектот од институтот „јавен претрес“ и дадената можност на сите судии членови на Судскиот совет и сите учесници во таа постапка да поставуваат прашања за разјаснување на евентуално спорни елементи за утврдување на вистинитоста.

Од увидот во одлуките на Судски совет на РМ исто така може да се констатира дека запрените постапки пред Судскиот совет поради настапување како на релативна така и на апсолутна застареност не содржат доволно аргументи по однос на начинот и причините за

¹⁴ Види Анекс 1: Преглед на решенијата на Судскиот совет на РМ донесени во постапка за нестручно и несовесно вршење на судската функција и дисциплинска одговорност во период од 2010-2014 година.

настапување на застареноста, сметано од денот на повредата, кој рок изнесува пет години и е доволно долг за соодветна реакција на сите релевантни органи.

Во одлуките со кои се разрешени од вршење на судиската функција неколку судии поради одолговлекување на постапките или ненавремено изготвување на одлуките нема релевантни аргументи за евентуално утврдената објективна или субјективна орговорност на судиите, што би укажувало на нивно несовесно или непрофесионално вршење на работата. Потребно е да се укаже дека постои генерален проблем во македонското правосудство врзано за разумното време потребно за водење на целокупната постапка и одреден дел на такви постапки не биле предмет на разгледување од страна на ССРМ.

Во анализираните одлуки не е дадена доволно аргументирана оценка на дадената законска можност за преземање на дејствија во оставинска постапка кога се наведуваат евентуално нови наследници или нови докази за утврдување на околинста кој е наследник, како и за утврдување на самата оставинска маса.

Не постои соодветен и аргументиран заклучок за евентуалната одговорност на судија за „недоставување на одлуки и покани на странки“, и неодвојување на овој институт од институтот „давање на наредба за достава на одлуки и покани“ при што не се елаборирани надлежностите и одговорностите на судските службеници инволвирани во презентираниите случаи.

Во одредени случаи Судскиот совет на РМ не дава доволно аргументи зошто како причина за разрешување на судија се третира застарување на постапувањето на прекршочните предмети во насока да ја разграничи објективната и субјективната одговорност на судијата при што потребно е да се укаже дека кај одредени судии таквото однесување резултира со поведување на кривични постапки, а сега веќе и со осудителни пресуди. И во овие случаи не се дадени релевантни аргументи за оценка на работата на судските службеници во наведените предмети во рамките на нивните надлежности и одговорности. Потребно е да се напомене постоење на проблеми во судството околу потребата за поголем број на судии и судски службеници особено во прекршочните одделенија како и потребата за подобрување на условите за работа во тие одделенија.

2. Од увидот во одлуките на Судскиот Совет на РМ исто така се констатира дека тој првенствено нема изградено критериуми во однос на писменото изготвување на своите одлуки, во смисла на тоа што треба да содржи уводниот дел на одлуката, па натаму до тоа дали на крај треба да стои името на претседателот на советот, кој треба да стави свој потпис според актите на Судскиот совет.

Имено во уводниот дел на сите решенија стои дека одлуката ја донел Судскиот совет на РМ по спроведена постапка, без да се наведе во кој и каков состав, поточно со какво мнозинство постапувал Судскиот совет на РМ.

Покрај ова, решенијата не содржат правна поука за жалбата, освен во едно решение, во кое е наведен Претседателот на Советот, но истото нема број под кој се водел предметот.

Зачудува фактот што решенијата се без деловоден број, освен едно решение во кое пак во уводниот дел стои еден датум на донесување на решението, а на крајот на одлуката каде е ставен бројот, стои друг датум, па не се знае дали се работи за печатна грешка или пак дополнително е одлучувано по истото. Понатаму, во писмениот состав на некои одлуки стои „образложение“, а во некои „Од образложението“ како да тоа што е внесено во одлуката е дел од некое образложение кое не е содржано во одлуката, а со кој дел основано се поставува прашањето дали инволвираниот судија бил запознаен.

Постои шаренило и по однос на именувањето на одлуките. Ова особено кај решенијата за запирање на постапките. Имено во два случаи се носи „одлука“ за запирање на постапката, а во останатите четири случаи „решение“ како вид на одлука, што според актите на Судскиот совет на РМ е правилно.

Постапката пред Судскиот совет на РМ е итна и од доверлив карактер, и се води без присуство на јавноста со водење сметка за заштита на личните податоци согласно чл.78 ст.2 од Закон за Судскиот совет на РМ, која одредба е пресликана во донесените одлуки на Судскиот совет на РМ на многу рестриктивен и формален начин преку употреба на иницијали за името и презимето на судијата, па дури и иницијали за судот во кој работи судијата. Со оглед да донесените одлуки во целост се достапни на јавноста, која знае за кој судија се работи, се наметнува прашањето што се штити со ваков пристап во писменото изготвување на донесените одлуки, уште повеќе што иницијалите на судот или судијата можат да бидат идентични со иницијали на друг судија или суд, кој не е во постапка пред Судскиот совет на РМ поради што без причина може да биде нарушен неговиот углед. Ваквото постапување е спротивно и на Законот за Судски совет на РМ во кој е предвидено дека по барање на судијата Советот може да одлучи постапката да се води со присуство на јавноста (чл.54 ст.3). Ова уште повеќе што во некои одлуки е целосно наведен судот во кој работи судијата, а во некои се ставени само иницијали што укажува на невоедначен пристап во пишувањето на одлуките од страна на членовите на Судскиот совет на РМ, од кои пак поголем број се судии и знаат што значи писмено изготвување на одлука и што истата треба да содржи.

ИЧП смета дека овие забелешки се важни од аспект на професионалниот однос кон работата и градење на квалитет бидејќи солидно напишаната одлука е одраз на солидно завршената работа во постапката и нема да остава никакви сомненија, а напротив ќе ја зголеми вербата во работењето на Судскиот совет на РМ, што за жал денешната состојба укажува на спротивното.

VIII. ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ

ЗАКЛУЧОЦИ

1. Законот за Советот за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување на одговорност на судија и Законот за измените и дополнувањата на Законот за Судскиот совет на РМ се донесени во брза и скратена постапка, без консултации со засегнатите страни и без јавна расправа, и содржат бројни недостатоци во смисла на нејасни законски решенија како од аспект на организационата поставеност на надлежностите на Судскиот совет на РМ и Советот за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување на одговорност на судија, така и од аспект на функционирањето на двата органи. При ваква постапка може да се заклучи дека не е постигната целта за подобрување на независноста и самостојноста на судскиот систем како што наведува предлагачот на законите.

2. Законот за Советот за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување на одговорност на судија нема уставна основа за негово донесување, како што е случај со Законот за Судскиот совет на РМ, а повикувањето на Законот за Судски совет на РМ не може да биде основа за донесување на овој закон особено што и предлог уставните амандмани, што се во постапка, не предвидуваат основање на таков орган.¹⁵

3. Законските решенија за новоформираниот Совет за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување на одговорност на судија како и за постојниот Судски совет на РМ не предвидуваат одговорност на членовите на овие два совета ниту предвидуваат обезбедување на **суштинска** транспарентност во нивното работење.

4. Нејасни и неусогласени одредби на анализираните закони со постојната законска регулатива од сферата на судството (Закон за судовите, Закон за парнична постапка и Закон за облигациони односи) во насока на обезбедување на правна сигурност и идентично постапување кога е во прашање рокот за поведување на постапка за нестручно и несовесно работење на судија, кога станува збор за поведување на таа постапка по добивање на одлука од Европскиот суд за човекови права, како и во насока на дадена можност да се осигура јасно, конкретно и поткрепено со аргументи утврдување на индивидуалната одговорност на судијата, особено што постои законска можност

¹⁵ Види наслов од Анализава: Осврт кон причините за донесување на Законот за Совет за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување на одговорност на судија

за повторување на постапката пред националните судови по добивање на одлука од ЕСЧП.¹⁶

5. Не постои соодветен правен лек по однос на остварување на правото на жалба на незадоволниот кандидат – судија во постапка за избор на судии.

6. Не е обезбедена независна постапка по правниот лек оспорување на одлуката за дисциплинска одговорност или за разрешување од вршење на судиската функција. Членувањето и гласањето на претседателот на Врховниот суд на Република Македонија на седниците за разрешување на судија и за дисциплинска одговорност на судија неможе да се занемари и може да предизвика објективно сомневање во независното работење на Советот за одлучување по жалбите против одлуките на Судскиот совет на РМ, формиран од страна на Врховниот суд на РМ. Ваквото сомневање е резултат и на околноста што Деловникот за работа на Врховниот суд на РМ, согласно кој треба да се уреди и формирањето на Советот кој одлучува по жалбите не е достапен на јавноста, ниту со неговата содржина заинтересираните трети лица можат да се запознаат и истата да ја анализираат.

7. Од спроведената анкета, за работата на Судскиот совет на РМ, каде беше утврдена одредена контрадикторност во одговорите на анкетираниите граѓани, се констатира дека истите делумно имаат доверба во работата на овој орган сметајќи дека изборот, дисциплинската постапка и разрешувањето на судиите се врши исклучиво под притисок на власта.¹⁷

8. Одлуките на Судскиот совет на РМ се недоволно аргументирани и содржат како суштествено правни недостатоци така и недостатоци од процедурално правен аспект што остава простор за генерална недоверба во работењето на ова тело. Истовремено може да се констатира дека во одредени случаи има селективен пристап во неговото работење.¹⁸

¹⁶ Види наслов од Анализава: Осврт кон постапката пред Судскиот совет на РМ

¹⁷ Види наслов од Анализава – Анализа на добиените резултати од спроведената телефонска анкета на граѓаните

¹⁸ Види наслов од Анализава - Осврт на одлуките на Судскиот совет на РМ донесени во период од 2010 - 2014 год.

ПРЕПОРАКИ

1. Потребна е целосна анализа и преиспитување на усогласеноста на овие закони со Уставот на РМ и меѓународните документи во кои се обработени релевантните стандарди за независно судство и наведените согледувања во Поглавјето 23 од извештаите за напредокот на ЕУ за Република Македонија.
2. Да се стопира постапката за избор на членови во Советот за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување на одговорност на судија имајќи ги во предвид констатираните недостатоци како и поради новонастаната ситуација во чие разрешување се очекуваат и други јасни насоки во обезбедување на принципот на независно судство.
3. Да се донесат дополнувања на постоечките закони како во делот за ефективна одговорност на членовите на Судскиот совет на РМ и Советот за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување на одговорност на судија, така и во делот за обезбедување на суштинска транспарентност во работењето на двата совета.
4. Утврдување на јасни и конкретни законски одредби за обезбедување на реализација на заклучокот бр. 4. Потребна е корекција на одредениот рок кога може да се побара примена на институтот повторување на постапка по добивање на одлука од Европскиот суд за човекови права, во граѓанско правна и управно правна област. Тој рок би требало да тече од моментот на добивање на одлуката од ЕСЧП.
5. Обезбедување на независен и ефикасен правен лек на незадоволните кандидати во постапката за избор за судии. Најприменливо решение за да се обезбеди правен лек на незадоволните кандидати кои во постапката за избор не биле избрани за судии е да се додаде уште една одредба во Законот за Судскиот совет во која ќе се предвиди дека незадоволните кандидати ќе имаат право да поднесат тужба за поведување управен спор пред Управниот суд. Во ваквата постапка тужителите би имале и право на жалба до Вишиот управен суд во случај на добивање на негативна одлука, а на тој начин би го искористиле своето уставно загарантирано право на жалба. Имајќи ги предвид претстојните уставни измени, согласно предложените нацрт-амандмани, незадоволните кандидати по донесувањето на одлуката на Вишиот управен суд ќе можат постапката да ја продолжат пред Уставниот суд, со поднесување на уставна тужба, но само во

однос на повреда на правото на фер постапување од страна на органите кои постапувале и одлучувале во наведената постапка.

6. Обезбедување на независен и ефикасен правен лек на незадоволните учесници – судии во постапка за дисциплинска одговорност и во постапката за разрешување на судии:

а) Препораката на Институтот за воедначување на ефикасноста на правните лекови, а со тоа и обезбедување на независност во судството е да се искористи можноста предвидена во Законот за управните спорови и со измена на Законот за судовите и Законот за Судскиот совет на РМ, наместо да постои право на жалба до Советот за одлучување по жалби при Врховниот суд на РМ, да се востанови право на тужба за поведување на управен спор пред Управниот суд и соодветен правен лек-жалба пред Вишиот управен суд. На овој начин ќе се укине Советот за одлучување по жалби при Врховниот суд.

б) Доколку законодавецот одлучи да не ги вклучува управните судови во двете наведени постапки и остане при постојното законско решение, потребно е да се направат соодветни промени во постапките пред Судскиот совет на РМ и Врховниот суд на РМ со што ќе се зајакне независноста и непристрасноста и ќе се зголеми ефикасноста на дадениот правен лек.

в) Во однос на правните лекови, Институтот се сложува со иницијативата со која се најавени измени на Уставот разрешениот судија или судијата на кој му е изречена дисциплинска мерка, покрај овие правни лекови да имаат можност да поднесат и Уставна тужба (жалба) до Уставниот суд, но само во однос на повреда на правото на фер постапување од страна на органите кои постапувале и одлучувале во наведените две постапки.

7. Зголемување на свеста на граѓаните преку медиумска кампања, брошури и флаери за надлежностите и значењето на Судскиот совет на РМ и евентуално новоформираниот Советот за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување на одговорност на судија, во остварување на независноста на судството. Редовно ажурирање на веб страната на Судскиот совет на РМ и евентуално новоформираниот Совет за утврдување за факти и покренување на постапка за утврдување на одговорност на судија, со прикачување на информации кои што се релеванти, и се од интерес на јавноста во РМ, како и редовно прикачување на нивните одлуки и нивните годишни извештаи за работа.

8. Промена на праксата на изготвување на квалитетни и доволно аргументирани одлуки на Судскиот совет на РМ, без селективен пристап со внесување на сите

релевантни податоци, сè во насока на задоволување на меѓународните стандарди од оваа област, за потребите на заинтересираните лица, за информации од јавен карактер и за јавниот интерес. Вакви одлуки потребно е да носи и евентуално новоформираниот Совет за утврдување на факти и покренување на постапка за утврдување на одговорност на судија.

Институт за човекови права
Претседател,
Маргарита Цаца Николовска

АНЕКС 1: ПРЕГЛЕД НА РЕШЕНИЈАТА НА СУДСКИОТ СОВЕТ ДОНЕСЕНИ ВО ПОСТАПКА ЗА НЕСТРУЧНО И НЕСОВЕСНО ВРШЕЊЕ НА СУДИСКАТА ФУНКЦИЈА И ДИСЦИПЛИНСКА ОДГОВОРНОСТ ВО ПЕРИОД ОД 2010 - 2014 ГОДИНА

Од изнесената фактографија во решенијата на Судскиот совет по спроведена постапка за утврдување на нестручно и несовесно вршење на судиската функција, поради сторени повреди согласно одредбите на Законот за судовите произлегува следното:

Со решение на Судскиот совет бр.07-1977/1 од 22.12.2010 год. се разрешени од вршење на судиската функција двајца судии на Апелациониот суд Скопје поради нестручно и несовесно вршење на судиската функција и тоа В.Д. поради две сторени повреди и В. Џ поради една сторена повреда, по чл. 75 ст. 1 алинеја 2 од ЗС.

Судијата В.Д. постапувала во предметот Кж. Бр.2354/08, заведен по жалба на првостепената пресуда II К. Бр.1297/02-I на Основен суд Скопје I Скопје, заснована на извршено вештачење од страна на Институтот при М. факултет –Скопје, кое вештачење било верификувано од д-р А. Д. сопруг на судијата, при што не побарала изземање согласно чл.37 ст.1 од ЗКП, а во врска со чл.36 ст.1 и ст. 2 од ЗКП иако била должна така да постапи. Наспроти ова во друга идентична состојба, постапувајќи по предметот Кж. Бр. 194/09 побарала изземање токму од причина што нејзиниот сопруг го изготвил вештото мислење и таквото барање и било уважено од страна на Претседателот на Апелациониот суд.

Втората повреда што и се става на товар е дека судијата В.Д. постапувајќи по жалбата на бранителот на првообвинетиот против пресудата КОК. Бр. 7/08 од 03.03.2008 год. на ОС Скопје I Скопје, на јавната седница одржана на 16.06.2008 год. постапила несовесно на начин што иако од страна на Вишо јавно обвинителство Скопје било изнесено и советот известен за сознанието дека обвинетиот Х.К. не е тоа лице, туку се работи за лицето И.К. како претседател на советот не превземала никакви дејствија за отстранување на сомнението во поглед на вистинскиот идентитет на обвинетиот, освен прашањето упатено до обвинетиот и неговиот одговор дека неговите генералии се тие утврдени во првостепената пресуда. При тоа не допуштила Советот да се изјасни по предлозите дадени од ВЈО, ниту го испочитувала предлогот за одлагање на јавната седница со што допуштила да се потврди првостепената пресуда против лице кое немало никаква врска со кривично правниот настан.

Судијата В.Џ. ги сторил повредите така што несовесно и немарно, постапувајќи како судија известител во совет од петмина на Апелациониот суд Скопје, со кој претседавала судијата В.Д, на јавната седница одржана на 16.06.2008 год. постапил несовесно и нестручно, спротивно на начелото на професионален однос спрема работата, како известител во Кж. советот, пред се поаѓајќи од Записникот во предметот Кж. Бр.749/08, кој самиот го составил и изготвил, а не стручниот соработник, како и самостојното изготвување на пресудата во

предметот, покажал крајна професионална неподготвеност со тоа што предлогот и писмената доставени од ВЈО Скопје до Кривичниот совет на Апелациониот суд Скопје со дописот КОЖ бр.751/08 од 15. 05. 2008, не ги изнесол при реферирањето, како известител по предметот, истите не ги внесол во Записникот од текот на јавната седница, ниту пак ги навел во писмено изготвената пресуда со посебен коментар и осврт во поглед на вредноста и карактерот на овие доставени списи од ВЈО Скопје, а што имало суштинско влијание во поглед на донесувањето на одлуката. Покрај тоа истиот во меѓусебен разговор за содржината на дописот, бил известен и од ОЈО на Скопје М.З. кој за содржината на писмената во дописот го известил и Претседателот на Апелациониот суд Скопје Ј.М. откако за тоа добил согласност и од ОЈО на Р.М. Љ.Ш.

Со истото решение била запрена постапката за нестручно и несовесно вршење на судиската функција поведена против останатите тројца судии од советот И.Л., М.Д.и К.О. и решението за нивно времено оддалечување од вршење на функцијата ставено вон сила. Ваквата одлука е донесена од причина што истите не ја сториле повредата што им се става на товар, бидејќи не им било овозможено од страна на претседателот на советот да се изјаснат по предлогот на ВЈО, ниту пак по писмените прилози кон дописот доставен од ВЈО, со оглед да истите не им биле презентирани ниту биле запознати со содржината на тие прилози.

Со одлука на Судскиот совет без број од 23.12.2010 год. е запрена постапката за утврдување на нестручно и несовесно вршење на судиската функција поведена против судијата Р.Д. од Основниот суд Струмица бидејќи настапила како релативна така и апсолутна застареност согласно чл. 78 ст. 1 и ст.4 од Законот за изменување и дополнување на Законот за Судскиот совет на Р. М.

Имено по донесување на решение од истражниот судија при ОС Скопје I Скопје за спроведување на истрага против судијата на ден 12.09.2007 год. во кое била определена и мерка притвор, поради која мерка била барана согласност од Судскиот совет, значи Судскиот совет имал сознание за постапувањето на судијата, па од 29.12.2009 год. кога била поведена постапката, наспроти датумот на превземани дејствија од страна на судијата заклучно со 14.11.2003 год поминале повеќе од пет години, што значи застареноста била причина за донесување на одлука за запирање на постапката против судијата. Истовремено е ставена вон сила и одлуката за времено оддалечување од вршење на судиската функција на судијата.

Со решение на Судскиот совет без број од 23.12.2010 год. е запрена претходната постапка за утврдување на нестручно и несовесно вршење на судиската функција против судијата В.Т. на Основен суд Куманово.

Имено, барањето за поведување на постапка за утврдување на нестручно и несовесно вршење на судиската функција било покренато на ден 14.10.2010 година, а повредата што се става на товар на судијата била сторена на ден 19.12.2003 год., што значи по истекот на

рокот од пет години потребен за поведување на постапка согласно чл. 78 ст. 4 од ЗИДЗСС, па како настапила апсолутна застареност, Советот ја запрел постапката.

Со решение на Судскиот совет без број од 24.01.2011 год. запрена е постапката за утврдување на нестручно и несовесно вршење на судиската функција против судијата С.И. на Основен суд Куманово и решението за времено оддалечување од вршење на судиската функција ставено вон сила.

Имено, судскиот совет констатирал дека била настапена апсолутна застареност согласно чл.78 ст. 4 од Законот за судски совет односно протек на рокот од пет години од денот на сторената повреда па дека не може да се поведе постапка, поради што го ставил вон сила и решението за времено оддалечување од вршење на судиската функција. Меѓутоа во образложението на решението е констатирано дека за повредата сторена под точка 2 од барањето, Советот немал потребно мнозинство за донесување на решение со кое судијата ќе го разреши од судиската функција. Поради ова донесеното решение е нејасно по однос на која повреда е запрена постапката.

Со решение на Судскиот совет без број од 23.02.2011 година, судијата И.В. е разрешен од вршење на судиската функција поради нестручно и несовесно вршење на функцијата, а согласно чл.75ст.1 алинеја 2 од Законот за судовите в.в со чл.27 од Законот за изменување и дополнување на Законот за судовите.

Судијата И.В. на Основниот суд Тетово постапувал во оставинскиот предмет О. бр. 379/06. Во тој предмет бил поднесен предлог за покренување на оставинска постапка на ден 15.06.2006год од предлагачот М.П. за расправање на оставината на неговиот покоен татко и кон предлогот бил доставен договор за поклон ОВР бр. 1734/94 од 01.07.1994 год. заверен пред Општински суд Тетово. По однос на повредата што му се става на товар за несовесно и нестручно работење во предметот утврдено е дека судијата има изготвено два записника од 26.06.2006 год.од кои со едниот донел процесно решение за запирање на оставинската постапка поради немање на имот на покојниот кој бил опфатен со договорот за поклон и на кој биле потпишани само двајца учесници а останатите потпишани од учесникот Д.П. Додека на другиот записник од ист датум составил смртовница која не ги содржи податоците согласно чл. 139 од Законот за вонпроцесна постапка. На тоа рочиште судијата расправал за оставината и ги огласил учесниците во постапката за законски наследници и навел дека покојниот не оставил тестамент ниту договор за доживотна издршка, а на истиот се потпишале сите учесници. Судијата донел и друго решение во предметот О.бр. 379/06 од 22.11.2006 год. со кое ја запрел оставинската постапка за расправање на оставината на покојниот Ѓ.П. поради немање на имот, а по предлог поднесен на 17.11.2006 год. за ново пронајден имот, меѓутоа во решението не навел дека се работи за ново пронајден имот. Покрај тоа навел дека се јавиле сите учесници иако истите не биле ниту повикани, ниту пак го доставил таквото решение на наследниците. На тоа решение била ставена клаузула за правосилност на ден 13.11.2006 год. па преправена во 23.11.2006 год.

По однос на втората повреда што му се става на товар утврдено е дека од денот на приемот на поголем број на прекршочни предмети до денот на настапување на апсолутна застареност, не превзел никакви дејствија за завршување на тие предмети.

Со решение на Судскиот совет без број од 03.11.2011 год. поради нестручно и несовесно вршење на судиската функција е разрешена судијата С.Ѓ. на Основниот суд Крива Паланка од вршење на судиската функција, согласно чл.75 ст.1 алинеја 2 и 10 од Законот за судовите. Истовремено е запрена постапката за сторена повреда од чл. 79 ст.1 алинеја 2 од Законот за судовите, а поради незаконско и ненаменско располагање со финансиските средства на судот како поранешен претседател на судот.

Советот утврдил дека судијата при вршење на судиската функција постапила нестручно и несовесно спротивно на чл. 234 ст.2 од ЗКП и на одлуката на Су. бр. 123/09 09.03.2009 год, така што како истражен судија во 10-ти и 11-ти месец 2010 година доверила 7 истражни предмети на вештачење на Друштвото “Е“ДООЛ С, наместо на Бирото за судски вештачења, која повреда е предвидена во чл. 75 ст.1 алинеја 2 од Законот за судовите. Исто така таа постапила спротивно на правилата на Судскиот кодекс и го нарушила угледот на судската функција на начин што кога според Распоредот за дежурство била дежурен истражен судија во период од 29.12.2010 год. до 04.01.2011 год. и на 31.12.2011 год. заминала од градот без да го извести претседателот на судот и да побара замена, а на 01. и 02.01.2011 година не одговарала на повиците на нејзиниот службен мобилен телефон, упатени од дежурните службени лица на МВР, која повреда е предвидена во чл.75 ст.1 алинеја 10 од Законот за судовите. Додека по однос на повредата за незаконско и ненаменско располагање со финансиските средства на судот постапката е запрена бидејќи против судијата е донесено решение за спроведување на истрага поради основано сомнение за кривично дело Злоупотреба на службената положба и овластување, но не е донесена правосилна одлука за таа повреда.

Со решение на Судскиот совет без број од 30.03.2011 год. судијата и претседател на Основен суд Гостивар, Р. Т. е разрешена од вршење на судиската функција, согласно чл.75ст.1 алинеја 2 и 3 од Законот за судовите в.в.со чл.27 од Законот за изменување и дополнување на Законот за судовите.

Судијата Р.Т. како претседател на судот и судија – претседател на кривичниот совет не презела мерки заради навремено и ажурно постапување по предметот К.С.бр.160/10 иако жалбата од ОЈО изјавена против решението на истражниот судија била примена во судот во 15 часот и 50 минути, за што била известена навреме истиот ден, па иако се работело за три последователни неработни денови не одредила да одлучува дежурниот совет кој бил во познат состав и можел да одлучи, таа свикала седница на ден 10.10.2010 год.и повикала други судии од кои еден што работел на граѓански предмети, а друг на прекршочни предмети. При тоа како претседател на советот не овозможила целосно реферирање на предметот со цел да ги запознае членовите на советот за кривичните дела на обвинетите,

ниту се погрижила да биде целосно разгледана жалбата на ОЈО Гостивар со што издејствувала за кусо време да се донесе решение со кое е одбиена жалбата и потврдено решението на истражниот судија. Потоа како претседател на судот и претседател на кривичниот совет не дала наредба за експедиција на решението и не организирила достава иако согласно чл.88 од Законот за судовите и чл. 9 од Судскиот деловник имала таква обврска. Таа како претседател на советот не ги запознала судиите со предметот туку тврдела дека постојат услови за замена на мерката притвор со мерката куќен притвор со што тие се сложиле и го потпишале записникот за советување. Тој предмет бил прикажан како завршен кај неа, а во записникот за советување како судија известител бил наведен еден од другите судии кој за тоа воопшто немал сознание. Покрај ова Советот утврдил дека во други кривични предмети (наведени во решението) покажала висок степен на пристрасност, но и со фактот на преиначување на одлуките во делот на одлуката за кривичната санкција покажала дека не ја следи законската регулатива, ниту измените на прописите и судската практика, изрекувајќи несоодветни казни на тежината на делата, што пак предизвикало негативен одраз во јавноста за судството во целина. Од сето утврдено произлегува дека постапувала нестручно, несовесно и немарно во вршење на судската функција.

Со решение на Судскиот совет без број од 23.02.2011 година е разрешен судијата Д.П. на Основен суд Свети Николе, поради нестручно и несовесно вршење на судиската функција, согласно чл.75 ст.1 алинеја 2 од Законот за судовите поради две повреди.

Имено судијата постапувајќи по предметот П.бр. 595/03 за парично побарување ја одложувал постапката без постоење на законски основ, така што меѓу две рочишта во период од 17.12.2003 год. до 13.03.2009 год., поточно во период од 5 години и три месеци не презел никакви дејствија по предметот.

Слично постапил и по предметот П.бр. 75/03 по тужба на еден тужител против двајца тужени за надомест на штета во вредност од 234.915 денари. По овој предмет закажал три последователни расправи во втори и трети месец 2006 година, а потоа закажал расправа на 24.03.2006 год по предлог на полномошникот на еден од тужените и решил да одржи припремно рочиште на кое била изложена тужбата и даден одговор на тужба од полномошникот на тужениот, но на записникот од тој ден не констатирал дека расправата се одлага, ниту навел причини за тоа и од тој ден предметот не го земал во работа. Потоа предметот во месец септември 2008 година без записник за примопредавање го предал на новоизбраниот судија, што значи дека две години и осум месеци не превзел никакви дејствија по предметот.

Со решение на Судскиот совет без број од 18.05.2011 год. е разрешен судијата Ј.Б. на Основен суд Битола од вршење на судиската функција поради нестручно и несовесно вршење на судиската функција согласно чл.75 ст.1 алинеја 2 од Законот за судовите в.в. со чл.27 од Законот за изменување и дополнување на Законот за судовите.

Имено, судијата постапувајќи по прекршочни предмети во прекршочниот оддел на Основниот суд Битола (поконкретно наведени во решението) постапила спротивно на чл.373 ст.1 од ЗКП и судските одлуки ги изготвувала по протек на повеќе месеци и тоа три предмети после два месеци; 12 предмети после три месеци; 15 предмети после четири месеци; 10 предмети после пет месеци; 10 предмети после шест месеци; 7 предмети после девет месеци; 5 предмети после десет месеци од одржување на последното рочиште. Постапувајќи на овој начин таа работела нестручно и несовесно, иако според чл.373 ст.1 од ЗКП пресудата мора писмено да се изготви во рок од 15 дена по објавувањето, а во сложени 60 дена, поради што истата била разрешена од вршење на судиската функција.

Со решение на Судскиот совет без број од 03.11.2011 год. е разрешен од вршење на судиската функција судијата Р.Р. на Основен суд С, а согласно чл.75 ст.1 алинеја 2 од Законот за судовите.

Судскиот совет утврдил дека судијата неефикасно и неажурно ја водела судската постапка по вкупно 50 прекршочни предмети без да ги земе во работа во предвидените законски рокови и без преземање на процесни дејствија, поради што настапила застареност за водење на прекршочната постапка против обвинетите. Исто така во четири прекршочни предмети постапила спротивно на чл.85 ст. 1 и 3 од Законот за прекршоци и без да донесе процесно решение за водење на единствена постапка како законски услов (ако обвинетиот со едно или повеќе дејствија стори повеќе прекршоци за кои не била донесена одлука, а за сите е надлежен ист суд), со една одлука повеќе обвинети ги ослободила од одговорност поради настапена застареност за водење на прекршочната постапка и гонење на сторителите. При тоа не наведувајќи образложени причини и факти од кои би можело на јасен начин да се согледаат релевантните факти кои се однесуваат на времето на сторување на прекршокот, времето на поднесување на барањето за поведување на прекршочна постапка, ниту пак од кога отпочнале да течат роковите за застареност и кога таквата настапила. Истовремено е утврдено дека за таквото постапување на била причина нејзиното боледување.

Со решение на Судскиот совет без број од 23.02.2011 год. била запрена постапката за утврдување на дисциплинска одговорност против судијата В.В. од Основен суд Радовиш, за сторена потешка дисциплинска повреда по чл.76 ст.1 точка 2 од Законот за судовите, согласно чл.72 од Законот за изменување и дополнување на Законот за Судскиот совет на Р.М.

Со истото решение е ставено вон сила решението за времено оддалечување на судијата од вршење на судиската функција.

Имено во предмети од мала вредност судијата донела решенија за исправка на пресудите, кои станале правосилни на ден 20.01.2009 год, по што следело повлекување на изјавените жалби. Исто така не била сторена никаква штета на странките, ниту пак бил наплатен долгот од фирмата во стечај, која била тужена страна. Како судијата имала најдобар квалитет во текот на 2008 год., со најголем број на завршени граѓански предмети и најголем број на

пресуди, утврдено е дека судијата не ја сторила потешката повреда за која се поведува дисциплинска постапка согласно чл. 76 ст.1 точка 2 од Законот за судовите в.в со чл.28 од Законот за изменување и дополнување на Законот за судовите, односно ст. 2 според кој потешка повреда се смета повреда на правата на странките и на другите учесници во постапката со што се нарушува угледот на судот и судиската функција. Поради тоа е запрена постапката за утврдување на дисциплинска одговорност, како и одлуката за времено оддалечување од вршење на судиската функција е ставено вон сила.

Со решение на Судскиот совет без број од 28.11.2012 год. е разрешена од вршење на судиската функција судијата А. Б. на Основен суд В поради нестручно и несовесно вршење на судиската функција, согласно чл.75 ст.1 алинеја 2 од Законот за судовите.

Имено судијата А.Б. со годишниот распоред за работа на судиите била распоредена да постапува во прекршочниот оддел и како судија за извршување на санкции во прекршочниот оддел. На судијата и се ставаат на товар повеќе повреди направени во вршење на функцијата. Така како судија за извршување на санкции постапила нестручно и несовесно на начин што во 49 правосилно завршени предмети, како одговорен судија за извршување на прекршочни санкции предметите не ги доставила до месно надлежните судови според местото на живеалиштето, односно престојувалиштето на осуденото лице со цел за наплата на паричната казна односно глоба. На тој начин постапила спротивно на чл.212 ст.2 од Законот за извршување на санкциите. Во истото својство направила и друга повреда така што 54 извршни прекршочни предмети не ги доставила на присилна наплата до УЈП за глобата и трошоците на постапката, со што постапила спротивно на чл.214 ст.2 од Законот за извршување на санкции, поради што настапила застареност на извршните прекршочни предмети. Понатаму како судија за прекршоци во прекршочниот предмет ПРК О бр. 3154 /09 постапила спротивно на чл.77 ст. 3 од Законот за шуми, иако била должна да изрече мерка на безбедност задолжително одземање на запрежната кола, како предмет со кој е сторен прекршокот, истата ја вратила на обвинетиот. Исто така во прекршочниот предмет ПРК.О бр26/11 постапила спротивно на чл.104 ст.3 од Законот за шуми, па иако била должна да изрече мерка за безбедност задолжително одземање на приколка за ПМВ-Т-400, како предмет со кој е сторен прекршокот, истата ја вратила на обвинетиот. Потоа како судија за прекршоци во 26 премети постапила нестручно и несовесно кога донела одлука да обвинетите во тие предмети ги огласи за виновни, но истовремено не одлучила за имотно правното побарување иако била должна тоа да го стори, со што постапила спротивно на чл. 121 ст,1 алинеја 7 од Законот за прекршоци.

Со истото решение, за сторена повреда по чл. 75 ст.1 алинеја 2 од Законот за судовите, по однос на уште 24 прекршочни предмети, постапката била запрена, од причина што не сторила повреда во тие предмети.

Со решение на Судскиот совет без број од 23.04.2014 година бил разрешен судијата О.Ф. од Основен суд Кочани, а поради нестручно и несовесно вршење на судиската функција согласно чл.75 ст.1 алинеја 2 од Законот за судовите.

Имено, судијата по прифаќањето на 49 предмети преку автоматизираниот компјутерски систем за управување со судски предмети - АКМИС постапил несовесно, ненавремено и немарно бидејќи не презел дејствија во предвидениот рок, до крајот на наредниот работен ден односно во рок од 5 дена по приемот на предметите согласно чл.9 ст. 1 од Законот за управување со движењето на предметите во судовите. Исто така не постапил по барањето за исправка во два вонпарнични предмети. Истовремено не презел процесни дејствија во подолг временски период по 7 предмети поточно повеќе од 4 години, со што постапил несовесно, немарно и ненавремено, спротивно на чл. 75 ст.1 алинеја 2 од Законот за судовите, поради што истиот е разрешен од вршење на судиската функција.

Со истото решение под ст. II е запрена постапката против судијата за 8 предмети бидејќи во однос на истите не ја сторил повредата од чл. 75 ст.1 алинеја 2 од Законот за судовите.

Со решение на Судскиот совет без број од 27.03.2014 год. судијата Б.И. на Основен суд Скопје 1 Скопје е разрешен од вршење на судиската функција, а поради нестручно и несовесно вршење на судиската функција, согласно чл.75 ст.1 алинеја 2 од Законот за судовите.

Судскиот совет утврдил дека во 10 прекршочни предмети (наведени по конкретно во решението) постапил нестручно и несовесно, така што по настапување на апсолутна застареност за водење на постапката на ден 07.03.2012 год, донела пресуда на ден 10.09.2012 год. со која обвинетите се ослободуваат од одговорност, спротивно на чл. 373 од ЗКП в.в со чл.2 ст.2 од Законот за прекршоци. Понатаму во 21 прекршочен предмет (конкретно наведени во решението) постапил немарно, нестручно и несовесно, на начин што не превземајќи процесни дејствија за запазување на законските рокови за навремено насрочување на предметите допуштила да настапи застареност за водење на прекршочната постапка. Имено не закажала главен претрес во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето за поведување на постапка и до денот на контролата 21.03.2013 год. не донела пресуда со која обвинетите се ослободуваат од одговорност, што значи направила две повреди од чл.295 ст.1 од ЗКП в.в. со чл.2 ст.2 од Законот за прекршоци и чл.373 од ЗКП в.в.чл.2 ст.2 од Законот за прекршоци. Исто така во 117 предмети (поконкретно наведени во решението) немарно, нестручно и несовесно постапила бидејќи неефикасно и неажурно ја водела постапката без предметите да ги земе во работа во предвидените законски рокови и без да превземе процесни дејствија, спротивно на чл.295 ст.1 од ЗКП а в.в.сочл.2 ст.2 од Законот за прекршоци, па не го закажала главниот претрес најдоцна во рок од 30 дена од приемот на барањето, ниту го известила претседателот на судот за причините, а при тоа до денот на контролата 21.03.2013 год. не донела пресуда со која обвинетите се ослободуваат

од одговорност поради настапување на застареност за водење на прекршочната постапка спротивно на чл.373 од ЗКП в.в. со чл.2 ст.2 од Законот за прекршоци.

Со решение на Судскиот совет без број од 27.03.2014 год. е разрешен од вршење на судиската функција судијата А. Д. од Основен суд Радовиш а согласно чл. 74 ст.1 алинеја 2 од Законот за судовите.

Имено истиот како судија определен за извршување на прекршочни санкции во 2009 година во 40 прекршочни извршни предмети (поконкретно наведени во решениет, постапил несовесно, немарно и нестручно, што спротивно на чл.222 ст.1 од Законот за извршување на санкциите во наведените предмети не доставил примерок од правосилните прекршочни одлуки до подрачната единица МВР според местото на живеалиште односно престојувалиште на сторителот на кого му е изречена санкцијата - мерка на безбедност Забрана за управување со моторно возило. Со истото решение под ст.П била запрена постапката против судијата за немарно, несовесно и нестручно постапување во два предмети, бидејќи направените пропусти по жалба повисокиот суд ги отстранил со укинување на обжалените решенија, а со сторените пропусти од судијата не била предизвикана штета на странките.